

Srijemski iskorak

Ove se godine u pojedinim osnovnim školama u Subotici završava ciklus kontinuiranog osnovnoškolskog obrazovanja na hrvatskom jeziku. Sadašnji osmaši bili su prva generacija učenika koja je nastavu pohađala na svom materinjem jeziku, a njihovi roditelji su bili među prvim koji su prepoznali značaj takvog obrazovanja i među »hrabrima« koji su prihvatili rizik kojeg svaki novi početak donosi.

O značaju obrazovanja na materinjem jeziku napisano je mnogo knjiga, o pravu na takvo obrazovanje ispisano je, pak, puno deklaracija, zakona, dokumenata, izgovoreno je puno riječi u političkim govorima.

No, i danas, poslije osam godina, čak i u onim mjestima gdje Hrvati čine relativnu većinu, ili gdje ih ima značajan broj, još uvijek se roditelji ustručavaju upisati dijete u hrvatski odjel i u najboljem slučaju odlučuju se za izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture kao izbornog predmeta. Tako primjerice u Somboru, gdje prema popisu ima 8106 Hrvata, ne samo da nema organizirane nastave na hrvatskom jeziku, nego je i broj đaka koji se opredjeljuju za izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture neznatan. U čemu je problem? Je li problem još uvijek u strahu roditelja, neprihvatanju od strane većinskog naroda, je li problem u neagilnosti krovne organizacije – kako to smatra jedan ravnatelj škole u kojoj značajan broj prvašića jesu pripadnici hrvatske nacionalne zajednice... Ili je problem u tome, kako smatra isti ravnatelj, da bi država trebala više poticati pripadnike nacionalnih manjina na slobodno izjašnjavanje i ostvarivanje svojih prava.

Primjer Srijemske Mitrovice, gdje se od ove godine uvodi predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i gdje se veliki broj đaka opredijelio za ovaj predmet, govori kako interes kod roditelja i djece postoji. A također ovaj primjer govori i da se do tog cilja, ukoliko se on želi ostvariti, može doći i usprkos teškom naslijeđu i ukoliko se ovome cilju pristupi ozbiljno i planski. U Srijemskoj Mitrovici do ovoga se cilja došlo kroz dvije godine priprema »u pedagoškom i političkom smislu«, zahvaljujući dobroj suradnji lokalne samouprave i hrvatske zajednice. Premda je ovo tek izborni predmet, a ne nastava na materinjem jeziku, za Srijem je ovo veliki iskorak koji će malom broju Hrvata, koji su i nakon ratnih devedesetih ostali živjeti u njemu, omogućiti učenje hrvatskog jezika i kulture u školi koju pohađaju.

J. D.

DJECA U KLUPAMA, UDŽBENICI SE OČEKAJU 8

Uskoro značajne novine u programima Radiotelevizije Vojvodine

NAJAVLJENO OSNIVANJE HRVATSKOG UREDNIŠTVA9

TEMA

U Srijemskoj Mitrovici u škole uvedena nastava iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture

UČINAK ĆE BITI VIŠESTRUK10-11

INTERVJU

Alen Kopunović Legetin, orguljaš

UŽIVAM U GLAZBI, ONA JE MOJ POZIV12-13

DOPISNICI

Krznarstvo, još jedan zanat koji umire

LJUBAV NIJE DOVOLJNA28-29

KULTURA

Objavljena prva knjiga u izdanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

ZABORAVLJENI RJEČNIK – GOVOR GOLUBINAČKOG KRAJA33

SPORT

Europsko prvenstvo mješovitih parova u stolnom tenisu

SUBOTICA OPRAVDALA OČEKIVANJA44-45

SADRŽAJ

AKTUALNO

U Subotici svečano otvorene nove prostorije HNV-a

DOM ZA SVE HRVATSKE INSTITUCIJE6-7

Održana Izvanredna skupština DSHV-a

ISPUNJENI ZAKONSKI UVJETI ZA PREREGISTRACIJU STRANKE6-7

Početak školske godine u Osnovnoj školi »Matko Vuković« u Subotici

U SUBOTICI SVEČANO OTVORENE NOVE PROSTORIJE HNV-A

Dom za sve hrvatske institucije

Promatrajući mogućnosti suradnje između Hrvatske i Srbije, vidi se kako još uvijek postoji puno prostora za unapređenje gospodarske suradnje, što predstavlja izvanredan prostor za uključivanje predstavnika nacionalnih manjina s obiju strana granice, te da one tako budu mostovi te suradnje i na taj način poboljšaju i vlastitu egzistenciju, istaknuo je jedan od uzvanika, hrvatski ministar Petar Čobanković

Hrvatsko nacionalno vijeće, osnovano prije sedam godina, djelovalo je do sada u iznajmljenim i za rad neodgovarajućim uvjetima, te je ove godine uspjele vlastitim sredstvima kupiti kuću i urediti nove prostorije, koje se nalaze u Preradovićevoj ulici broj 13, u Subotici. Svečano otvorenje novih prostorija Hrvatskog nacionalnog vijeća održano je u ponedjeljak, a tim povodom za brojne uzvanike upriličen prigodni program i domjenak.

Riječi dobrodošlice poželio je predsjednik ovog najvišeg predstavničkog tijela Hrvata u Republici Srbiji, *Branko Horvat*, koji je rekao kako su sadašnje prostorije uređene na način da udovoljavaju aktivnostima HNV-a, te da će biti na raspolaganju svim hrvatskim institucijama i udrugama koje djeluju na području Vojvodine.

JOŠ UVIJEK PUNO PROSTORA ZA UNAPREĐENJE SURADNJE

»Držim da je ovaj novi dom, što se tiče prostora, i više nego dovoljan za potrebe HNV-a. U funkcionalnom su, pak, smislu prostorije uređene na način da udovoljavaju svim našim svakodnevnim aktivnostima, koje podrazumijevaju rad Ureda HNV-a, primanje stranaka, održavanje sjednica izvršnih tijela HNV-a i slično. Vjerujemo da se svi skupa trebamo ponositi ovim novim prostorijama, čija su vrata od danas otvorena za sve hrvatske institucije, organizacije i pojedince«, rekao je Branko Horvat.

Među visokim dužnosnicima Republike Hrvatske bio je i ministar poljoprivrede *Petar Čobanković*, prema čijim je riječima Republika Srbija napravila korak naprijed glede zaštite prava nacionalnih manjina, koje bi u projektima suradnje Hrvatske i Srbije, a osobito gospodarske, trebale biti spona uspješnog razvitka međudržavnih odnosa.

»Vjerujem da će se i u Republici Srbiji u potpunosti implementirati zaštita prava nacionalnih manjina i ovo je, po mom mišljenju, značaj-

jan pomak da Hrvatsko nacionalno vijeće sada ima vlastite prostorije. Promatrajući mogućnosti suradnje između Hrvatske i Srbije, vidi se kako postoji još uvijek puno prostora za unapređenje gospodarske suradnje, što predstavlja izvanredan prostor za uključivanje predstavnika nacionalnih manjina s obiju strana granice, te da one tako budu mostovi te suradnje i na taj način poboljšaju i vlastitu egzistenciju«, istaknuo je Čobanković.

ZA ISTA PRAVA MANJINA

Nazočne je pozdravio načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu MVPEI RH *Petar Barišić* a zatim im se obratio i saborski zastupnik *Petar Mlinarić*, ujedno član Odbora za Hrvate izvan domovine. On je istaknuo kako se ovaj odbor zalaže za povećanje proračunskih sredstava Republike Hrvatske koja se izdvajaju za hrvatsku dijasporu, kao i za jednaka prava hrvatske i srpske manjine u domicilnim im državama.

Petar Barišić

U Subotici održana izvanredna Skupština DSHV-a

Ispunjeni zakonski uvjeti za preregistraciju stranke

Novi Zakon o političkim strankama je dobar za političku scenu koja je sada »zagušena« brojnim strankama, izjavio je predsjednik stranke Petar Kuntić

Demokratski savez Hrvata je, prema odredbama Zakona o političkim strankama koji je usvojen u Skupštini Srbije svibnja ove godine, prikupio više od potrebnih tisuću ovjerenih potpisa za preregistraciju stranke, a prošle je subote na Izvanrednoj skupštini DSHV-a uskladen Statut stranke s novim propisima.

Izmjene i dopune Statuta, koje je predstavio dopredsjednik DSHV-a i predsjednik Statutarnog povjerenstva *Dužo Runje*, jednoglasno su usvojene glasovanjem 157 nazočnih izaslanika, a usvojena je odluka da ovlašteni zastupnik DSHV-a u postupku pre-

registracije bude predsjednik stranke *Petar Kuntić*.

NOVI STATUT

Prema izmjenama i dopunama dosadašnjeg Statuta DSHV-a, žig stranke će osim latiničnim biti ispisan i ćirilnim pismom, Skupština stranke će o Statutu odlučivati natpolovičnom većinom od ukupnog broja članova Skupštine u odnosu na prijašnji način odlučivanja prostom većinom, a novina je i da će se u Predsjedništvo stranke, osim dosadašnjih članova: predsjednika DSHV-a, predsjednika Mladeži DSHV-a, predsjednice

Svečani blagoslov prostorija

»Vi znate da je ovo doba recesije, ali Republika Hrvatska će nastojati pomoći koliko god bude mogla hrvatskoj manjini izvan domovine. Želimo reciprocitet glede manjinskih prava, odnosno da hrvatska manjina ovdje ima ista prava kao srpska manjina u Hrvatskoj. Demokracija je na dobrom putu, mnoge su se stvari promijenile i sve ide na bolje. Jako mi je drago da ovdje postoji jedno novo ozračje, da je HNV dobio svoje prostorije i smatram kako samo tako i Hrvatska i Srbija, koje zajedno rade na mnogim projektima, mogu ući u Europsku Uniju«, rekao je saborski zastupnik Petar Mlinarić.

USKORO SASTANAK MJEŠOVITOG POVJERENSTVA

Nove prostorije HNV-a imala je čast otvoriti državna tajnica pri Ministarstvu za ljudska i manjinska pitanja *Aniko Muškinja-Heinrich*, koja je ovom prigodom rekla kako će se,

nakon trogodišnje stanke, Mješovito povjerenstvo za praćenje provedbe Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina u Srbiji i Hrvatskoj, sastati tijekom ovog ili idućeg mjeseca, kada će se napokon početi rješavati bitna manjinska pitanja hrvatske i srpske nacionalne zajednice.

»Što se srpske strane tiče, poduzeti su prvi koraci oko formiranja iza-

Branko Horvat i Petar Čobanković

slanstva, koje će se sastati u rujnu ili početkom listopada, kada će se moći zabilježiti sve ono što tišti pripadnike i jedne i druge nacionalne manjine u svakoj od država. Bit će doneseni zaključci i usvojit će se preporuke, koje će biti dostavljene vladama dviju država, koje će biti dužne postupati sukladno tim preporukama«, naglasila je Aniko Muškinja-Heinrich.

Uoči otvorenja, obavljen je i svečani blagoslov prostorija, kojemu su, osim visokih predstavnika državnih tijela Republike Hrvatske, nazočili i dužnosnici pokrajinskih i republičkih tijela vlasti, kao i predstavnici nekoliko manjinskih zajednica u Vojvodini, te njihovi domaćini – članovi vodstva HNV-a.

Marija Matković

Aniko Muškinja-Heinrich

Forumu žena DSHV-a i predsjednika podružnica, birati još deset članova, od kojih 5 bira Skupština, a ostalih 5 predlaže predsjednik stranke, koje Skupština potvrđuje.

Izmjenama Statuta uvodi se nova funkcija – zamjenika predsjednika stranke kojega predlaže predsjednik DSHV-a, a odluka o izboru se potvrđuje na Vijeću stranke. Izabrani zamjenik predsjednika stranke postaje i član Predsjedništva DSHV-a. Izmjenama je još definirano da ukoliko između dva zasijedanja

Skupštine dođe do formiranja novih mjesnih organizacija, njezin predsjednik sudjeluje u radu Vijeća i Predsjedništva do izbora za člana na prvoj sljedećoj Skupštini DSHV-a, kao i da o udruživanju DSHV-a u šire političke saveze u zemlji i inozemstvu odlučuje Skupština odlukom dvije trećine glasova svih članova Skupštine.

BEZ MAJORIZACIJE

»Novi Zakon o političkim strankama

je dobar za političku scenu koja je sada 'zagušena' brojnim strankama. Ovim zakonom je jasno definirana i pozicija političkih stranaka nacionalnih manjina, čije je osnovno djelovanje usmjereno na predstavljanje i zastupanje interesa jedne nacionalne manjine, zaštitu i prava pripadnika te nacionalne manjine u skladu s međunarodnim standardima, programom i Statutom političke stranke. Krajnji rok za preregistraciju je 23. siječnja i tko se ne preregistrira bit će brisan iz Registra političkih stranaka«, rekao je Petar Kuntić obračunajući se izaslanicima.

Predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić* je u izjavi za HR nakon Izvanredne skupštine istaknuo zadovoljstvo što su prilikom izrade prijedloga izmjena Statuta uvažene primjedbe i sugestije i ove podružnice.

»Radi se prije svega o decentralizaciji upravljanja strankom. To

znači da mi danas imamo jedan novi odnos unutar naše stranke, što se tiče glasovanja za određene odluke na određenim tijelima. Danas smo svjedoci da neće biti majorizacije prilikom odlučivanja. Donesena je kvalitetna odluka da se prilikom odlučivanja trebaju osigurati dvije trećine glasova od ukupnog broja članova toga tijela. Dobro je i što je donesena odluka da se predsjednici novoformiranih mjesnih organizacija odmah po imenovanju uključuju u rad tijela stranke, kao i što je precizirano da predsjednik stranke odgovara za svoj rad Predsjedništvu, dok je ranije to bilo obratno definirano. Sve izmjene Statuta koje su danas usvojene pridonijet će još boljem komuniciranju s članstvom stranke, naročito iz Podunavlja i Srijema, a to će donijeti nove ideje za programe i projekte DSHV-a«.

Zvonko Sarić

Predata dokumentacija za upis u Registar

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini predao je u utorak, 8. rujna, svu potrebnu dokumentaciju neophodnu za preregistraciju stranke prema odredbama Zakona o političkim strankama. Dokumentacija je predata u pisarnici Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu u Beogradu. Uvidom u dokumentaciju konstatirano je da je predato 1872 ovjerenih potpisa za preregistraciju DSHV-a.

Djeca u klupama, udžbenici se očekuju

Na početku školske godine članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje Stanislava Stantić-Prčić posjetila je školu u kojoj je najveći broj učenika u nastavi na hrvatskom jeziku

Školska je godina počela gotovo prije dva tjedna, a dobrodošlicu u školske klupe učenicima svih hrvatskih odjela poželjela je i članica HNV-a zadužena za obrazovanje Stanislava Stantić-Prčić. Prošlog je petka ona posjetila prvašice u OŠ »Matko Vuković« u Subotici i podijelila im prigodne darove.

Tijekom posjeta Stanislava Stantić-Prčić je pozdravila djecu, ravnateljicu škole, kao i učiteljicu Jelenu Korponaić, koja će sljedeće četiri godine raditi s djecom.

Ove se godine u OŠ »Matko Vuković« završava ciklus kontinuiranog osnovnoškolskog obrazovanja na hrvatskom jeziku. Sadašnji osmaši bili su prva generacija učenika koja je nastavu pohađala na svom materinjem jeziku.

Po riječima Stanislave Stantić-Prčić, udžbenici iz Republike Hrvatske se očekuju početkom sljedećeg tjedna. »Za udžbenike smo dobili suglasnost od Pokrajine, dok Ministarstvo obrazovanja nije odgovorilo na to pitanje«, kaže članica Izvršnog odbora HNV-a. »Iz Ministarstva su tražili da se ponovno uradi analiza po pojedinačnim naslovima. Pokrajina o tome treba Ministarstvu dostaviti mišljenje

koje je već prethodno i dostavila, ali o svim naslovima zajedno. Nakon toga bi ono trebalo odobriti udžbenike koji će se koristiti kao pomoćno nastavno sredstvo.«

Po riječima ravnateljice škole Marije Crnković, ovo je posljednja generacija učenika koja na ovaj način polaže kvalifikacijski ispit. Djeca koja od prvog razreda pohađaju nastavu na svom materinjem jeziku, koja su oba ciklusa završila na hrvatskom jeziku, imaju pravo i završni kvalifikacijski ispit polagati na hrvatskom jeziku. »Država im je dužna osigurati sve potrebno da to tako i bude«, kaže Marija Crnković. »Je li to spremno ili ne, ne znam, ali ukoliko ne bude spremno djeca će morati završni ispit polagati na srpskom jeziku - što će im biti znatno teže, jer postoji razlika u programima. U tom slučaju, mi kao škola ćemo se organizirati i djeci osigurati dodatnu nastavu, te ih pripremiti i za takav ispit.«

O pitanju kvalifikacijskih ispita Stanislava Stantić-Prčić kaže: »Završni kvalifikacijski ispit na hrvatskom jeziku je u obvezi Vlade Republike Srbije i oni trebaju osigurati sve što je za to potrebno. Mi smo zahtjev Ministarstvu obrazo-

vanja podnijeli, no, odgovor još uvijek nismo dobili. Za sada mogu samo reći kako je HNV počeo potrebne pripreme.«

Nastavni kadar u OŠ »Matko Vuković« je osiguran za sve razrede. »Što se tiče kadra, sve učiteljice su prošle već jednu generaciju učenika na hrvatskom jeziku«, objašnjava Marija Crnković. »Svi oni nastavnici koji rade i u srpskim odjelima trude se i usavršavaju, dopunjavaju svoj rječnik, te nastavu predaju i na hrvatskom jeziku. Nemamo savršenstvo u hrvatskom jeziku, ali to ne možemo niti očekivati u potpunosti. Svakako, imamo i nastavnike koji rade samo u hrvatskim odjelima, te govore hrvatski. Tu su i nastavnici koji su došli iz Hrvatske, kao što je nastavnica hrvatskog jezika Vesna Tikvicki. Napredak i rad mogu se vidjeti i u postignutim rezultatima na prošlogodišnjim natjecanjima.« Osim hrvatskih odjela u osnovnim školama, mogućnost nastave na hrvatskom jeziku postoji i u Gimnaziji »Svetozar Marković« u Subotici, gdje se iz godine u godinu bilježi sve veći broj upisane djece.

Ž. Vukov

Stanislava Stantić-Prčić

Broj učenika po razredima u OŠ »Matko Vuković«

Prvi razred – 17; drugi razred – 14; treći razred – 14; četvrti razred – 28; peti razred – 11; šesti razred – 21; sedmi razred – 11; osmi razred – 22. Ukupan broj učenika koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u ovoj školi je 138.

Upozorenje CRCD-a u povodu smanjenja nastave na manjinskim jezicima

Racionalizacija vodi gašenju odjela

Centar za razvoj civilnog društva iz Zrenjanina upozorio je na iznimno nepovoljne posljedice ukidanja jednog broja odjela s nastavom na jezicima nacionalnih manjina.

»Ministarstvo prosvjete je preko svog područnog odjela u Zrenjaninu pripremilo plan racionalizacije nastave i smanjenja troškova. Ovo podrazumijeva spajanje odjela, tj. ukidanje pojedinih odjela u osnovnim školama u Zrenjaninu, Mihajlovu, Novom Itebeju, Mužliji i drugdje. CRCD podsjeća kako je prethodna 'racionalizacija' obrazovnog sustava, izvedena 1991. godine, u velikoj mjeri oštetila sustav obrazovanja na manjin-

skim jezicima u onim dijelovima Vojvodine u kojima pripadnici nacionalnih manjina ne čine većinu u ukupnom stanovništvu. Efekti ove 'racionalizacije' nisu i ne mogu biti popravljivi. Oni su ubrzali asimilaciju nacionalnih manjina u svim lokalnim zajednicama gdje njihovi pripadnici nisu većina u ukupnom stanovništvu«, navodi se u priopćenju CRCD-a.

CRCD navodi kako »postoji bezbroj svjedočanstava da spajanje odjela s nastavom na jezicima nacionalnih manjina (na primjer prvog i trećeg, ili drugog i četvrtog) vodi brzom gašenju nastave na manjinskim jezicima. Najbolji primjer je sudbina nastave na mađar-

skom jeziku u OŠ 'Drugi oktobar', a potom i u OŠ 'Jovan Cvijić' (ranije 'Vladimir Nazor') u gradu Zrenjaninu. Rezultat je da više od deset tisuća Mađara iz grada Zrenjanina mogu školovati svoju djecu na razini osnovne škole na materinjem jeziku još samo u OŠ 'Sonja Marinković'. Sada će i u toj školi nastava na mađarskom jeziku biti 'racionalizirana', što znači, u vrlo bliskoj perspektivi i ugašena.«

CRCD upozorava kako nova »racionalizacija« predstavlja kršenje odredbe iz članka 20. stavak 2. Ustava Srbije, prema kojem se dostignuta razina ljudskih i manjinskih prava ne može smanjivati.

»Umjesto smanjivanja nastave

na manjinskim jezicima, bilo bi neusporedivo odgovornije da prosvjetne vlasti primijene pozitivnu diskriminaciju. Prema odredbi iz članka 21. stavak 4. Ustava ne smatraju se diskriminacijom posebne mjere koje Republika Srbija može uvesti radi postizanja pune ravnopravnosti osoba ili skupine osoba koja su suštinski u nejednakom položaju s ostalim građanima. U protivnom, praktična posljedica ovakvog rješenja Ministarstva prosvjete jest novo ubrzavanje asimilacije nacionalnih manjina u velikim dijelovima Vojvodine«, navodi se u priopćenju Centra za razvoj civilnog društva.

H. R.

Najavljeno osnivanje hrvatskog uredništva

Nakon saniranja dugovanja i brojnih problema, vodstvo pokrajinskog RTV servisa kreće u novu organizaciju ustanove, poboljšanje programa i širenje dopisničke mreže

U okviru Radiotelevizije Vojvodine već do kraja ove godine moglo bi biti osnovano uredništvo na hrvatskom jeziku. Rezultat je to višemjesečnih razgovora predstavnika Hrvatskog nacionalnog vijeća i vodstva RTV o mogućnostima poboljšanja informiranosti hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini.

»Uredništvo na hrvatskom jeziku će funkcionirati u novoj organizaciji naše kuće koja se usvaja, uvjeren sam u to, u sljedećih mjesec dana. Postoje želje dužnosnika HNV-a da se to uredništvo nalazi ovdje u Subotici, zbog činjenice da su Hrvati ovdje u najvećem dijelu stacionirani. Vidjet ćemo hoće li to biti moguće, ja bih volio da to tako realiziramo, ali kako god bilo - u Novom Sadu ili u Subotici, vjerujem da će ta redakcija početi funkcionirati negdje od studenog ili prosinca ove godine. Vrlo sporo ide sve kad je naša kuća u pitanju, jer je opterećena brojnim problemima, ali namjera postoji i moje je obećanje da ćemo u sljedećem razdoblju imati i prvo javljanje iz hrvatskog uredništva«, kaže ravnatelj RTV Blažo Popović.

On dodaje kako detalji oko duljine programa i njegovog emitiranja još nisu precizirani, odnosno da će se o tome razgovarati kada uredništvo bude osnovano. Inače, Popović i gradonačelnik Subotice Saša Vučinić u četvrtak, 3. rujna, potpisali su protokol o suradnji Radiotelevizije Vojvodine i Grada kojim se predviđa da lokalna samouprava za rad dopisništva RTV-a ustupa prostorije u zgradi Nove općine uz simboličnu cijenu zakupa. Gradonačelnik je istaknuo kako će to, osim boljih uvjeta za novinare, pridonijeti većoj zastupljenosti Subotice u programima RTV-a, koji će se pripremati na svim jezicima koji su u službenoj uporabi u Subotici.

Na konferenciji za novinare, priređenoj prigodom potpisivanja protokola, najavljena je i nova organizacija RTV-a, poboljšanje programa i širenje dopisničke mreže. Izvršni ravnatelj RTV-a Dragan Gužijan je, osim

Saša Vučinić i Blažo Popović

u Subotici, najavio otvaranje dopisništava u Kikindi, Somboru, Vršcu, Pančevu, Zrenjaninu i Srijemskoj Mitrovici.

»Naša je želja da se program decentralizira, ideja je da regionalna vojvodanska televizija bude okrenuta Vojvodini upravo kroz ove gradove«, rekao je glavni i odgovorni urednik RTV Ljubiša Nikolin. »RTV će od listopada imati novu programsku shemu, bit će velikih promjena na prvom kanalu, a upravo širenje infrastrukture, otvaranje dopisništava treba poslužiti tome da kroz mnogo veće prisustvo gledateljima predstavimo sve što se dešava u svakom

trenutku u Vojvodini, uključujući i razne sadržaje koji interesiraju Vojvodane o svim važnijim pojavama. Naš je ideal da budemo vrlo brzo sposobni prenositi izvanredne događaje, izravno obavještavati i postići maksimalnu nazočnost svuda, jer mislim da uloga televizije nije samo informiranje nego i integriranje jednog prostora u svakom pogledu.«

Podsjećajući da je novo vodstvo bilo opterećeno brojnim naslijeđenim problemima, poput gubitaka od oko 300 milijuna dinara, te da se RTV uspjela stabilizirati i da su sanirana dugovanja, ravnatelj Blažo Popović je rekao kako je pokrenuta inicijativa za promjenu zakona o TV pretplati. Naime, sada se pretplata za javni servis putem Elektrodistribucije slijeva u Beograd, a potom se Radioteleviziji Vojvodine vraća 70 posto, odnosno do 120 milijuna dinara mjesečno.

S. M.

Racionalizacija može ugroziti obrazovanje nacionalnih manjina

Damoklov mač nad školama

Predsjednik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine László Józsa u pismu ministru prosvjete u Vladi Republike Srbije Žarku Obradoviću poziva na odgovornu suradnju

»Postoji ozbiljna bojazan da bi nepromišljena racionalizacija mogla dovesti do kataklizme i urušavanja sustava obrazovanja nacionalnih manjina i stoga vas molimo za razumijevanje i suradnju u pronalaženju racionalnih i za učenike prihvatljivih rješenja«, navodi se u otvorenom pismu koje je predsjednik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine László Józsa uputio ministru prosvjete u Vladi Republike Srbije Žarku Obradoviću. U pismu se navodi kako se aktualno pitanje racionalizacije školske mreže u javnom mnijenju manjinskih naci-

onalnih zajednica javlja s višestrukim intenzitetom – jer značajan dio odjela s malim brojem učenika postoji upravo unutar obrazovanja nacionalnih manjina. Unutar Mađarskog nacionalnog vijeća zbog toga su izvršene preliminarne konzultacije, kao i s pokrajinskim tajnikom za obrazovanje prof. dr. Zoltanom Jegesom. Zaključeno je kako postoji potreba za ekonomsko-financijskom racionalizacijom obrazovnog sustava, ali da je potrebno pronaći modalitete racionalizacije koji će u najmanjoj mogućoj mjeri ugroziti interese učenika i njihovih roditelja, te da

racionalizacija mora započeti racionalizacijom pravno-administrativnih službi u školama, dok bi spajanjima odjela trebalo pristupiti samo nakon što se iskoriste svi drugi resursi racionalizacije.

U pismu se ističe kako je pitanje obrazovanja vrlo osjetljiva oblast na polju ostvarivanja prava i odgovornosti – kako manjinskih nacionalnih zajednica, tako i samih nacionalnih vijeća i upozorava da »ono što se jednom spoji, zatvori, ukine, nikad više se neće moći rehabilitirati.«

»Imajući u vidu proširene odgovornosti nacionalnih vijeća glede

određivanja elemenata školskog sustava, svjesni iznimno teške proračunske situacije, spremni smo u roku od 10 dana provesti konzultacije s voditeljima obrazovnih institucija kojima prijeti Damoklov mač, kako bismo i sa svoje strane ponudili rješenja u postupku racionalizacije koji će odgovarati kako državi, tako i djeci i njihovim roditeljima«, navodi se u pismu u kojem su zatražene mogućnosti za ostvarenje odgovorne suradnje između prosvjetnih vlasti – Ministarstva i Pokrajinskog tajništva, te Mađarskog nacionalnog vijeća.

H. R.

U SRIJEMSKOJ MITROVICI U ŠKOLE UVEDENA NASTAVA IZ PREDMETA HRVATSKI JEZIK S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE

Učinak će biti višestruk

Proces je, uz dobru suradnju lokalne samouprave i hrvatske zajednice, trajao dvije godine, a roditelji sada očekuju da će im djeca u školi učiti o svemu onome što predstavlja kulturni identitet hrvatskog naroda

Ljubav prema materinjem jeziku, nacionalnoj kulturi i običajima započinje i stvara se u obitelji. No, tu ljubav za očuvanjem identiteta potrebno je razvijati ne samo u obitelji, nego i na mjestu gdje djeca provode većinu svog vremena – u školi. Uvođenje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u sve osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici predstavlja

u općini Srijemska Mitrovica premano je u pedagoškom i političkom smislu tijekom posljednje dvije godine«, kaže pokrajinski zastupnik dr. Nenad Lemajić. »Suradnja lokalne samouprave i hrvatske zajednice dala je sjajne rezultate. Afirmacija obrazovanja na hrvatskom jeziku u našoj općini samo je još jedan korak u afirmaciji multietničkih vrijednosti ove sredine. Uvjeran sam

samouprave i hrvatske zajednice. »Ali, to je bio najmanji problem, jer svi smo mi Mitrovčani spremni raditi u korist afirmacije pozitivnih vrijednosti našeg grada«, kaže dr. Lemajić. »Teško je nekoga posebno izdvojiti, a da se ne ogriješimo o mnoge druge. Doista, više desetina ljudi je marljivo radilo na rješavanju problema. Spominjući dvojicu gradonačelnika, Zorana Miševića

»Raspadom zajedničke države i razvojem događaja nakon toga, pojavila se potreba očuvanja kulturnog i nacionalnog identiteta hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini«, pojašnjava predsjednik Mjesne organizacije DSHV-a Srijemska Mitrovica 2 i član Gradskog vijeća Zlatko Načev. »Odrasli su kroz ranije godine upoznali hrvatski jezik i tradiciju, uključeni su u razna kulturno-umjetnička društva, a sada je potrebna edukacija djece. Potrebno je kroz organizaciju predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture djeci približiti hrvatsku kulturu radi očuvanja nacionalnog identiteta. Prve aktivnosti na planu učenja hrvatskog jezika poduzete su u okviru Hrvatskog kulturnog centra 'Srijem', a kako je vrijeme odmicalo broj zainteresirane djece se sve više povećavao. Stoga smo pristupili planu uvođenja hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u osnovne škole, jer je blizu stotinu djece izrazilo želju da pohađa ovaj predmet. Učinak uvođenja hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture bit će višestruk, jer će biti poštovano Ustavom zajamčeno pravo o izučavanju materinjeg jezika, a s druge strane lokalno većinsko stanovništvo bolje će se upoznati s našom zajednicom, te će ovaj čin sigurno pridonijeti razvoju tolerancije i jačanju zajedništva.«

Veliku ulogu u projektima mitrovačkih Hrvata ima HKC »Srijem«

važan korak koji omogućava očuvanje nacionalnog identiteta putem upoznavanja hrvatskog jezika i hrvatske kulture. Osim dječje želje za boljim upoznavanjem hrvatskog jezika i nacionalne kulture bila je potrebna i pomoć gradske uprave Srijemske Mitrovice, kako bi došlo do uvođenja ovog fakultativnog predmeta u škole. Zahvaljujući svesrdnoj pomoći zastupnika u Skupštini Autonomne Pokrajine Vojvodine dr. Nenada Lemajića i glavne školske inspektorice Snežane Konjević, učinjen je korak koji Srijemsku Mitrovicu predstavlja kao sredinu koja ima razumijevanja za pripadnike nacionalnih manjina i njihovu želju za očuvanjem svog nacionalnog identiteta.

AFIRMACIJA MULTIETNIČKIH VRIJEDNOSTI

»Uvođenje nastave hrvatskog jezika

da će sada težnje ogromne većine građana prema afirmaciji europskih vrijednosti življenja dobiti i svoj pun institucionalni okvir. U svega sedam godina pređen je veliki put koji je otpočeo javnim djelovanjem kulturnih udruga nacionalnih zajednica u vlastitoj sredini i vraćanjem imovine koja im je u lošim vremenima nasilno oduzeta, da bi danas te zajednice postigle punu afirmaciju na polju kulture, obrazovanja, politike i ekonomije. Zbog problema vezanih uz prevladavanje negativnog naslijeđa iz prošlosti, koje je trebalo svladati korak po korak, hrvatska nacionalna zajednica je posljednja postigla ovu razinu afirmacije. Uvjeran sam da će upravo ona, kao najbrojnija u našoj općini, biti nositelj pozitivnih aktivnosti na daljnjoj afirmaciji općine.«

Dr. Nenad Lemajić smatra kako je za ovaj uspjeh, pokraj dobre koordinacije, bilo potrebno i puno povjerenje ključnih ljudi lokalne

i Branislava Nedimovića, kao i župnika Eduarda Španovića, kao nositelje ovih procesa, vjerujem da se nećemo ogriješiti niti o ostale koji su iz sveg srca i s mnogo entuzijazma podržali ovaj proces.«

HRVATSKA DRŽAVA I HRVATSKE STRANKE

Bitnu ulogu u pomoći očuvanja nacionalnog identiteta mora imati i matična država, koja svim članovima svoje dijaspor, a prvenstveno djeci, mora pružiti svu potrebnu pomoć i odnositi se kao prema svim svojim građanima, kako bi se postigla što bolja povezanost dijaspor s matičnom državom. Hrvatske nacionalne stranke u Vojvodini svojim zalaganjem također moraju omogućiti svu potrebnu pomoć za razvitak nacionalne svijesti, prvenstveno u obliku uvođenja nacionalnih predmeta na onim mjestima gdje je prepoznata potreba za njima.

OBITELJ

Želja za učenjem nacionalne kulture na koncu ovisi o samoj djeci, ali obiteljski odgoj i usmjerenje roditelja od presudnog su značaja, jer osnovni pokretač mora biti želja roditelja da djeci prenesu svoju nacionalnu kulturu koju su naslijedili od svojih roditelja.

»Mi, kao roditelji, odlučili smo uputiti djecu na nastavu, jer smatramo da su učenje i poznavanje hrvatskog jezika i kulture bogatstvo za svakog«, kaže Damir Pismestrović. »Nadamo se da će to znanje dati posebnu kvalitetu u izgradnji osobnosti. Neiscrpno bogatstvo jezika i kulture djeci pruža različite moguć-

Osim jezika, treba učiti i sve drugo

»Osim učenja hrvatskog jezika, gramatike i pravopisa djeca bi trebala učiti i hrvatsku književnost, da upoznaju hrvatske književnike i pjesnike i njihova djela«, kaže jedan od roditelja, Damir Pismestirović. »Također smatramo da bi trebalo učiti i o hrvatskim umjetnicima, glazbenicima, znanstvenicima i drugim značajnim ličnostima iz hrvatske povijesti.«

»Očekujemo da će djeca osim hrvatskog jezika učiti i hrvatsku kulturu, povijest, umjetnost i narodne običaje iz Hrvatske, dakle sve ono što predstavlja kulturni identitet hrvatskog naroda«, riječi su roditelja Krešimira Duića.

nosti za njihovo osobno usavršavanje i napredovanje. Pohađanjem nastave i učenjem može se doći do stvaranja kontakata dijaspore s matičnom domovinom, što i jednim i drugima može biti poticaj za

bolje povezivanje u budućnosti.«

Pismestirović dodaje kako su mitrovačka djeca od ranije djelomično upoznata s hrvatskim jezikom kroz vjeronauk i vjerski odgoj, ali da je to njihovo znanje potrebno

proširiti i sistematizirati tako da bi djeca doista mogla reći kako znaju hrvatski jezik.

Kao roditelj zadovoljan je i *Krešimir Duić*:

»Upisali smo djecu na nastavu

hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture jer su djeca sama izrazila interes za pohađanje te nastave. Kao roditelji smatramo da time svojoj djeci možemo omogućiti da malo bolje upoznaju svoju kulturu, jezik i tradiciju«, kaže Krešimir Duić. »Djeca su do sada upoznala pjesme i igre Hrvata iz Srijema. Imali su prigodu upoznati radove ručne izrade iz radionice koja je pod pokroviteljstvom Hrvatskog kulturnog centra 'Srijem'. Očekujemo da će proširiti već postojeće znanje glede jezika i kulturne baštine svog naroda, što će im biti od koristi u daljnjoj budućnosti«.

D. Š.

Zvonko Tadijan, ravnatelj škole u Sonti

Može se puno više i puno bolje

UOŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti, od 1. rujna ima 34 prvaša. Početkom školske godine anketirani su roditelji učenika prvog i petog razreda u cilju izjašnjavanja o izboru dva predmeta koji su u ponudi za izbornu nastavu. Od 34 upisana prvaša 20 učenika su pripadnici hrvatske nacionalne manjine. U prvoj skupini izbornih predmeta roditeljima je ponuđena vjerska nastava, a u alternaciji građanski odgoj. Za vjersku nastavu opredijelilo se 24 učenika, od kojih 17 za katolički vjeronauk, te 7 za pravoslavni. U drugoj skupini predmeta za izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture opredijelilo se petnaestero učenika.

Po riječima ravnatelja škole *Zvonka Tadijana*, ova cjelovita problematika još uvijek nije najsretnije riješena. »Ljudima se u alternaciji nude izborni predmeti hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i informatika, što je po mom mišljenju krajnje nelogično. Informatika

je za djecu atraktivna, a sve više postaje i potreba u svakodnevnom životu. Tako smo imali pojavu da je jedan broj, doduše mali, učenika koji su izučavali hrvatski jezik do četvrtog razreda, pri upisu u peti razred za izborni predmet izabrali informatiku. Dobar dio ljudi još uvijek nije shvatio značaj izučavanja materinskog jezika. Deklarativno se izjašnjavaju kao Hrvati, željeli bi imati domovnicu, međutim, problem za njih nastaje kad se u tom smislu treba izjasniti i u školi. Ne možemo više govoriti o strahovima o kojima smo govorili prije deset i više godina, nego samo o postojanju nekih latentnih strahova. Republika Srbija i Autonomna Pokrajina Vojvodina trebale bi pripadnike nacionalnih manjina malo više poticati na slobodno izjašnjavanje i nesmetanu konzumaciju manjinskih prava. I naša krovna institucija HNV u posljednjih nekoliko godina bila je više zabavljena sama sobom, nego radom na terenu. Moglo se puno

više i puno bolje. Porazni su rezultati prošlogodišnjeg CESID-ovog istraživanja na terenu, po kojima najveći broj vojvođanskih Hrvata niti ne zna za postojanje ove institucije. HNV je morao biti prisutniji u mjestima južno od Subotice, jer su nam problemi podudarni. Krajnje je vrijeme da se prestanemo oslanjati na pojedinačne inicijative i probleme počnemo rješavati sustavno. Već sada bismo trebali razmišljati o prvašima koji će se upisati iduće

godine, a ne čekati dan upisa i poslije upirati prstom u pojedince. Ne mogu ravnatelj škole raditi ono što bi trebali uraditi operativci HNV-a. I kadrovska situacija u našoj zajednici na razini cijele Srbije nije sjajna. Već smo trebali imati prve nastavnike hrvatskog jezika, obrazovane na učiteljskom fakultetu u Somboru ili Subotici«, kaže za HR Zvonko Tadijan.

Ivan Andrašić

Sombor

Hrvatski jezik kao izborni predmet

Prema riječima nastavnice predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture *Monike Vekonj*, koja ovaj predmet predaje u Osnovnoj školi »Bratstvo jedinstvo« u Somboru, upis učenika na izborne predmete još nije završen, pa se još uvijek ne zna koliki će biti broj onih koji će pohađati ove sate. Do sada je 6 učenika slušalo ovaj predmet, ali već postoje naznake kako će ih ove godine biti više, jer ima zainteresiranih roditelja i učenika. Inače, ova škola je jedina u Somboru u kojoj učenici mogu pohađati sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Z. G.

Bački Monoštor

Hrvatski jezik već osam godina u školi

Već punih osam godina u Osnovnoj školi »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru djeca pohađaju nastavu iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Danas se nastava iz ovog predmeta, za učenike od prvog do četvrtog razreda, odvija kao fakultativni predmet, dok je za učenike od petog do sedmog razreda to jedan od izbornih predmeta.

Svake godine prijavljuje se veliki broj djece, pa od oko 320 učenika u školi njih oko 120 pohađa sate iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U nižim razredima svaka učiteljica u svom odjelu održava nastavu ovog predmeta, a u višim razredima nastavnik je *Damir Šimunov*.

Kako saznajemo, još uvijek postoji problem nabave udžbenika za ovaj predmet, ali se, kako kažu u školi, radi se na rješavanju i tog problema.

A. Đipanov

ALEN KOPUNOVIĆ LEGETIN, ORGULJAŠ

Uživam u glazbi, ona je moj poziv

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Jeste li znali da je jedan od, prema mišljenju glazbenih kritičara, danas najboljih hrvatskih orguljaša zapravo »naše gore list«? Riječ je o Alenu Kopunoviću Legetinu, rođenom 1974. godine u Subotici, gdje je stekao osnovnu i srednju glazbenu naobrazbu. Školovanje nastavlja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, na kojoj 1997. diplomira orgulje u klasi prof. Ljerke Očić. Tijekom studija bio je stalni orguljaš crkve sv. Marka na Gornjem gradu u Zagrebu i Dječaćkog sjemeništa na Šalati u Zagrebu.

Usavršavao se na Sveučilištu Mozarteum u Salzburgu (prof. Ulmann), a u Rimu je specijalizi-

rao liturgijsku glazbu u klasi maestra Valentina Miserachsa i orgulje u klasi maestra p. Theo Flurya. Od 1999. stalni je orguljaš i zborovođa biskupijske crkve sv. Lovre u Požegi, te pontifikalni orguljaš u Požeškoj katedrali. Predavač je na Srednjoj glazbenoj školi u Požegi (orgulje, glasovir i zbor), aktivno se bavi dirigiranjem, kao interpret i snimanjem za potrebe HRT-a. Godine 2001. dobiva status samostalnog umjetnika. Član je žirija županijskih i državnih natjecanja iz orgulja.

Alen Kopunović Legetin je nedavno nastupio u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske, što je bio povod za ovaj razgovor.

**Otvorenog srca pristupam svakom novom djelu koje izvodim * To što radim i kao zborovođa te profesor, pruža mi da glazbu upoznajem s više strana *
Moj CD prvijenac pojavit će se krajem ove ili početkom sljedeće godine u izdanju Croatia Recordsa**

HR: Rođeni ste u Subotici, tu ste stekli prvu glazbenu naobrazbu. Kako se osjećate prigodom nastupa u ovom gradu?

Svakako da mi je drago doći nanovo u grad u kojem sam prvi puta okusio ljepotu glazbe i sve ono što mu ona – ako joj čovjek prilazi iskreno, vježba i radi – uistinu vraća, puneći duh i, mogu slobodno reći, pomlađujući tijelo. Naravno, emocije su ovdje drukčije nego kad sviram negdje drugdje, a isto tako, čovjek kada dođe među svoje, uvijek ima osjećaj da se mora prikazati u najboljem izdanju, jer ljudi žele čuti koliko je napredovao i koliko ulaže u ono čime se bavi.

HR: Već deset godina živite u Požegi. Osim kao kantor u tamošnjoj katedrali sv. Lovre, radite i u srednjoj glazbenoj školi. Kažite nam nešto više o tomu...

U Požegu sam otišao na poziv tamošnjeg biskupa. Nisam znao što me čeka, ali uputio sam se i evo ostao sve do danas. Mogu reći da sam zadovoljan. Zvanje kantora koje imam, osim sviranja orguljaša, podrazumijeva i poslove zborovođe, aranžera, profesor pjevanja. To što radim više stvari,

pruža mi da glazbu upoznajem s više strana. U glazbenoj školi predajem orgulje, a od ove jeseni ću predavati glazbenu kulturu u katoličkoj klasičnoj gimnaziji, koja je osnovana prije tri godine. Bit će izazov i tamo osnovati jedan školski zbor. Inače, sama Požeška biskupija, osobito zalaganjem biskupa Antuna Škvorčevića, posljednjih je godina izdignuta na visoku razinu glede kulturnog i glazbenog života.

HR: Osim u Hrvatskoj, nastupali ste i diljem Europe. Koji biste nastup posebno izdvojili?

Svaki nastup je sam za sebe specifičan i lijep. Naime, orguljaš svaki puta dolazi na nove orgulje. U Hrvatskoj je trenutačno mnogo glazbenih festivala. Posljednji put sam nastupao na Heferer festivalu, u okviru kojeg se svira na orguljama istoimene tvrtke, prve radione u Hrvatskoj, ili na onima koje je tvrtka obnovila. U Dalmaciji i Istri se najčešće svira na povijesnim orguljama, talijanskim baroknim. One su manjih dimenzija i na njima se svira specifičan repertoar iz razdoblja u kojem su sagrađene. Tu su i nastupi u koncertnim dvoranama, kakva je Vatroslav Lisinski u Zagrebu, gdje sam nastupio s Orkestrom Hrvatske vojske.

Orgulje su kraljevski grmjale

»Za prvoga pravoga nastupa orguljaša Alena Kopunovića u središnjemu hrvatskome koncertnome prostoru, orgulje su doista kraljevski i plavokrvno otmjeno grmjale svim odgovorima na sva glazbena zagonetna pitanja«, zapisao je glazbeni kritičar Branko Magdić u povodu Legetinova koncerta što ga je skupa s Orkestrom Hrvatske vojske i dirigentom Tomislavom Fačinijem, izveo u zagrebačkoj dvorani Vatroslava Lisinskog, u travnju 2008. godine.

Nagrade

Godine 1995. osvojio je drugu nagradu na natjecanju mladih orguljaša »Franjo Dugan« u Zagrebu, a 1997. ponio je rektorovu nagradu Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1998. dobio je u Subotici »Antušuovu« nagradu za promicanje kulture bačkih Hrvata.

Također, i nastupi po manjim festivalima, crkvama. U Požegi svakog mjeseca imam nastup u okviru ciklusa »Orgulje – kraljica instrumenata« koji sam uveo po ugledu na praksu vezanu uz bečku katedralu svetog Stjepana. Inače, požeška katedrala od prije tri godine ima nove orgulje, graditelja iz Passaua, i mislim da su one trenutačno najbolje u Hrvatskoj.

HR: Kako se razvijao vaš odnos prema glazbi i na koji ste se način, u tom smislu, mijenjali tijekom izobrazbe i karijere?

Taj bih proces usporedio s razvojem čovjeka. Dijete prvo nešto osjeća, zatim nešto prihvati, zavoli. Tako je i s glazbom. Što ju više učiš, proučavaš, dublje ulaziš u nju. Isto tako, što je više spoznaješ, time postaješ i odgovorniji, dolaze i neki problemi. Ali sve je to rast, kao i sam život.

HR: Koje su aktualne tendencije u orguljaškoj glazbi?

Što se tiče tendencija, orguljaška glazba evoluirala kao i sva druga. Ima suvremenih skladatelja koji temeljem izučavanja starih škola, izgrađuju neki novi, svoj osobujan stil. Osobno nisam poklonik suvremene glazbe, možda mi treba vremena da u tom smislu sazrim. Možda ću za deset godina početi izvoditi djela suvremenih skladatelja.

Inače, orguljaški repertoar na današnjim orguljama obuhvaća sva stilska razdoblja. Orgulje su fizički velik instrument, na kojem je moguće svirati gotovo sve.

HR: Čija vam djela najviše »leže« prstima i duši?

Nemam omiljenog skladatelja. Najbliže mi je ono što sviram u

danom momentu. A repertoar mi je opsežan. Smatram kako nisam tu da donosim neke sudove, ja sam samo jedan sitni interpret koji izvodi djela velikih majstora. U tom smislu, otvorenog srca pristupam svakom novom djelu koje izvodim. A izazova uvijek ima. Ima novih skladbi, ima starih skladbi koje izvodim na drukčiji način...

HR: Ima li orguljaška glazba, prema vašem mišljenju, dovolj-

na koru, slušatelj ga ne vidi, i prepušten je onomu što čuje. S jedne strane, tko nije dovoljno upoznat s takvom glazbom, orguljaški koncert mu može biti dosadan, dok s druge strane, ta pozicija posjetitelju može omogućiti da mnogo koncentriranije »upija« samu glazbu. Glede vašeg pitanja, valja istaknuti i to da je u Hrvatskoj vidljiva neka vrsta renesanse, u smislu izgradnje novih orgulja, poput onih koje se grade u zadarskoj katedrali ili koje su već izgrađene u crkvi na

Naravno da mi je pozitivne kritike gode. Svaka pohvala je poticaj za daljnji rad, napredovanje i usavršavanje.

HR: Da svoj zavičaj niste zaboravili, govori i činjenica da nerijetko izvodite djela subotičkog skladatelja Albe Vidakovića...

Da. Kada nastupam uvijek mi je na repertoaru njegova najpoznatija skladba za orgulje - »Fantazija i

Brojni nastupi i suradnje

Alen Kopunović Legetin gotovo redovito nastupa na svim značajnijim hrvatskim festivalima (Zagrebački ljetni festival, Večeri u sv. Donatu, Rabske večeri, Varaždinske barokne večeri, Požeške orguljaške večeri...), uz redovite nastupe u inozemstvu (Beč, Budimpešta, Rim, Beograd, Kotor, Subotica, Ljubljana, Cardiff...). Tijekom dosadašnje karijere surađivao je sa Zagrebačkom filharmonijom, Simfoničarima, Varaždinskim komornim orkestrom, zborovima: I. G. Kovačić, Palma, Slovenski komorni zbor, te eminentnim vokalnim solistima poput Dunje Vejzović.

no publike? Čini se kako u Hrvatskoj postoji puno festivala koji nude takvu vrstu glazbe...

Ne volim reći da su orguljaški koncerti elitni, ali oni u svakom slučaju nisu spektakularni zabavni koncerti. Prije svega, orguljaš je

Jordanovec. To je za nas orguljaše svakako izvrsno, budući da imamo više prostora gdje nastupiti.

HR: Kako gledate na kritike? U nekoliko tekstova takve vrste navode vas kao jednog od danas najboljih hrvatskih orguljaša...

fuga u F-molu«, koju sam i snimio za potrebe svojeg CD-a prvijenca.

HR: Kažite nam više o tom CD-u. Kada ga možemo očekivati?

Kompakt disk će se pojaviti krajem ove ili početkom sljedeće godine u izdanju Croatia Recordsa. Izvedbe sam snimio u požeškoj katedrali. U današnje vrijeme, ako ste glazbenik, CD vam je neophodan, kao »vizitka«. Ipak, potpora orguljaškoj glazbi je danas mala, tako da čovjek na neki način mora bit sam svoj majstor.

HR: Kako u profesionalnom smislu vidite sebe za 5-10 godina?

Ne znam. Pa ni prije deset godina nisam znao gdje ću biti. Mogu samo reći kako uživam u glazbi, koja je moj poziv.

NEKOLIKO HRVATSKIH UDRUGA IZ VOJVODINE PIŠE PROJEKTE ZA NATJEČAJ IPA PROGRAMA PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA-SRBIJA

Papirologija zahtijeva stručnjake

Nakon nekoliko najava, sredinom srpnja konačno je raspisan natječaj IPA programa prekogranične suradnje Hrvatska-Srbija, koji pravnim osobama nudi mogućnost dobivanja bespovratnih sredstava za realizaciju projekata ekonomskog razvoja (posebice turističkih potencijala), zaštite okoliša, te promicanja dobrosusjedskih odnosa (program »ljudi-ljudima«). Rok za predaju projekata je 16. listopada, što znači da je onima koji su pristupili ovome poslu, za dostavu projektne dokumentacije ostalo tek nešto više od mjesec dana. Ipak, oni koji ne sustignu ovogodišnji »krajnji rok« imat će prilike sudjelovati na sljedećim natječajima budući da navedeni IPA program traje do 2013. godine.

Shvaćajući mogućnosti navedenog programa, Hrvatsko nacionalno vijeće ponudilo je pomoć udrugama, ponajprije u smislu upućivanja na stručnjake s područja pisanja projekata. »Nakon otvaranja prvog poziva za dostavljanje projekata i održanih info-dana u Srijemskoj Mitrovici i Somboru, uputili smo dopis udrugama da nam se do 30. kolovoza 2009. godine obrate ukoliko su zainteresirani za ove projekte ili neku vrstu pomoći. Istodobno smo održali sastanak s ovom temom s direktorom regionalnog Centra za razvoj malih i srednjih privatnih poduzeća iz Subotice *Branislavom Malagurskim*, s obzirom da se oni bave izradom takvih i sličnih projekata. Koliko je meni poznato niti jedna udruga nije izravno kontaktirala HNV ili zatražila pomoć. Mene

su osobno kontaktirali iz HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora u svezi s pomoći, a ja sam ih uputio na agenciju u Subotici koja se bavi time«, kaže za HR član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu *Željko Pakledinac*.

Željko Pakledinac

On ističe važnost pronalaženja prekograničnog partnera. »Udruga »Urbani Šokci« iz Sombora ušla je u projekt sa »Šokačkom granom« iz Osijeka, ali to je suradnja koja godinama traje. Tako će udruge iz južnog Podunavlja, iz Vajske i Plavne, ove godine pokušati u Hrvatskoj naći partnera za sljedeću godinu, s obzirom da ovaj projekt traje do 2013. godine«, kaže Pakledinac.

KOSIDBA I SLAMA KAO POVEZNICE

Najmnogočlanija hrvatska udruga u Vojvodini, Hrvatski kulturni cen-

tar »Bunjevačko kolo« iz Subotice, radi na izradi projekta koji, prema natječajnoj klasifikaciji, spada u kategoriju ekonomskog razvoja (turizma), a iznos za njegovu realizaciju je 200.000 eura. Njihov prekogranični partner iz Republike Hrvatske je Turistička zajednica Općine Županja.

»Poveznica u projektu su naša i njihova žetvena manifestacija«, kaže nam Davor Dulić, predsjednik Izvršnog odbora HKC-a »Bunjevačko kolo«. »Oni rade prikaz žetve u prošlosti, mi radimo žetvenu svečanost »Dužjancu«. Ukratko, cilj projekta je pravljenje infrastrukture za jednu kvalitetnu organizaciju kosidbe, koja bi vjerojatno uvijek bila na istoj lokaciji«, kaže Dulić.

Kao najveći problem s kojim se pri pisanju projekta u »Bunjevačkom kolu« susreću, Dulić navodi previše »papirologije«, ali dodaje kako su za taj posao angažirali stručnjake.

U nimalo lak i jednostavan posao pisanja ovakvih projekata uključuje se i Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankute, potvrdili su nam u toj udruzi. Prijedlog njihova projekta odnosit će se na suradnju s udrugom »Slama«, koja organizira istoimeni Land Art festival u mjestu Lug, u Baranji. Poveznica ovih dviju kolonija je umjetničko

Davor Dulić

HKC »Bunjevačko kolo«, UG Urbani Šokci, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankute, ali i NIU »Hrvatska riječ« rade na pisanju projekata, za što su, ipak, angažirali stručnjake s iskustvom u tom području

stvaranje u tehnici slame, a pregovori oko početka izrade projekta još su u tijeku.

Ljubica Vuković-Dulić

»Trenutačno je u izradi logistički plan«, kaže Ljubica Vuković-Dulić, potpredsjednica HKPD-a »Matija Gubec«. »Početna zamisao je da projekt traje dvije godine, odnosno 24 mjeseca, s obzirom da su obje kolonije sezonskog karaktera i moraju se održati tijekom ljeta. U sklopu projekta organizirale bi se likovne kolonije, skupovi, razmjena djece koja bi sudjelovala u likovnim radionicama. Kolonije u tehnici slame u objema državama održavale bi se u terminima kao što je to bilo i do sada, ali bi umjetnici iz Baranje bili gosti tavankutske kolonije i obratno, te bi i njihova djela bila predstavljena na izložbama i u Hrvatskoj i u Srbiji«, kaže Vuković-Dulić.

Recesija odgodila seminar

»Seminara za udruge, kojega je HNV trebao organizirati u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, će biti, ali ne mogu točno precizirati datum, s obzirom na trenutačni nedostatak sredstava«, kaže Željko Pakledinac. »Naime, sredstva koja su za to u pokrajini odobrena nisu još prebačena, s obzirom na situaciju i rebalans«, pojašnjava on.

Stav vodstva udruge, kako ističe, jest da će se u projekt trebati uključiti i stručnjaci koji se profesionalno bave pisanjem projekata,

najvjerojatnije Centar za razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva iz Subotice.

Projekt bi trebao biti završen do kraja ove godine, a iznos sredstava za realizaciju planiranih aktivnosti je 30 tisuća eura.

ŠOKAČKA SURADNJA

Na IPA natječaj Srbija-Hrvatska svoj zajednički projekt planiraju prijaviti dvije udruge građana – »Urbani Šokci« iz Sombora i »Šokačka grana« iz Osijeka. Radni naziv projekta je »Da se ne zaboravi«, a ukupna vrijednost projekta bila bi, kako procjenjuju, oko 80.000 eura, polovica po podnositelju.

Projekt obuhvaća pet segmenata: dvije radionice i tri uvjetno rečeno književna događaja, kaže predsjednica UG Urbani Šokci Marija Šeremešić. »Projektom planiramo radionice zlatoveza i pripreme starih 'ila'. Sve će to biti praćeno istraživačkim radom s obiju strana i prezentacijom starih

šokačkih jela.«

U planu je također izrada monografije o Bačkom Monoštoru koja bi bila objavljena u ekskluzivnom izdanju, a uz to i promocije spomenute knjige. Projekt »Da se ne zaboravi« ponudio bi i pjesničke večeri, kao i književne radionice.

»Središnji događaj u okviru projekta je okrugli stol, Urbani Šokci,

Marija Šeremešić

koji se održava u dvama gradovima – Somboru i Osijeku, a tema bi bila »Geografija pamćenja«, kaže Marija Šeremešić.

Stručnu pomoć u pisanju projekta, kaže, dobivaju od Ekonomskog fakulteta iz Osijeka, tako da ih neiskustvo na tom polju ne smeta. Međutim, kao glavni problem Marija Šeremešić ističe neispunjavanje tzv. »financijskog kapaciteta«. »Kao mlada udruga nismo u mogućnosti imati 15 posto traženih sredstava na računu, što se zahtijeva od aplikanta. Naš partner »Šokačka grana« je našla garancije za to, dok je nama to problem. U cilju rješavanja tog pitanja vodim razgovore s hrvatskim institucijama čije je sjedište u Subotici. Ako ne nađemo potporu kod njih, okrenut ćemo se institucijama lokalne samouprave u Somboru. Inače, ako ne osiguramo pokriće, sve bi moglo »pasti u vodu«, iako je projekt doveden do pred kraj pisanja«, objašnjava naša sugovornica.

Davor Bašić Palković

Uzvratni posjet Ljutovačkog amaterskog kazališta Starom Gradu na Hvaru

Amateri grade profesionalni odnos

Kazalište, a pogotovo amatersko, možda nije dovoljno zastupljeno u suvremenom načinu života, ali sve ono što ljudi žele vidjeti i konzumirati svakako treba postojati i njegovati. Mišljenje je to oko kojega su se složili predstavnici dviju amaterskih kazališnih skupina, jedne iz Starog Grada na otoku Hvaru, a druge iz Ljutova. Tako su svoj rad i trud članovi Ljutovačke amaterske kazališne skupine prikazali na ovom otoku u petak, 4. rujna, u tamošnjem gradskom kazalištu, igrajući predstavu *Vinka Moderndorfera* »Mamica je umrla dva puta«, uz doista dobru posjećenost publike, usprkos lošem vremenu.

Suradnja dviju kazališnih trupa započela je još 2004. godine kada su se susreli u Hercegovcu tijekom festivala »Dani hrvatskog pučkog teatra«.

»Za nas je ovo doista veliki događaj, jer se na ovaj način osnažuju veze između matične države Hrvatske i manjinskih hrvatskih zajednica u okolnim zemljama«, ističe predsjednik kazališnog odjela HKUD-a »Ljutovo« Antun Bajić.

On dodaje kako je osobito važno da se sastaju i međusobno pomažu ljudi iz iste branše.

Predsjednik Amaterskog kazališta »Petar Hektorović« iz Starog Grada na Hvaru Tomislav Alaupović kaže kako se unatoč maloj materijalnoj potpori kazalište ipak uspijeva održati.

»Redovito smo u programu potpore Ministarstva za kulturu Republike Hrvatske, Splitsko-dal-

matinske županije i dakako, našega grada. Svake godine imamo po jednu premijeru i s tom predsta-

vim izričajem«, ističe Alaupović. »Dolaskom u Ljutovo i Suboticu, čovjek osjeti gostoprimstvo i ljudi vam žele dati sve od srca. To se ne može kupiti. I to je jedan od razloga zašto želimo imati dobre odnose s ljudima iz vašeg kraja. Život bez problema ne postoji, ali smo zato tu da se jedni drugima nađemo kada smo potrebni, kako bismo na te probleme zaboravili«, zaključuje Tomislav Alaupović.

On dodaje kako su prije pet godina na festivalu u Hercegovcu kod Ljutovčana prepoznali stanoviti »štih« koji im je blizak te je tada uspostavljen kontakt nastavljen sve do danas.

Amatersko kazalište »Petar Hektorović« iz Starog Grada na otoku Hvaru u našim je krajevima gostovalo dva puta, u Ljutovu i Subotici, a ovo je drugi uzvratni posjet Ljutovačkih kazališnih amatera ovom otoku u sklopu ljetnih priredbi Staroga Grada. Suradnja će biti nastavljena dolaskom Hvarana u Ljutovo prilikom sljedećeg kazališnog festivala.

S. J.

U SUBOTICI ODRŽAN 4. FESTIVAL HRVATSKIH DUHOVNIH PJESAMA »HOSANAFEST«

Pobjednička statua otišla za Zagreb

Pjesma »Oduvijek i zauvijek« u izvedbi Ane Ostojić i Antonia Mocka iz Zagreba najbolja po mišljenju samih sudionika, ali i ocjenjivačkog suda ovogodišnjeg HosanaFesta

Humanitarni karakter i ubuduće

»Iako smo tri puta mijenjali mjesto održavanja festivala, možemo reći kako smo zadovoljnim organizacijom ovogodišnjeg HosanaFesta. U organizaciju je bilo uključeno 150 volontera. Mislim kako smo pokazali organizacijski kontinuitet, čak i mali uspon u tomu da iz godine u godinu imamo kvalitetnije pjesme, kvalitetnije izvedbe. Festival je ove godine bio humanitaranog karaktera, što će biti slučaj i ubuduće. Druga novina je bila glasovanje publike putem telefonskih SMS poruka. Inače, nastup je snimljen te će svi oni koji nisu bili u prilici doći, na televiziji K23, a nadamo se i na pokrajinskom javnom servisu, moći vidjeti kako je HosanaFest 2009. izgledao«, kaže za HR predsjednik Organizacijskog odbora Festivala, vlč. dr. Marinko Stantić.

»Nekako u srcu čovjek uvijek očekuje potvrdu za ono što radi. Za povjerenje koje daš Gospodinu očekuješ njegov odgovor. To je ono što smo htjeli i dobili smo to«, riječi su Zagrepčanke Ane Ostojić, autorice teksta i glazbe, te izvođačice pobjedničke pjesme ovogodišnjeg HosanaFesta koji je u nedjelju 6. rujna održan u sportskoj dvorani Osnovne škole »Majšanski put« u Subotici.

Naslov pobjedničke pjesme glasi »Oduvijek i zauvijek«, a

Ana Ostojić ju je u nedjelju izvela s Antoniom Mockom, također iz Zagreba. Obradu pjesme potpisuje Toni Eterović. »Oduvijek i zauvijek« bila je najbolja u dvjema kategorijama: osim što je dobila najviše glasova samih sudionika, pjesmi je pripala i nagrada festivalskog stručnog povjerenstva. Pobjedničku statuu festivala sudionicima pobjednicima uručili su prošlogodišnji pobjednici – članovi VIS-a »Mateus«.

Publika je, glasujući SMS porukama, najboljom ocijenila pjesmu »Kajem se, Isuse« u izvedbi

Marije Jaramazović, autora glazbe i aranžmana Nikole Jaramazovića. Nagradu za najbolji tekst dobila je Snježana Kujundžić za pjesmu »Naša mala molitva«, za koju je osim teksta, napisala glazbu i obradu pjesme, te ju sama i izvela.

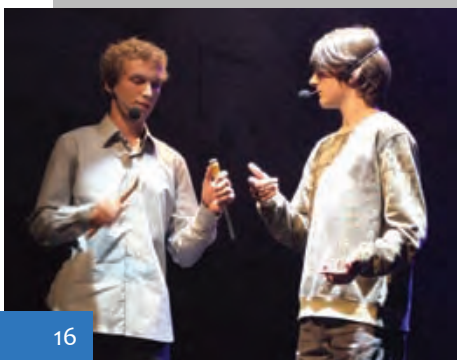
Kao i prijašnjih godina, u stanci za glasovanje priređen je poseban program. Publika je ove godine mogla vidjeti predstavu »Ti si Božje djelo« koju su izveli mladi iz subotičkih župa. Također, nazočni su mogli čuti svjedočenje Zoltána Szechenyija iz Novog Sada, štićenika Zajednice

za pomoć ovisnicima »Hosana« u Starom Žedniku. Inače, ovogodišnji HosanaFest imao je humanitarno obilježje. Sav prihod od prodaje ulaznica, a prikupljeno je 42 tisuće dinara, upućene su upravo štićenicima Zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana« u Starom Žedniku.

Geslo ovogodišnjeg »HosanaFesta« bilo je »Ne zaboravite talente, Bogom dane«, a nastupilo je petnaest izvođača iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

D. B. P.

Iz predstave »Ti si Božje djelo«

»Varadinensis« - Split - Petrovaradin

Tamara Babić - Subotica

Jadranka Ljubojević - Subotica

Ana Ostojić i Antonio Mock - Zagreb

VIS »Antunić« - Sombor

Snježana Kujundžić - Subotica

»Riječ« i prijatelji »R'n'F« - Split

VIS »Mateus« - Bizovac, Osijek

»Magnifikat« - Međugorje

Ivan Šomođvarac - Sombor

Zlatko Gorjanac - Sombor

VIS »Petrus« Bački Monoštor

Marija Jaramazović - Subotica

Marina Kozina - Nuštar, Vinkovci

Tamara Kaljković - Subotica

11. rujna 2009.

U SRBIJI SE GODIŠNJE STVARA OKO 40.000 TONA MEDICINSKOG OTPADA

Od opasnog medicinskog - bezopasni komunalni otpad

U Srbiji se godišnje stvori oko 40.000 tona medicinskog otpada i 1/5 spomenutog otpada spada u opasne izvore zaraza. Zbog toga je i bilo neophodno urediti sigurno upravljanje medicinskim otpadom. Ministarstvo zdravlja, zajedno s Europskom agencijom za rekonstrukciju, pokrenulo je projekt vrijedan sedam milijuna eura, po kome su u 10 bolnica u Srbiji postavljeni strojevi koji opasni medicinski otpad pretvaraju u bezopasni komunalni otpad. Prije godinu dana u Općoj bolnici u Subotici počelo je razdvajanje medicinskog otpada. Prvi regionalni centar za uništavanje ove vrste opasnog otpada počeo je s radom u Subotici

28. kolovoza, a prethodno je dva mjeseca bio probni rad. U spomenutoj bolnici se uništava otpad koji se stvara u domovima zdravlja u Bačkoj Topoli, Malom Idošu, Čantaviru, Kanjiži, a od skora dopremaju ga i privatne klinike, kao i Veterinarski centar. Na mjesečnoj se razini u prosjeku uništi oko 5500 kilograma infektivnog otpada. Do prije godinu dana je infektivni otpad odlagan zajedno s komunalnim, a završavao je na gradskim deponijama, potpuno neobrađen i opasan za okolinu. »Uređaji za tretman otpada su jednostavni za rukovanje. Koristi se tehnologija termalne dezinfekcije, putem koje se stvara neaktivan i neopasan otpad. Važno je što se ova vrsta

otpada na pravi način tretira na mestu nastanka«, objašnjava p.r. Opće bolnice u Subotici *Dragana Penčić*. Odlaganje infektivnog otpada na siguran i ekološki prihvatljiv način realizira se u okviru projekta Razvoj upravljanja medicinskim otpadom, kojeg realizira Ministarstvo zdravlja Srbije uz podršku Europske agencije za rekonstrukciju.

»Uništavanje otpada se obavlja u dva segmenta. Prvo se u drobilici uništava, a onda sterilizira i transportira. Sve se radi u skladu s pro-

pisima Europske Unije i zadovoljni smo«, objašnjava koordinatorka za medicinski otpad *Svetlana Vuković*. Izgradnja objekta za uništavanje medicinskog otpada koštala je 50.000 eura, financirala je AP Vojvodina, dok je aparate doniralo Ministarstvo zdravlja Republike Srbije. Cjelokupan projekt u zemlji za postavljanje centara za uništavanje medicinskog otpada iznosi sedam milijuna eura.

S. Iršević

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09), Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev investitora »INTERMOL« D.O.O., Novi Beograd, ul. Omladinskih brigada br. 88/5, za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja projekta »Rekonstrukcija benzinske crpke i izgradnja skladišta otvorenog tipa s nadstrešnicom za prodaju TNP-a u bocama«, koji se planira na katastarskoj čestici 5269 KO Stari grad, grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 11. 9. 2009. godine do 21. 9. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

ŽETVA SUNCOKRETA SE PRIVODI KRAJU

Otkupna cijena uljanog zrna manja nego lani

Prema riječima proizvođača suncokreta, aktualna akontna otkupna cijena od 13 dinara po kilogramu za njih znači gubitak * Proizvođači smatraju kako bi realna otkupna cijena trebala biti oko 20 dinara * Po svemu sudeći, uljare čekaju da vide koliko će biti suncokreta na tržištu nakon završene žetve da bi platile što manju cijenu, jer krajnji cjenik nije utvrđen

Ovogodišnja žetva suncokreta privodi se kraju na oranicama u Bačkoj. Zahvaljujući pogodnim vremenskim uvjetima, kombajniranje ove najrasprostranjenije uljarice počelo je malo ranije nego obično. No, zbog bržeg sazrijevanja, prinos je lošiji nego prošle godine, oko 2,5 do 3 tone po hektaru, ali stručnjaci ocjenjuju kako je sadržaj ulja dosta visok.

Ratari, međutim, nisu zadovoljni, jer je otkupna cijena niža od očekivane. Prema riječima proizvođača suncokreta, aktualna akontna otkupna cijena od 13 dinara po kilogramu za njih znači gubitak. Proizvođači smatraju kako bi realna otkupna cijena trebala biti oko 20 dinara. No, stručnjaci upozoravaju da je poslije prošlogodišnjeg rekordnog roda, ostalo mnogo suncokreta u skladištima, kao i da će niske cijene na svjetskom tržištu utjecati na ovdašnju otkupnu cijenu.

SELJACI NE ODREĐUJU CIJENE SVOJIH PROIZVODA

Ivan Mandić bavi se proizvodnjom suncokreta i drugih kultura na poljima nedaleko od Subotice, u okolici Male Bosne. U razgovoru o proizvodnji uljanog zrna ističe, kako je cijela godina teška za seljake, jer su sve otkupne cijene niske, od mlijeka, pa do pšenice, a sada i za suncokret.

»Prinosi suncokreta su ove godine ipak prosječni, a najveći je problem niska otkupna cijena. Nažalost, proizvođači suncokret nikada ne prodaju, nego ga 'predaju' prerađivačima. Činjenica je da seljaci nemaju pravo reći koli-

ko košta njihov proizvod. Sada je određena otkupna akontna cijena od 13 dinara za kilogram, uz mogućnost kasnije doplate. Ispada da bi proizvođači trebali biti sretni i zadovoljni i pljeskati prerađivačima zbog ovakve akontne otkupne cijene i mogućnosti povećanja otkupne cijene za nekoliko dinara. Otkupna cijena je prepolovljena u odnosu na prošlogodišnjju, a poskupili su repromaterijal i umjetna gnojiva. Ratari su za trećinu imali veća ulaganja u sjetvi od prošlogodišnjih. S ovakvom otkupnom cijenom proizvođači su praktično u gubitku.«

Po svemu sudeći, uljare čekaju da vide koliko će biti suncokreta na tržištu nakon završene žetve kako bi platile što manju cijenu, jer krajnji cjenik nije utvrđen, a određeni »pritisak« na proizvođače suncokreta je izvršen puštanjem u promet jeftinog ulja od prošlogodišnjeg zrna suncokreta.

»Jedno od opravdanja za nisku akontnu otkupnu cijenu su postojeće niske cijene na svjetskom tržištu. Može li to biti opravdanje? Seljake pogađa ako im se poručuje da će na konačnu cijenu za otkup suncokreta utjecati cijene u okruženju, jer je činjenica da farmeri u našem okruženju imaju dva do tri puta veće poticaje od države. Uljare bi trebale uvažavati proizvođače kao partnere, jer u cijelom lancu svi bi mogli raditi za profit, a ovako prerađivač određuje cijenu za suncokret – kako njemu odgovara. Upitajmo se – tko onda ostvaruje ekstra-profit? Uljare tvrde kako bi plaćanjem veće cijene proizvođačima, ulje poskupilo. Ispada kako se bore za zaštitu potrošača, ali ta priča 'ne

drži vodu'. Cijena ulja se ne smanjuje, a smanjena je cijena sirovina. Identična je priča i o otkupnoj cijeni žita«, kaže Ivan Mandić.

KREDITIMA DO NOVE PROIZVODNJE

Iz godine u godinu traje priča o problemima poljoprivrednih proizvođača. Čarobne formule za rješavanje tih problema sigurno nema, a kako seljaci moraju i dalje raditi, pred njima je obavljanje jesenske sjetve.

»Političari se sjete poljoprivrednika pred izbore, a poslije se sve zaboravi i nastavlja se po starom. Seljaci nisu dovoljno organizirani. Ima mnogo udruga seljaka u Vojvodini, ali one ne nastupaju jedinstveno. Kada se organiziraju prosvjedi, oni su uglavnom lokalnog karaktera i 'mlitavi'. Jedino u slučaju prosvjeda jakog intenziteta i bez lokalnih ograničenja, seljaci bi možda mogli ostvariti neke od svojih zahtjeva. No, ponekad čovjek upita sam sebe – vrijedi li uopće jadikovati? Činjenica je da skroman poticaj od strane države u iznosu od 12.000 dinara po hektaru obrađene površine spašava seljake od bankrota i omogućuje planiranje jesenske sjetve. Bez poticaja seljak nema šanse. Tu je i problem dotrajale mehanizacije. S takvom mehanizacijom proizvodnja je skuplja, a produktivnost rada manja. Bez razvijene, jake industrije, država neće moći stimulirati poljoprivrednu proizvodnju u većoj mjeri, a treba istaknuti i činjenicu da poljoprivredni proizvođači na zapadu, pokraj većih subvencija države, imaju uz sebe i prerađivačku industriju«, kaže

Ivan Mandić

Ivan Mandić i ističe da seljaci nakon skupe proljetne sjetve predstoji zasnivanje novog ciklusa proizvodnje.

»Situacija nije povoljna, mnogi će se seljaci morati zadužiti za sjeme, umjetno gnojivo i sredstva zaštite. Bilo je gubitaka s pšenicom, niska je i otkupna cijena mlijeka, a sada je aktualna priča o suncokretu i ponovno o niskoj otkupnoj cijeni. Dobro je što je već počela berba kukuruza, jer neke sorte kukuruza ranije sazrijevaju, a kukuruz je jedini proizvod koji ratari zaista prodaju, a ne 'predaju'. No, seljaci će ipak morati podizati kratkoročne kredite za obnavljanje proizvodnje, jer nemaju dovoljno svojih sredstava. Dobro je što je država shvatila kako mora pomagati seljake i putem kredita kod banaka, te su potpisani ugovori Ministarstva poljoprivrede s bankama o kratkoročnim i dugoročnim kreditima poljoprivrednicima koji podrazumijevaju subvenciju kamate koju daje država.«

Zvonko Sarić

HRVATSKI MAJUR 2009.

Veliki skup mladeži

Tekst: Verica Kujundžić; Fotografije: Ivan Ivković Ivandekić

Siniša Skenderović
predsjednik Mladeži DSHV-a

Na Hrvatskom Majuru, nedaleko od Subotice, 5. je rujna održan veliki skup mladeži. Ovaj skup, drugi po redu do sada, održan je na salašu *Zlatka Gabrića*. Organizacijski odbor ovoga događaja predvidio je za nazočne odlazak na svetu misu, a nakon toga druženje na spomenutom salašu, međutim, zbog dana žalosti ovo je druženje prošlo bez tamburaša.

Datum održavanja ove manifestacije biran je prema svetkovini katoličkog hrvatskog sveca sv. Marka Križevčanina, čije se ime svetkuje kod Raspeća u jedinom mjestu s hrvatskim predznakom

u Republici Srbiji – Hrvatskom Majuru. Mladi su u velikom broju organizirano autobusima došli iz mjesta gdje DSHV ima svoje mjesne organizacije te se u konačnici na manifestaciji okupilo njih oko dvjesto, a cijeli su događaj podržali i izaslanici DSHV-a koji su sa sjednice održane istoga dana došli na svetu misu.

Svetu je misu predvodio župnik iz Male Bosne vlč. *Željko Avgustinov*, uz koncelebraciju mladomisnika vlč. *Dragana Muharema* i vlč. *Miroslava*

Orčića. Nakon svete mise gosti i čelnici stranke krenuli su, predvođeni mladima, put salaša *Zlatka Gabrića* u fijakerima. Ove godine vrijeme je bilo puno ugodnije tako da je program protekao u najboljem redu. Među gostima koji su sudjelovali u skupu bili su generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, konzul savjetnik *Anto Franjić*, te mladež gradskog odbora Demokratske stranke. Druženje je trajalo do ranih jutarnjih sati. Organizatori su zadovoljni odzivom mladih.

Prijava za obuku početnika u poslovanju

Ministarstvo omladine i sporta, Republička agencija za razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetnika i norveška organizacija »Bip«, u suradnji s Regionalnim centrom za razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetnika Subotica, u okviru implementacije projekta »Razvoj omladinskog poduzetništva u Srbiji« organiziraju obuku za početnike u poslovanju. Tim povodom pozivaju da se prijave svi zainteresirani potencijalni mladi poduzetnici, koji su i potencijalni korisnici kredita za početnike bez hipoteke Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja. Kandidati koji ispunjavaju uvjete za sudjelovanje su potencijalni poduzetnici dobi od 18 do 35 godina, koji imaju poslovnu ideju i žele realizirati ili testirati profitabilnost i održivost poslovne ideje.

Besplatnom obukom, u trajanju od pet dana, obuhvaćeni su treninzi iz područja: razvoj i testiranje poslovnih planova, izrada poslovnih planova, pravni okvir i procedure za registraciju, kao i obuka za popunjavanje prijave za kredit za početnike bez hipoteke u skladu s izrađenim poslovnim planom.

Svi zainteresirani kandidati mogu se prijaviti i preuzeti obrasce za opis poslovne ideje u Regionalnom centru za razvoj MSPP u Subotici. Kandidati mogu podnijeti prijave s kratkim opisom njihovih poslovnih ideja najkasnije do 18. rujna.

Izbor kandidata obaviti će se u Regionalnom centru u Subotici, a obuka će se održavati od 23. do 29. rujna. Ona će biti izvedena po metodologiji norveških eksperata iz »Bip« programa. Dvije obuke po ovoj metodologiji održane su u Subotici u ožujku i travnju i njih je pohađalo 36 polaznika. Za detaljnije informacije zainteresirani se mogu obratiti Regionalnom centru za razvoj MSPP, d.o.o. Subotica, Trg cara Jovana Nenada 15, ili Ivani Mamužić na broj telefona 554-107.

Potražnja za ogrjevom opala

Subotičke drvare dobro su opskrbljene ogrjevnim materijalom, ali je Spotražnja opala za trećinu u odnosu na prošlu jesen. Cijene ugljena i drveta su iste kao i prošle godine – najtraženiji sušeni ugljen je 8500 dinara dok je za mrki ugljen potrebno izdvojiti skoro 10 tisuća dinara za tonu. Pilano tvrdo ogrjevno drvo stoji 3500 dinara po prostornom metru. U drvarama kažu kako su sve češće minimalne narudžbe od samo jednog kubičnog metra drveta ili jedna tona ugljena, što pokazuje da Subotičani imaju sve manje novca.

Izlet u Mariju Bistricu

Općinska udruga umirovljenika, preko svoje ovlaštene licencirane turističke agencije organizira dvodnevno putovanje u poznato

marijansko svetište – Mariju Bistricu u Republici Hrvatskoj. Izlet je planiran za 19. i 20. rujna, a autobus polazi u ranim jutarnjim satima ispred MKC »Népkör«. Cijena aranžmana je 2000 dinara i 10 eura, u što su uračunati prijevoz i jedno noćenje.

Otvorene nove prostorije za bicikliste

Uz nazočnost gradonačelnika Saše Vučinića i člana GV zaduženog za sport i mladež Nemanje Simovića, u petak 4. rujna svečano su otvorene prostorije Biciklističkog kluba »Spartak«, koje se nalaze s desne strane od glavnog ulaza u Dvoranu sportova u Subotici. Novi i prostraniji prostor omogućit će natjecateljima i sportskim djelatnicima ovoga uspješnog kolektiva bolje uvjete za rad.

D. P.

Jedini biolog u ZOO-vrtu dobio otkaz

Jednom biologu u ZOO-vrtu na Paliću Gaboru Mesarošu, koordinatorskom prihvatilišta za divlje životinje i članu Vijeća za razvoj politike grada, direktor Mirko Šinković uručio je otkaz s datumom od 15. rujna. Mesaroš kaže kako ga je ovakva odluka prvog čovjeka ustanove u kojoj radi pet godina zatekla, pogotovo što je u obrazloženju navedeno da se ugovor o radu raskida »zbog tehnoloških promjena i smanjenja obujma posla«, prenosi Blic.

Otkaz koji je uručio Mesarošu Mirko Šinković nije želio komentirati. On je u telefonskoj izjavi za Blic samo rekao da je zakon poštovan.

Počinje adaptacija ambulante

Tijekom idućeg tjedna u Bajmoku će otpočeti adaptacija ambulante Doma zdravlja u kojoj je smještena opća medicina, a kako je predviđeno radovi će biti okončani za 60 dana.

»Ove jeseni će se renovirati dio ambulante, odnosno samo opća medicina, koja je u najlošijem stanju, tako da će se obnoviti krovna konstrukcija a unutrašnjost prilagoditi suvremenim potrebama službe i pacijenata. Za tu namjenu iz općinskog proračuna izdvojeno je 4,4 milijuna dinara što nije dovoljno za adaptaciju kompletne zgrade u kojoj su smještene i dječja služba, stomatologija, laboratorij, kao i prostor nekadašnje medicine rada. Nadamo se da će adaptacija biti nastavljena tijekom sljedeće godine«, kaže ravnateljica Doma zdravlja dr. Ružica Crnjaković-Tonković.

Opća medicina će dok traje adaptacija raditi u prostorijama dječje službe, dok će se pedijatri i njihovi mali pacijenti preseliti u neiskorišteni prostor u kome je bila medicina rada.

»Dva puta tjedno Bajmočani će moći koristiti i usluge laboratorija, odnosno izvaditi krv u prostorijama bivše medicine rada, dok će pedijatri raditi u poslijepodnevnim satima«, zaključuje dr. Ružica Tonković-Crnjaković.

V. I.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

NASELJA BAČKE U POVIJESTI (8.)

Subotica – tvrđava (III. dio)

Piše: mr. Zsombor Szabó

U prethodnim nastavcima iznijeli smo sve one podatke koje znamo o izgledu subotičke tvrđave, bez obzira na njenu veličinu ili strateški značaj. Ona je bila značajna za Suboticu, jer je zahvaljujući njoj u tursko doba grad bio sjedište nahije i imao je i pravo držanja vašara, a samim tim nastavljen je i »gradski život«. Rekli smo kako je tvrđavu od čvrstog materijala izgradio *János Pongrácz Dengelegi* između 1465.-1470. godine.

Ono što mnogi istraživači još nisu zasigurno utvrdili je – je li postojala neka i utvrda ranije? Neki pretpostavljaju, kao npr. *Kornél Györe*, da je nakon tatarske najezde sredinom XIII. stoljeća kralj *Bela IV.* možda podigao jednu utvrdu od zemlje i palisada na svom imanju. Naime, Subotica i njena okolica sve do početka XV. stoljeća bila je u vlasništvu kralja Ugarske. Znamo kako su se u celoj današnjoj Vojvodini nalazila tzv. udvornička sela, villa udvornicus, čiji su se stanovnici bavili poljoprivredom i služili su izravno kralju. Postojale su i kraljevske kurije – majuri, latinski *curtis*, koji su bili upravni centri na kraljevskim imanjima. Tu je živio obično i neki kraljevski namještenik, tu su bila skladišta gdje je ljetina, predana kao porez, čuvana. Sve ovo pretpostavlja postojanje i neke građevine-utvrde za potrebe stanovanja lokalnog plemića, njegove oružane pratnje i sluga. Nije isključena ni mogućnost da je zemljana utvrda izgrađena i ranije, s obzirom da su na ovoj lokaciji pronađeni tragovi vojnog naselja iz XI.-XII. stoljeća, a veličina vanjskog grada, promjera približno kružne osnove od 250-300 metara, odgovara prosječnoj veličini zemljanih utvrda građenih u razdoblju od VI.-IX. stoljeća u Karpatskom basenu.

TVRĐAVA KVADRATNE OSNOVE

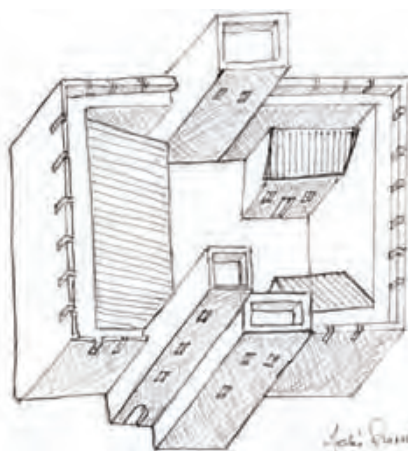
Sudeći po skici iz 1717. godine Subotički kaštel je bio kvadratne osnove 12 puta 12 hvati, to

Rekonstrukcija tvrđave po Gézi Vassu

jest, približno 23 x 23 metara. Zidovi od opeke su bili debljine od 3/4 hvati, tj. 1,41 metara. Imao je dvije kule i možda jedan osmatrački toranj. Ulaz je bio s južne strane, kao i danas u crkvu. Skoro istovremeno (1462.-1469. godine) u Banatu blizu Kikinde izgrađena je tvrđava Galad, isto kvadratne osnove 32 x 32 metara, ojačana kulama, a debljina zidova je bila 1,52-1,20 metara, građena od kamena i opeke. Najočuvanija i najveća tvrđava od opeke iz ovog doba je ona u Đuli (Republika Mađarska), čije su dimenzije 30 x 60 metara. Znači, subotička je tvrđava po dimenzijama najbližnja Galadu.

Česti upadi turskih odreda u južne dijelove Ugarske natjerali su feudalce da na svojim posjedima podignu, skoro istovremeno, utvrde u Bačkoj, npr. - Sombor (1473.-1478.), Kolut (1482.) i u Banatu pokraj Galada npr. Idoš (1489.). U dvorištu ovakvih utvrda nalazili su razni objekti: sobe za stanovanje, pekarnica, (vinski) podrum, skladište, bunar. Na skici subotičke tvrđave, osim podruma (što ne znači da nije postojao), ostale prostorije

Skica rekonstrukcije autora feljtona

su naznačene. Skica, ako izbrisemo pismena objašnjenja, djeluje šturo. No, postoji jedan interesan-

Detalj skice osnove tvrđave iz 1717. godine, mali i veliki oltar

U nekoliko nastavaka upoznat ćemo čitatelje s poznatim i novootkrivenim arheološkim lokacijama u okolici Subotice i Sombora, koji nam otkrivaju dio srednjovjekovne prošlosti ovih gradova i naselja. Ovi »tragovi prošlosti« današnjim stanovnicima govore o prošlosti njihovih mjesta, a mogu nam pomoći i u pronalaženju odgovora na pitanja o tome koji su mogući pravci razvoja ovih prostora.

tan detalj: najvjerojatnije je dio prostorija za stanovanje pretvoren u prigodnu kapelu u kojoj je oltar postavljen pravilno sa zapadne strane prostorije, a ulaz je s istoka. Kasnije, kada su franjevci »ovladali« cijelim prostorom, veliki oltar se nalazio s južne strane prostorije, a ulaz sa sjeverne. Kasnijim prepravkama crkva franjevaca je poprimila današnji oblik.

Povjesničar *Géza Vass* je na temelju skice iz 1717. godine napravio svoju rekonstrukciju tvrđave, čija je maketa bila izložena u stalnom postavu subotičkog Gradskog muzeja. Ova rekonstrukcija, po mom viđenju, ima niz nedostataka. Prvo, ne uklapa se u vedutu iz 1697. godine (prikazane u prvom dijelu) ogroman, četverovodni krov 23 x 23 metara – u to je doba tehnički bio vrlo težak za izvođenje i s točke obrane je totalno nefunkcionalan, građevina nema

obrambene bedeme, a takav krov se s lakoćom mogao zapaliti prilikom napada, bez mogućnosti za gašenje požara. Čitatelji ovog feljtona imaju ekskluzivnu prigodu prvi put vidjeti rekonstrukciju, mogući izgled subotičke tvrđave s kraja turskog razdoblja. Ova rekonstrukcija ne proturječi skici osnove i vedute, koje su nastale u razmaku od dvadeset godina. Ovakva je građevina, dopunjena jarkovima s vodom i vanjskim gradom, već mogla odgovoriti obrambenim zahtjevima i odbiti napade manjih vojnih odreda.

U sljedećem broju: Gdje je bilo naselje i tvrđava Bodrog?

JUBILARNA 10. PRAČKIJADA U RADIKOVcima

U slavu jedinstvenog oružja

*U okviru manifestacije održava se i prvenstvo Slavonije u gađanju pračkom * Bogat sadržaj popratnih manifestacija *
Dar slikarice Danice Zlatunić za izvedbu pjesme »Svirajte mi tamburaši« Viktoru Feheru i »Šokadiji«*

Piše Ivan Andrašić

U Radikovcima, prigradskom naselju Donjeg Miholjca, Republika Hrvatska, u nedjelju 6. rujna održana je jubilarna 10. pračkijada. Organizatori ove manifestacije, UG »Pračkijada« na čelu s agilnim predsjednikom Imrom Vrbešićem, uložili su puno truda, kako bi na najbolji način ugostili brojne sudionike i posjetitelje svoje sad već tradicionalne manifestacije, u sklopu koje se održava i neslužbeno prvenstvo Slavonije u gađanju pračkom.

Pračka, jedno od najstarijih i najdugotrajnijih oružja u ljudskoj povijesti, slavila se u brojem žitelja malom, ali njihovim širokim srcem i otvorenom dušom velikom prigradskom naselju Radikovci.

Strelište je bilo otvoreno cijelo poslijepodne i svima koji su mislili kako je to lako i kako imaju sigurnu ruku i oštro oko pružila se prilika okušati se u gađanju žarulje kamenom iz pračke s udaljenosti od osam metara. Titulama pobjednika u slijedećih godinu dana dičit će se - u kategoriji žena, slikarica iz donjeg Miholjca Danica Zlatunić, a u kategoriji muškaraca Vlado Jurković iz susjednih Punitovaca.

U okviru manifestacije održano je i natjecanje u povlačenju rakije teglicom iz čobanje, te natjecanje seoskih bubnjara. Najveći cug teglicom imao je Darko Šiklošić,

s nevjerojatne dvije i pol litre, a najbolji bubnjar bio je Stjepan Skorup.

KPZH »Šokadija« iz Sonte sudjelovala je u folklornom dje-lu manifestacije, koji je počeo defileom sudionika od lokalne područne škole do ljetne pozornice u središtu naselja. U defileu i kasnijem kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su: KUD »Franjo Ebling« Sveti Đurađ, KPZH »Šokadija« Sonta, KUU »Prigorec« Sesvetski Kraljevec, ženska skupina iz UG »Šokačka grana« Osijek i temelj budućega KUD-a domaćina - folklorna skupina iz Radikovaca.

Sončani su se gledateljima predstavili izvedbom himne podunav-

Pračka

Pračka je jeftina i jednostavna vrsta ručnog oružja, kojim se baca streljivo na neprijatelja. Za razliku od ostalog hladnog oružja, pračka kao streljivo koristi tupe predmete, najčešće kamen ili slično. Danas pračku najčešće koriste sportaši. Postoji više različitih modela prački, a uglavnom se radi o raznoraznim ručnim radovima od različitih materijala. To jednostavno oružje može biti napravljeno od rašlji s drškom, najčešće drvenih, te gumene vrpce, koja zatezanjem i naglim puštanjem izbacuje streljivo. Zbog nepostojanosti materijala od kojega su izrađene, na arheološkim nalazištima su izuzetno rijetke očuvane pračke. Najstariji zapis o prački je onaj iz Biblije, od oko 1000. godine p.n.e. Govori o događaju od nekoliko stoljeća ranije, kad je pastir David bez oklopa, naoružan samo pračkom, jednim preciznim pogotkom svladao divovskog filistejskog borca Golijata, s teškim oklopom na sebi.

Strelište: detalj s natjecanja

Od slikarice iz Donjeg Miholjca Danice Zlatunić Viktor Feher i »Šokadija« dobili su na dar njezinu sliku urađenu na likovnoj koloniji »Radikovci 2009.«.

»Pjesma koju je izveo Viktor Feher dirnula me je do dna duše. Čovjek bi, slušajući je, rekao kako je takvo blago mogao iznjudriti samo naš šokački puk u svojoj višestoljetnoj tradiciji. Nešto me je natjeralo na ovu gestu, jednostavno sam htjela staviti do znanja našim gostima koliko je vrijedno ovo što oni rade«, kaže za Hrvatsku riječ Danica Zlatunić. »Sudjelovanjem na ovakvim manifestacijama stvaramo sebi nove prijatelje izvan granica naše države. Nismo od onih udruga koje ciljaju samo na najjače manifestacije, nego paralelno s njima pružamo ruku i takozvanim malim udrugama, onima u osnivanju, onima koje na neki način u nama gledaju velikog brata. To će biti trajna orijentacija »Šokadije«, jer još nismo zaboravili koliko nam je bila dragocjena potpora većih udruga u vrijeme našega osnivanja«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan.

skih Šokaca, svečanom pjesmom Božane Vidaković »Šokadija«, prikazom tradicijskih šokačkih pjesama i plesova pod nazivom »Kad zapivam i tijo i lipo« i još jednom pjesmom svoje članice Božane Vidaković, baladom »Svirajte mi tamburaši«, u izvedbi Viktora Fehera i uz pratnju tamburaškog sastava »Šokadije«.

Nastup Sončana cijelo vrijeme je pratio pljesak, a udar na emocije gledališta bila je izvedba pjesme »Svirajte mi tamburaši«. Iako ni glazbeno ni pjevački nije savršeno izvedena, ova pjesma dirnula je nazočne.

Pračkijada

Predsjednik organizacijskog odbora Pračkijade Imro Vrbešić: »Ovu manifestaciju započeli smo prije 10 godina, spontano, od srca. Nastojali smo svake godine ići korak dalje i drago mi je što danas s ponosom mogu konstatirati kako smo u provedbi zamisli i uspjeli. Danas je to manifestacija njegovanja bogate baštine ne samo ovoga kraja, prate nas likovna i kiparska kolonija, a kruna našeg desetogodišnjeg truda je osnivanje KUD-a u Radikovcima. Osobito sam ponosan što smo manifestaciju digli na razinu međunarodne i drago mi je što ove godine mogu pozdraviti naše prijatelje iz Srbije i iz Mađarske.«

U SRIJEMSKOJ MITROVICI ZAPOČEO S RADOM URED DSHV-A

Prostorije u središtu grada

U Srijemskoj Mitrovici 1. dana rujna započeo je s radom ured Demokratskog Saveza Hrvata u Vojvodini. Prostorije ureda nalaze se u središtu grada na adresi Vuka Karadžića 10. u zgradi Centra za kulturu Sirmiumart. Radno vrijeme ureda je svakim radnim danom od 9-13 sati prijepodne i od 17-20 sati poslijepodne. Stranka poziva sve članove i simpatizere da svrate u prostorije.

D. Š.

NAKON PONOVDNE REGISTRACIJE I REORGANIZACIJE NOVOSADSKOG HKUPD-A

»Preprek« dobio novo vodstvo

Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo »Stanislav Preprek« iz Novog Sada, nakon izvjesnog vremena ponovno je registrovano i reorganizirano. Za predsjednika je izabran *Marijan Sabljak*, a dopredsjednici su *Marijan Piljić* i *Daria Vučinac*.

Književni klub »Stanislav Preprek« je, iako bez sredstava, sve vrijeme bio aktivan. Sudjelovali su u nekoliko manifestacija i uspjeli pripremiti zbirku pjesama svojih članova koja treba biti tiskana čim se prikupi novac za to.

Ovim putem HKUPD »Stanislav Preprek« poziva sve zainteresirane koji žele sudjelovati u radu i aktivnostima društva da se jave na telefon: 064/317-6464, gdje će dobiti informacije o djelatnostima društva i mogućem učlanjenju.

B. D.

SMOTRA IZVORNOG NARODNOG STVARALAŠTVA »HOMOLJSKI MOTIVI«

Berežani u Kučevu

Po preporuci Kulturnog centra iz Beograda, članovi HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega su u subotu 29. kolovoza nastupili na Smotri izvornog narodnog stvaralaštva »Homoljski motivi« u Kučevu. Ovo je 42. smotra po redu, a Berežani su bili jedino hrvatsko društvo i jedini predstavnici iz Vojvodine na ovom festivalu, dok su drugi sudionici, 23 što pjevačke što folklorne skupine, bile iz okolice Kučeva. HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« se predstavio običajem Kapara, prosidbom mlade pred udaju. Priredeno je i natjecanje za najljepšu pastiricu, a od 11 djevojaka *Jelena Srimac* iz Bačkog Brega osvojila je mjesto druge pratilje.

Smotra izvornog narodnog stvaralaštva »Homoljski motivi« trajala je od 24. do 29. kolovoza. Tijekom manifestacije održane su izložbe, koncerti, priredbe i drugi prigodni sadržaji.

Z. G.

PROVEDBA PROGRAMA JAVNIH RADOVA

Uposleno dvoje djelatnika

PLAVNA – U svim mjestima Općine Bač započela je provedba programa javnih radova koje financira pokrajina. U Plavni su 1. rujna zaposlena dva djelatnika na 6 mjeseci, a obavljat će poslove uređenja sela, mjesnog groblja i okolice. Svoj prvi radni dan započeli su vađenjem osušenog drveća i čišćenjem groblja. Oni će obavljati sve poslove za kojima postoji potreba u mjestu.

Z. P.

DOBRA I LOŠA VIJEST

Laboratorij otvoren, banka zatvorena

PLAVNA – Ovih je dana ponovno započeo s radom pokretni laboratorij Doma zdravlja Bač. Tako će žitelji Plavne svakog četvrtka u svojoj ambulanti moći davati krv na analizu i dijagnostiku i neće morati zbog toga putovati u Bač.

Ali, mnogi će ipak morati češće odlaziti u Bač zbog raznih bankarskih poslova, jer je definitivno odlučeno da se banka u Plavni zatvori. Svi su klijenti dobili obavijest o toj odluci i ne vjeruju puno u peticiju koju je potpisalo više od 200 građana, da banka ostane u ovome mjestu.

Z. P.

U POVODU EUROPSKOG DANA ŽIDOVSKJE KULTURE

Boje Izraela u Somboru

Židovska općina Sombor je povodom Europskog dana židovske kulture u nedjelju 6. rujna u Gradskom muzeju u Somboru prigodnom izložbom fotografija »Boje Izraela« predstavila židovsko kulturno naslijeđe. Osim fotografija na ovoj su izložbi postavljeni i osobni predmeti židovskih obitelji kao što su: postavka za sabat, svijećnjak za sabat, prekrivač za halu (sabat kruh), čaša za kidus, postavka za pesah, sader tanjiri hadaga i drugi predmeti. Izložbu »Boje Izraela« bilo je moguće pogledati cijeloga ovoga tjedna.

Još jedna zanimljivost vezana za Gradski muzej Sombor: *Svetislav Komnenov* iz Sombora Gradskom je muzeju donirao vrijedne darove za povijesni odjel, etnografsku zbirku i numizmatičku zbirku. Među darovima se nalazi uramljena fotografija s ordenima i poveljom albanske spomenice, jedna vjenčana fotografija iz 1925. godine s urednim dokumentima iz knjige rođenih i umrlih, uramljena fotografija maturanata trgovačke akademije u Somboru iz 1939./40. godine i četiri novčića na kojima je ugraviran brod. Ovo nisu prvi darovi koje je Svetislav Komnenov darovao Gradskom muzeju. Naime, 2007. je darovao dva nijema filma koje je u somborskom kinu Arena prikazao *Ernest Bošnjak*.

Z. G.

CECILIJA MILER, SLIKARICA IZ SOMBORA

Od Goye do suncokreta i voda

Od prve samostalne izložbe, održane 18. listopada 1996. godine, do sada je ova slikarica imala 14 samostalnih i 130 zajedničkih izložbi u zemlji i inozemstvu

Slikarica i pjesnikinja *Cecilija Miler* iz Sombora od djetinjstva njeguje svoje umjetničke sklonosti, a svoje talente, darove od Boga, ne zakapa, već ih naprotiv umnaža i razvija do savršenstva. Njene slike odišu mirom, blagošću, a njene boje otkrivaju onu drugu dražesnu stvarnost, stvaran svijet prirode koja okružuje čovjeka, a koju on u strci i buci nemirnog života tako rijetko primjećuje. Njeni stihovi kao da su pisani kistom, a ne olovkom, jer slušajući ili čitajući ih, pred očima se stvara neizbrisiva slika toplih boja koja upotpunjuje sva ulja na Cecilijinim platnima. Pjesme i slike, dva talenta koje je ova umjetnica razvijala i umnažala tijekom cijelog svog života, nedvojbeno govore o umjetnici koja je u svoje radove utisnula sebe.

Cecilija Miler je od prve samostalne izložbe održane 18. listopada 1996. godine do sada imala 14 samostalnih i 130 zajedničkih izložbi u zemlji i inozemstvu. Od 1995. godine stalna je sudionica općinskih, zonskih, pokrajinskih i republičkih smotri. Dobitnica je brojnih pohvala i priznanja, od kojih ćemo spomenuti samo neke. Godine 2006. dobiva specijalnu nagradu na VII. smotri umjetnika amatera Vojvodine, a 2007. poveljnicu Zavoda za kulturu Vojvodine. Na Međunarodnoj izložbi rukotvorina i kolekcionara (MIRK) 2007. godine dobiva prvu nagradu za oslikavanje odjevnih predmeta, drugu nagradu za oslikavanje akvarela na svili i treću nagradu za ulje na platnu. Sljedeće, 2008. godine osvaja prvu nagradu za akvarel na svili i prvu nagradu za ulje na platnu. Ove godine na istoj izložbi također dobiva prvu nagradu za akvarel na svili i prvu nagradu za ulje na platnu.

Kada ste prvi puta osjetili ljubav prema slikanju? Kako je započeo vaš slikarski rad?

Potrebu za slikanjem imam od

malih nogu. U osnovnoj školi sam imala jako dobru učiteljicu i nastavnicu *Veru Milić*, koja je zapazila kako to dobro radim za svoj uzrast. Ona je preporučila da poslije završene osnovne škole upišem neku umjetničku školu. Poslala je moje radove i bila sam pozvana u Novi Sad, ali nisam imala podršku roditelja, a nije bilo niti financijskih mogućnosti, te me je život odnio u neke druge vode. Kada sam slikala u djetinjstvu, svoje sam radove lijepila po prozorima naše kuće i nervirala majku, koja je kazala da je to sramota, jer sam preslikavala

Goyu i tu je bilo svega. Stoga je majka rekla da poskidam te gole ženske i da ne sramotim kuću, jer to nije doličilo tome vremenu. Nastavila sam raditi, a u Domu zdravlja, gdje sam se zaposlila, bio je nadaren ravnatelj koji me je uputio kako trebam raditi, kako da prepariram platno i pođem sa slikanjem. Nadovezala sam se na predavanja somborskih slikara *Ivana Jakobčića*, *Dušana Mašića*, *Alekse Kanurića* i pohađala školu *Miloša Pejovića*, te se koristila stručnom literaturom.

Prekrasni su motivi prirode na vašim slikama, ali može se primijetiti kako vašim slikama dominiraju suncokreti. Otkud ljubav prema suncokretu?

Godinama sam slikala suncokrete s kojima drugujem od djetinjstva. Moji roditelji su bili poljoprivred-

nici i djetinjstvo sam provodila između suncokreta, kukuruza, žita, livada, a suncokret me je očarao, jer je on predivan cvijet koji se okreće od sunčeva izlaska, pa sve do njegova zalaska. On mami svojom bojom i godinama sam ga slikala. Sada sam ga ostavila da miruje, pa sam prešla na vode. Interesantne su mi tihe vode, zatoni, zaljevi i pala stabla. To je pokraj mrtve prirode sada tema mog slikanja.

Dvije godine ste sudionica likovnih kolonija u Čapljini. Kako je do toga došlo?

HNV i DSHV su 2007. godine u Zagrebu na autobusnom kolodvoru organizirali izložbu »Vojvodina u Zagrebu«, gdje sam imala zadatak pripremiti eksponate Sombora, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora i Sonte, i tamo sam prikazala narodne nošnje, običaje i način življenja ovdašnjih Hrvata. Imala sam čast i postaviti svoju malu izložbu koja je bila zapažena. Nakon te izložbe bila sam pozvana u Čaplinu na likovnu koloniju. Čapljina je jedno priznanje svakom umjetniku koji tamo dođe, jer je to izvrsno organizirana kolonija koja se odvija na području općine Čapljina, od rimskog grada Mogorijela do rijeke Trebižat, koja se ulijeva u Neretvu, Hutovog Blata, Počitelja, gdje je fantastična priroda. Ljudi i izvrsni slikari, tako da Čaplinu nosim u svojoj duši. Željela sam Čaplinčane spajati s našim terenima, pa sam ih povezala sa subotičkim likovnim odjelom iz kojeg su odabrali dvoje slikara koji su boravili na čapljinskoj koloniji. Željela bih da ova veza potraje duže vremena, kako bi i ljudi iz Čapljine mogli doći na bunaričku koloniju, koja je isto tako izvrsna kolonija.

Članica ste mnogih udruga i osnivačica nekoliko likovnih kolonija?

Točno. Osnovala sam likovnu koloniju 2000. godine u HKUD-u »Vladimir Nazor« u Somboru.

Kada sam sa svojom djecom, koja su išla na razne sekcije, boravila u Hrvatskom domu, vidjela sam kako su zidovi prazni i željela sam taj prostor nekako oplemeniti. Osnovala sam koloniju koja traje sve do danas s prekidom od jedne godine, a danas je vodi druga stručna osoba. Drugu koloniju sam osnovala pri župi Presvetog Trojstva u Somboru, koja ima predivan prostor za izložbu. Dogovorila sam se s našim župnikom *Josipom Pekanovićem* i evo ove godine je tamo održana četvrta likovna kolonija. Tamo ima divan fond slika koje se neće otuđiti, već će se izmjenjivati postaviti po godinama. Članica sam i Društva za borbu protiv raka u Somboru, gdje obučavam žene koje su bolovale od karcinoma, a svoje slobodno vrijeme oplemenju radeći. Obučavala sam žene da rade na svili, one talentirane su se zbilja prihvatile toga i imaju dobre rezultate. Slobodno vrijeme ispu- ne time i ne razmišljaju o svojim problemima.

Osim likovnog izričaja bavite se pisanom riječju i vaše su pjesme zastupljene u svim knjigama »Lire naive«. Kako je došlo do vašeg pjesničkog izričaja?

Opet se moram vratiti u djetinjstvo, kada sam imala pjesmaricu, a u tom dobu curice od četrnaest, petnaest godina svoje osjećaje stavljaju na papir. Život je nosio svoje, udaja, postala sam majka i jednostavno nisam mogla pisati pjesme, jer se moralo raditi i biti »ozbiljan«. Međutim, 1992. godine sam se aktivno učlanila u pjevački zbor crkve Presvetog Trojstva kojeg je vodila časna *Julija Crnković*. U slobodnom vremenu meditacija, ona je primijetila kako nekada nešto kažem u stihu, te mi je prijedložila da to stavim na papir. Tako sam 1996. godine intezivno počela pisati i imam dosta pjesama koje čekaju bolji moment da se otisnu u knjizi. Pjesme su mi objavljivane u mnogim knjigama i časopisima, rado ih čitam prijateljima i djeci, a oni ih rado slušaju.

Zlatko Gorjanac

U LOVIŠTIMA VOJVODINE POČINJE LOV NA KRALJA ŠUME

Jeleni opet riču

Prva polovica rujna vrijeme je željnog iščekivanja svih lovaca na visoku divljač, jer u to vrijeme počinje rika jelena... Rika obično traje 15 dana. Prvo riču jaki jeleni, odvažno izazivajući svoje slabije protivnike. Slabiji jeleni riču s izvjesnom zebnjom, svagda spremni da ih neki stariji delija njihova roda ne napadne sa svojom krunom rogovlja...

Rujan je pravo vrijeme za dugo očekivanu »žetvu« lovačkih organizacija koje uzgajaju vitoroge jelene. Na najavu rike u naše krajeve kreću mnogi lovci iz Europe, ponajviše iz Austrije, Njemačke, Italije, Španjolske, Slovenije.

Lovočuvari prate krda, posebice jelene koji su uzgojno saزرeli. U rujnu se najčešće vidaju pokraj stada košuta i rikom se oglašavaju. Jeleni tada postaju neoprezni, pa se najlakše odstreljuju trofejna grla – kapitalci, čije rogovlje vrijedi 12.000 eura, pa i više.

Naša najpoznatija lovišta jelenske divljači su: Bački Monoštor, Morović, Deliblatska peščara, Karadordevo, Plavna... Jednu takvu riku i odstrel kapitalca u reviru Plavna - Cerik, opisao je mr. J. Divild u Lovačkom glasniku davne 1937. godine, iz kojega prenismo kraće ulomke:

»Prva polovica rujna je vrijeme željnog iščekivanja svih lovaca na visoku divljač, jer u to vrijeme počinje rika jelena... Rika obič-

no traje 15 dana. Prvo riču jaki jeleni, odvažno izazivajući svoje slabije protivnike. Slabiji jeleni riču s izvjesnom zebnjom, svagda spremni da ih neki stariji delija njihova roda ne napadne sa svojom krunom rogovlja...

Ovogodišnja rika zbog hladnijeg vremena i kiša, otpočela je

već početkom rujna, ali nije bila intenzivna, čak na nekim mjestima bezuspješna. S ljubaznim pozivom direktora g. Č. D. dobio sam odstrel jelena u Plavni. Divno malo lovište od još sačuvanih 280 kat. j. šume, što je za naše prilike u Vojvodini priličan kompleks, uglavnom je reprezentativ-

no fazansko lovište. Jeleni borave ovdje samo prolazno, za visokog vodostaja Dunava, kamo dolaze iz Plavanskog rita, odnosno s Belja...

Poslije 5 dana zazvrija telefon 'Plavna vas traži, izvolte'. Znao sam, uzimajući slušalicu, da se o jelenima radi, jer s drugima tamo nemam veze... Dva sata kasnije, u 12 sati, već sam sjedio u vlaku. Stigoh u 14,40 u Bač, gdje su me kola već čekala. Sam nadzornik došao je s dvokolicama. Brzo odosmo u šumu. Već u 16,30 sjedio sam na odredištu, gdje je to jutro moj 16-erac rikao u društvu dviju košuta. Nadzornik je otišao da prisluškuje i obilazi drugi dio šume. Ništa ne vidjesmo, osim što je jedna srna s dvoje mladih izašla na pašu i kao obično, masu fazana koji večerom i zorom prave čitavu uzbunu. Drugo jutro vidjesmo jednog slabog deseterca, no i on brzo nestade u gustišu. Navečer, kao ni kod četvrtog izlaza – opet ništa. Odoh kući i po drugi put razočaran, bez rezultata...

11. rujna, opet telefon. Plavna. 'Jeleni opet riču, možete li doći?' 'Dolazim sutra ili prekсутra'...

Uzana prosjeka, nervozno kretanje kapitalca, i moje drmusanje diktirali su da ne oklijevam. Nanišanih na plečku... I pored uvjerenja da je kapitalac pogođen ostadoh mirno na svome mjestu, osluškujući. Jelenovo bjekstvo čuo sam samo kojih 60 koraka. Zatim udarac rogom u hrast, i ništa više...

Meso je razdijeljeno (oko 160 kg) mjesnoj sirotinji općine Plavna. Kožu ostavih radi prepariranja. Pred odlazak iz maloga prekrasnog revira Plavna-Cerik, bilo je malo poteškoća, svakako ne neugodnih – s utovarom granatog trofeja lijepoga šesnaesterca, zapremila je podosta mjesta u malome automobilu. Jelenska kruna bila je predmet pozornosti sviju prolaznika na putu od 70 km do Novog Sada.

Danas, kad je taj moj trofej izložen u Berlinu, među još kapitalnijim i slabijim predstavnicima jelenskog roda i drugim lovačkim rijetkostima iz cijeloga svijeta, spremih joj za povratak dostojno mjesto u mojoj skromnoj zbirci nad pisačim stolom. Neka me stalno podsjeća na, mada trinaesti, rujna 1937. godine.

Ovo se zbilo prije 72 godine, a Plavna je već tada bila poznata kao kraj bogat šumama i raznovrsnom divljači. Lovni turizam u ovom kraju ima budućnost.

Zvonimir Pelajić

Spomen na velikana hrvatske i mađarske povijesti

Ovogodišnja manifestacija trajala je od 4. do 6. rujna, a uvod je bila veličanstvena premijera rock mjuzikla »Zrínyi 1566« u režiji Leventea Moravetza, koju je u ozračju i scenografiji sigetske tvrđave, i na premijeri i u dva dana izvođenja, vidjelo više od tri tisuće gledatelja

U Sigetu (Szigetvár) se od 1833. godine, na poticaj mađarskog književnika *Ferenca Kölcsey*a, u povodu tadašnje 300. obljetnice Mohačke bitke, obilježava spomen na sigetskog branitelja *Nikolu Zrinskog* i obitelj Zrinski. Zrinske podjednako svojata i mađarska i hrvatska kulturna povijest. Danas su Dani Zrinskih u Sigetu najveća godišnja priredba u trajanju više dana, s nizom raznovrsnih sadržaja, povijesnog, konferencijskog, zabavnog, športskog, kulinarskog karaktera, a sve okupljeno oko imena Zrinski.

Kako kazuje sigetski gradonačelnik *József Paisz*, Dani Zrinskih iz godine u godinu postaju sve privlačniji za cijelu regiju, s nizom izvanrednih predstava, priredaba, mimohoda gradskim ulicama, tako da posjetitelji s pravom misle kako se kotač povijesti i oni zajedno s njim na trenutak vratio u vrijeme i prostor kada su živjeli sigetski branitelji.

TRODNEVNA MANIFESTACIJA

Ovogodišnji Dani Zrinskih trajali su od 4. do 6. rujna, a uvod je bila veličanstvena premijera rock mjuzikla »Zrínyi 1566« u režiji *Leventea Moravetza*, koju je u ozračju i scenografiji sigetske tvrđave, i na premijeri i u dva dana izvođenja, vidjelo više od tri tisuće gledatelja.

U sklopu trodnevnih središnjih manifestacija sudjelovale su sve dobi školaraca, brojna civilna društva koja njeguju sjećanje na Zrinske, djelatnici gradskog poglavarstva, brojni ugledni gosti, športaši, a bilo je i niz, nazovimo ih tako, sadržaja s hrvatskim obilježjima u koje je bila uključena i sigetska Hrvatska samouprava, na čelu s *Reginom Dudaš*. Napomenimo kako grad Siget ima i zbratimljeno naselje u Hrvatskoj, to je Podravska Slatina, čije je izaslanstvo također sudjelovalo Danima. Grad Čakovec, u kojem su Zrinski imali svoj veliki grad sjedište, dostojno je bio zastupljen.

Grad je to u kojem djeluje i Zrinska garda i Matica hrvatska, koji imaju goleme zasluge, da tako kažemo, za uskrnuće Zrinskih u očima hrvatske javnosti, jer su Zrinski kroz duga desetljeća bili namjerno prešućivani i zanemarivani, svedeni na rubnu pojavu i u povijesti i kulturi. Kod Mađara, naprotiv, kult Zrinskih je u posljednjih 170 godina doživio snažan procvat, oni se doživljavaju kao branitelji mađarskih prostora, književnici, političari... Tako u Mađarskoj ime Zrinski nose ustanove, stambeni parkovi, ulice, škole, državna natjecanja, civilne udruge...

ZRINSKA VEČERA

I ove je godine priredena Zrinska večera kojoj su nazočili predstavnici javnog i političkog, kulturnog i znanstvenog života regije, među kojima su bili i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu *Ljiljana Pancirov* s konzulicom *Jadrankom Telišman*, i predsjednik HDS-a *Mišo Hepp*. Postrojene su postrojbe Zrinskih i položena prisega, u gradu je boravila Zrinska garda iz Čakovca, otkriven je kip Nikole Zrinskog, rad akademskog kipara *Mihaela Štebiha* iz Čakovca, na Trgu Vigadó, održana je sveta misa na hrvatskom jeziku u franjevačkoj crkvi, položeni su vijenci sjećanja pri velebnim spomenicima Nikoli Zrinskom i Sulejmanu II. u Parku mađarsko-turskog prijateljstva, položena prisega povijesnih postrojba Zrínyi vitezova iz Sigeta. Igrale su se nogometne utakmice, održano je međunarodno plivačko nadmetanje, natjecanje u jahanju i strijeljanju lukom i strijelom, mimohod gradskim ulicama nakon postrojavanja pred gradskom kućom i pozdrava gradonačelnika uza sudjelovanje Zrinske garde, Zrínyi vitezova, članova Društva za očuvanje običaja »Gábor Bethlen« i Bethlenove garde iz grada Košica.

Branka Pavić-Blažetin

KRZNARSTVO, JOŠ JEDAN ZANAT KOJI UMIRE

Ljubav nije dovoljna

Krznarstvo je jedan od najstarijih zanata na planetu. Prvi čovjek je loveći hranio sebe i svoju zajednicu, a od krzna životinja pravio odjeću i obuću. Ovaj krznarski, čučijski zanat polako umire, barem u našoj zemlji.

Jedna od rijetkih osoba koja se ovim još uvijek s puno ljubavi bavi, iako od toga nema gotovo nikakve dobiti, jest *Marija Ivošev* iz Bačkog Brega. Ona koristi staru tehniku, ručnu izradu odjevnih i drugih predmeta.

SVI SE DIVE, NITKO NE POMAŽE

Mariju su koža i krzno zainteresirali dok je još bila malo djeteta. Njezin je otac bio krznar izučivši krznarski zanat još 1936. godine, učeći ga pune četiri godine. Uz oca i majku Marija je, igrajući se u tatinoj radionici, zavoljela ovaj zanat. Godine su prolazile, ona završava Srednju ekonomsku školu u Somboru, ali ljubav prema krznarstvu prevladava, te godine 1984. u Pariskoj ulici u Somboru otvara samostalnu zanatsku krznarsku radnju, gdje je dvadesetak godina radila isključivo modne stvari i unikate po želji i po mjeri. Sudjelovala je na brojnim međunarodnim izložbama u Mađarskoj i u našoj zemlji, a imala je i nekoliko modnih revija. Njeni se proizvodi danas nalaze diljem svijeta, na nekoliko kontinenata. Prvi proizvod kojeg je Marija Ivošev uradila starom tehnikom bila je opaklija, a do izrade ovog starog odjevnog predmeta došlo je sasvim slučajno 1999. godine.

»Bio je to velik izazov za mene«, priča Marija. »Upustila sam se u to, premda me je tata učio staroj tehnici izrade odjevnih predmeta. Uspjela sam i napravila savršen proizvod. Moj rad se proćuo, te sam ovom tehnikom radila i druge odjevne predmete, uglavnom dijelove narodnih nošnji iz

Opaklija

Ako se radi starom, autentičnom tehnikom, treba puno više vremena, strpljivosti i nadasve ljubavi. Zato ovaj način rada nije isplativ. Puno se novca ulaže u materijal, a dobit je pozitivna nula.

Marija Ivošev

raznih krajeva, a najviše sam radila za kulturno-umjetnička društva i pojedince u Hrvatskoj, posebice za vinkovačko Gradsko kulturno-umjetničko društvo „Lisinski“ i za pojedince iz organizacije „Vinkovačkih jeseni“. Također, radila sam i prsluke za vinkovački gradski orkestar „Čudnih pet“.

Marija nije jedina u Vojvodini koja se bavi krznarskim zanatom, ali je jedina u Vojvodini koja njeuguje staru tehniku izrade. Za izradu odjevnih predmeta ovakvom, starom tehnikom potrebno je puno više vremena, strpljivosti i nadasve ljubavi. Zato ovaj način rada nije isplativ, puno se novca ulaže u materijal, a dobit je pozitivna nula, jer su i gotovi proizvodi zbog visoke cijene materijala i utrošenog vremena za njihovu izradu dosta skupi. Podršku za svoj rad Marija ima na raznim stranama, ali kad treba konkretno pomoći novčanim sredstvima, potpore nema.

IZLOŽBA U HOLU VIJEĆA EUROPE

Apsolventi Pravnog fakulteta u Beogradu radili su diplomski rad na temu »Europska konvencija o zaštiti starih i tradicionalnih zanata« kojeg su predložili državama članicama Vijeća Europe, a prošle godine je ova konvencija u lipanjskom zasjedanju parlamentarne skupštine uvrštena u dnevni red. Povodom toga raspisan je natječaj fotografija radova starih zanata. Na natječaju je prošla i jedna Marijina fotografija, te je sudjelovala na izložbi starih i tradicionalnih zanata u Strazbourgu, koja je bila smještena u središnjem holu Vijeća Europe. Umjesto predsjednika *Borisa Tadića*, koji je trebao otvoriti izložbu, ali je bio spriječen, izložbu je otvorila veleposlanica Republike Srbije *Sladana Prica*, koja je ujedno bila i domaćin. Marija Ivošev je na toj izložbi bila jedini predstavnik starih zanata, koja je na licu mjesta

prezentirala svoj rad. Cilj konvencije bio je zaštita i unapređenje starih i tradicionalnih zanata, širenje znanja o njima i razvijanje svijesti o tome da stari zanati čine sastavni dio zajedničke europske, pa čak i svjetske kulturne i civilizacijske baštine.

»Bilo je riječi o tome da će naša država krenuti s financiranjem onih koji se bave starim zanatima. Dakle, osigurati im sredstva za repromaterijal, za pojavljivanje na izložbama i sajmovima, osigurati sredstva za putovanja, za edukaciju i prenošenje znanja mladim naraštajima, kako bi se stari zanati sačuvali i održali. Koliko sam obaviještena, nešto se na tu temu radi, ali sporo ide. Osigurana su sredstva za edukaciju na razini republike i pokrajine, no moje je mišljenje da nema zainteresiranih za ove zanate, jer mladi ne znaju ništa o njima. Stoga bi ih trebalo uputiti, pokazati im i objasniti sve o starom zanatu, ali i o egzistenciji, jer ovaj moj zanat je isključivo neprofitan i s time se neću moći još dugo boriti, jer iziskuje dosta sredstava«, kaže Marija Ivošev i dodaje, kako bi prezentaciji njenog zanata pomogla jedna dobra internetska stranica, za što ona također nema sredstava.

Zlatko Gorjanac

Dijelovi narodne nošnje

Iako ima sina i unuku, Marija Ivošev nema nikoga iza sebe tko bi se nastavio baviti ovim zanatom. Time se i dalje bavi s puno žara, a njeni odjevni predmeti i suveniri nikoga ne ostavljaju ravnodušnim. Čini se, ipak, da je ona posljednji krznar – ćurčija u Vojvodini, koji se bavi starom tehnikom izrade odjevnih predmeta. Tračak nade ipak postoji, postoji volja i ljubav, ali je sve teže boriti se s drugim faktorima na koje ni Marijina volja, ljubav i rad ne mogu utjecati.

OPAKLIJA

Opaklija se nosila u Panonskoj nizini, u Slavoniji, Baranji, dijelu Mađarske i cijeloj Vojvodini. Rađena je u tri veličine, u sedam, devet i jedanaest pola. O polama je ovisila širina i dužina opaklije. Jeftinija i najjednostavnija opaklija bila je u sedam pola dužine do bokova, srednja u devet pola je prelazila preko koljena, a dužina opaklije od jedanaest pola bila je do zemlje. Donji obujam opaklije koju je uradila Marija Ivošev 1999. godine iznosio je 5,7 metara, a u nju je utrošeno 28 što ovčjih, što jagnječih kožica, a rađena je puna tri mjeseca. Svaki šav je rađen isključivo rukom. Strojarski bi bilo puno brže, ali to je onda, kako kaže Marija, oskvrnuće starog zanata. Cijelom svojom dužinom i širinom obrubljena je pervazom od crnih jagnječih kožica, a jedna cijela koža se proteže na leđima od vrata do struka. Na ovaj odjevni predmet obično se ugrađuju i cvjetni i drugi motivi ovisno o kraju iz kojeg naručitelj dolazi. Težina ovakve opaklije je oko 30 kilograma. Opaklije od sedam i devet pola najčešće su nosili čobani, a opakliju od jedanaest pola nosili su oni imućniji u svečanim prigodama, kada su se, primjerice, vozili fijakerom ili saonicama, a u nju se mogla umotati cijela obitelj.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

Kronologija od 11. do 18. rujna

11. RUJNA 1679.

Austrijska carska vojska pod zapovjedništvom vojskovođe *Eugena*

Savojskog iznenadnim udarom kod Sente nanosi odlučan poraz osmanlijskim postrojbama. U žestokim borbama protiv Turaka osobito su se istaknule jedinice koje su činili srčani ratnici iz redova slavenskog življa, Dalmati, odnosno Bunjevci-Hrvati i Srbi.

12. RUJNA 1748.

Rođen je *Mijo Mandić*, učitelj, upravitelj škole, prosvjetni nadzornik, borac za uvođenje narodnog jezika u škole, pisac više

udžbenika na bunjevačkoj ikavici, neko vrijeme knjižničar subotičke Gradske biblioteke, počasni građanin grada Subotice. Godine 1884. pokrenuo je novine, odnosno časopis *Neven*, koji izlazi s prekidima do tridesetih godina XX. stoljeća. Umro je 9. siječnja 1945.

13. RUJNA 1952.

Slavni hrvatski kipar *Ivan Meštrović*, koji tada živi i djeluje u Sjedinjenim Američkim Državama,

izradio je poprsje *Ambrozija Boze Šarčevića*, istaknutog subotičkog rodoljuba, spisatelja i leksikografa. Poslije mnogo peripetija političke

prirode, bista je izlivena u bronci te postavljena sred pijacete na početku Ulice Vladimira Nazora, s proljeća 1971. Kasnije je otuda premještena u perivoj ispred željezničkog kolodvora.

14. RUJNA 1841.

Gradsko vijeće prihvatilo je plan podizanja paličkog perivoja, koji je potom uređen prema engleskom uzoru. Zasađeno je više tisuća sadnica raznovrsnog drveća i grmlja. Ovaj je vrt kasnije pejzažno uobličen u današnji Veliki park na Paliću.

15. RUJNA 1912.

Poslije 4 godine gradnje, unutar-njeg uređenja i opremanja, svečano je otvorena nova, treća po redu – današnja zgrada Gradske kuće. Podignuta je prema projektima arhitekata *Dezsőa Jakaba* i *Marcela Komora*, a koji sat kasnije širom su

raskriljena vrata kupališta i ljetovališta Palić.

15. RUJNA 1964.

Preminula *Marija Vujković Cvijin*, prozna spisateljica. Autorica je

više pripovijesti, romana, priča za djecu, rječnika i dr. Važnije djela: *Tereza* se obratila i druge novele, *Vera Novakova*, *Valjda* je tako moralo bit ... i dr. Rođena je 25. svibnja 1900.

16. RUJNA 1984.

U 77. godini preminula je *Klara Peić*, popularna kazališna umjetnica, iz redova glumačke garde koja je utemeljila Hrvatsko narodno kazalište u Subotici 1945. godine.

16. RUJNA 2001.

U Skerlićevoj ulici u Subotici otvoren je vrtić *Sunčica*, prvi vrtić na hrvatskom jeziku u Srbiji. Tom prigodom minutom šutnje iskazana je sućut zbog žrtava terorističkog napada na New York i Washington.

*

U predvorju Gradske kuće, u sklopu obilježavanja Dana europske baštine, otvorena je zanimljiva izložba: *Subotica – grad na rijeci – prijedlog revitalizacije Strossmayerove ulice*, prema ideji mr. arhitekture Antuna Rudinskog.

17. RUJNA 1919.

Preminuo je arhitekt *Titus Mačković*. Studirao je u Beču, Aahenu i Zürichu. Za njegovo ime vezana je izgradnja više desetina građevina u zadnjem desetljeću XIX. i početkom XX. stoljeća, u razdoblju najintenzivnije urbanizacije Subotice, kada je na njenom čelu devetnaest godina gradonačelnik *Lazar Mamužić*. T. Mačković je bio vrstan graditelj i vlasnik prve

industrijske ciglane velikog kapaciteta u cijelom kraju.

18. RUJNA 2008.

Osmi svezak *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* pojavio se u nakladi Hrvatskog akademskog društva u Subotici. Na 76 stranica obrađeno je 115 natuknica pod slovom »G«, počevši od prikaza naselja *Gabrić* i drugih naselja, zatim 11 članova obitelji *Gabrić*, više glasila, športaša, te istaknutih javnih osoba, uglednika, pjesnika i dr.

Drago Poljaković Kovačev izlaže u »Likovnom susretu«

SUBOTICA – U Modernoj galeriji »Likovni susret« večeras (petak, 11. rujna) bit će otvorena izložba Drage Poljakovića Kovačeva, grafičkog dizajnera iz Subotice i člana Udruge likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti i dizajnera Vojvodine (UPIDIV-a).

Izložbu će otvoriti povjesničarka umjetnosti Olga Šram i akademska slikarica-grafičarka Ljiljana Ilić – Krtinić.

Prigodom otvorenja stihove će recitirati pjesnikinja Zlata Nešić, a nastupit će i folklorno-pjevački ansambl HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Otvorenje je u 19 sati.

Susret pučkih pjesnika u Hrvatskoj čitaonici

SUBOTICA – Susret subotičkih pučkih pjesnika, sudionika skupa »Lira naiva«, bit će održan večeras (petak, 11. rujna), u dvorištu spomen-kuće prof. Bele Gabrića u istoimenoj ulici broj 21. Svoje će stihove ovom prigodom govoriti dvadesetak pjesnika. U slučaju kiše, susret će se održati u vjeronaučnoj dvorani župe svetog Roka (Beogradska cesta 52). Početak je u 19 sati.

Organizatori susreta su Hrvatska čitaonica i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

Nastupa zbor »Rondo Histriae« iz Pule

BAČ – Mješoviti zbor »Rondo Histriae« iz Pule, pod ravnanjem Vinke Burić, održat će u nedjelju, 13. rujna, cjelovečernji koncert u Plavoj dvorani Doma kulture u Baču, s početkom u 20 sati.

Na programu su, među ostalim, sljedeća djela: Pange lingua, Libera me, Ave Maria, Primorski napjevi, The Lion Sleeps Tonight, Delat ću brajde, Vilo moja...

Zbor »Rondo Histriae« djeluje od 2004. godine, a izvodi klasična zborna djela i zborna obrada skladbi iz oblasti etno, pop i rock glazbe, s posebnim naglaskom na zborna djela nastala u istarskom podneblju. Natupali su u zemlji i inozemstvu. Prošlogodišnji su pobjednici »Mokranjčevih dana« u Negotinu, a u Baču su već nastupili ranije – u franjevačkom samostanu 2007. godine.

Organizator koncerta je Općina Bač, a pokrovitelj Turistička organizacija Općine Bač. Ulaz na koncert je slobodan.

Z. Pelajić

Festival bunjevački pisama u Dvorani sportova

SUBOTICA – Ovogodišnji, deveti po redu Festival bunjevački pisama bit će održan 25. rujna u Dvorani sportova u Subotici. Na festivalu će biti premijerno predstavljene novoskladane pjesme pisane u duhu glazbene tradicije bunjevačkih Hrvata, a u pratnji festivalskog tamburaškog orkestra pod ravnanjem prof. Mire Temunović.

Festival je natjecateljskog karaktera, a pjesme će ocjenjivati stručni i žiri za tekst, te publika. Cijena ulaznice bit će 200 dinara, odnosno 250 dinara na dan održavanja festivala.

Već po tradiciji, dva dana prije, 23. rujna, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske bit će održana sveta misa u povodu nove školske godine, na kojoj će sudjelovati učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Idućeg dana, 24. rujna, na programu je 5. smotra dječjih pjevača i zborova, koja će biti održana u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici. Cijena ulaznice za smotru je 200 dinara.

Pomozite izradu foto-monografije »Sto bandaša i bandašica«

SUBOTICA – U povodu proslave 100. obljetnice održavanja Dužijance u Subotici, Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« planira izdati foto-monografiju pod radnim naslovom »100 bandaša i bandašica«, koja bi u svom sadržaju prikazala sve do sada sakupljene fotografije bandaša i bandašica. Knjigu priprema Grgo Piuković, koji dugi niz godina sakuplja i arhivira sve fotografije vezane za Dužijancu.

Iako je sakupljen veliki broj fotografija, nedostaju neke iz vremena prije i nakon Prvog svjetskog rata, te one iz razdoblja Drugog svjetskog rata i nakon njega, kada su ulogu bandaša i bandašice obavljala djeca. Iz Instituta mole sve koji imaju fotografije Dužijance ili informacije o njima iz bilo koje godine, da pomognu i posude ih, kako bi ih se moglo uvrstiti u monografiju. Fotografije će nakon skeniranja odmah biti vraćene vlasnicima, a primaju se i skenirane fotografije na USB memoriji ili na CD-u u jpg i tif formatu.

Zainteresirani se mogu javiti Grgi Piukoviću na broj telefona 534-589 ili Marinku Piukoviću na telefon broj 063/80-87-835.

»Jugotonova« prodavaonica i u Kragujevcu

KRAGUJEVAC – Nakon Beograda, s radom je počela i »Jugotonova« prodavaonica u Kragujevcu. Prije tri mjeseca otvorena je prodavaonica »Jugotona« u Beogradu, u Nušićevoj 27, čime je, nakon skoro 20 godina, ova zagrebačka izdavačka kuća ponovno počela s radom u glavnom gradu Srbije.

»Jugoton« je najavio kako će u budućem razdoblju otvoriti prodavaonice i u Novom Sadu, Subotici i Čačku.

Nekadašnji »Jugoton« osnovan je 1947. u Zagrebu, a ime je promijenio 1990. u »Croatia Records«. »Jugoton« je bila jedna od najvećih izdavačkih kuća u bivšoj Jugoslaviji, a objavila je neka od najznačajnijih izdanja pop i rock scene.

Upis novih folkloraca u HKPD »Matija Gubec«

TAVANKUT – Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankuta upisu je članove u folklorni odjel. Svi zainteresirani mogu se javiti voditeljima proba u Domu kulture u Tavankutu i to u sljedećim terminima: subotom od 15 – 16 sati djeca do četvrtog razreda osnovne škole, voditeljica Sanda Benčik; ponedjeljak i srijeda od 18:30 – 20:30 djeca od petog do osmog razreda osnovne škole, voditeljica Suzana Gagić; uto-rak i četvrtak od 21 – 23 mladi od prvog razreda srednje škole, voditelj Ivica Dulić.

Putujuća izložba »Suvremeno hrvatsko kiparstvo« stigla u maticu

Nastavak promocije hrvatske kulture

Izložba »Suvremeno hrvatsko kiparstvo«, projekt Ministarstva kulture namijenjen promociji hrvatskog kiparstva u inozemstvu, kojim su predstavljeni radovi 17 poznatih hrvatskih kipara, otvorena je u utorak 8. rujna u Gliptoteci HAZU.

Sedamnaest hrvatskih kipara predstavljeno je s po tri skulpture. Među ostalima, izloženi su radovi *Petra Barišića, Kažimira Hraste, Kuzme Kovačića, Vladimira Gašparića, Marije Ujević Galetović, Alema Korkuta, Ivana Kožarića, Marine Bauer, Peruška Bogdanića* i drugih.

Nakana je ove putujuće izložbe prezentacija potencijala suvremenih hrvatskih kipara u Europi i svijetu, rekla je na otvorenju upraviteljica Gliptoteke *Arijana Kralj*. Napomenula je kako se izložba kiparstva nadovezuje na tri prethodna

projekta Ministarstva kojima su u inozemstvu prikazani suvremeni hrvatski crtež, suvremena grafika i nakit, te su postigli velik uspjeh u zemljama u kojima su izlagani. »Sve te izložbe ukazuju na značajan likovni potencijal hrvatskih umjetnika i pluralitet njihovih poetika«, istaknula je Kralj.

Ministar kulture *Božidar Biškupić*, otvarajući izložbu, istaknuo je zadovoljstvo što je ova izložba, koja je već postigla zapažen uspjeh u Beču, Berlinu i Bratislavi, od danas dostupna i hrvatskoj likovnoj publici. Njezinim postavljanjem nastojalo se i domaćoj javnosti približiti jednu od izložbi koje Ministarstvo šaljem diljem svijeta kako bi promoviralo hrvatsku kulturu.

Kustosica izložbe *Jasminka Poklečki Stošić* primijetila je, pak, kako su svi kipari, odabrani za ovu

izložbu, redom vrhunski umjetnici koji stvaraju skulpture od klasičnih materijala - kamena, bronce, drveta i željeza. »Oni su nastavljači hrvatske kiparske tradicije na suvremen način, a istodobno su i slobodni mislioci vlastitih poetika bez podilaže-

nja trendovima u sferi suvremene skulpture«, zaključila je kustosica.

U Gliptoteci izložba će ostati otvorena do 25. rujna, a nakon toga bit će postavljena u Pragu i ostalim europskim gradovima.

(Hina)

Izložba »Multietničke dimenzije Južna Mađarska 1916.-1920.« u Novom Sadu

Fotografije nekadašnjeg suživota

U zbirci stranih umjetnosti Muzeja grada Novog Sada (Dunavska 29), u utorak 8. rujna otvorena je gostujuća izložba Županijskog muzeja Baranje – Janus Panonius iz Pečuha.

Izložba nosi naziv »Multietničke dimenzije Južna Mađarska 1916.-1920.« i čini je veliki broj fotografija koje je u razdoblju od navedene četiri godine, u selu Véménd (hrvatski: Vemen ili Vimen) snimio seoski učitelj *Bela Hernai*. Kroz fotografije je prikazao likove mještana: poljoprivrednika, trgovaca, obrtnika, različite životne dobi, društvenog statusa i etničke i

vjerske pripadnosti. To su portreti Nijemaca, Srba, Mađara, Roma i Židova iz Véménda koji ilustriraju tada postojeće strategije zajedničkog življenja. Politička događanja tijekom 20. stoljeća utjecala su na to da se zajednice takvog tipa raspadnu, a kulture preobrazu.

Otvorenju izložbe prethodilo je potpisivanje protokola o međunarodnoj suradnji dvaju muzeja, a izložbu je otvorio zamjenik novosadskog gradonačelnika dr. *Saša Igić*. On je ovom prigodom pozdravio potpisivanje protokola i izrazio zadovoljstvo

što grad i pokrajina ostvaraju takav vid suradnje s ustanovom kulture iz Republike Mađarske.

Izložba će biti postavljena do 9. listopada. Osim što će posjetitelji

moći razgledati fotografije, tijekom trajanja izložbe bit će organizirana akcija pod nazivom »Donesi predmet i fotografiraj se!«. Akcija daje mogućnost svima da se fotografiraju s predmetima koji bi mogli predstaviti različitu sredinu od današnje, ili različitu kulturu. Tako prikupljene fotografije bit će predstavljene na sljedećem gostovanju izložbe u Ulmu (Njemačka), kao i na drugim planiranim gostovanjima.

A. Jukić-Mandić

Umro Vanja Drach

Odlazak poznatog glumca

Legenda hrvatskog glumišta i vrlo cijenjen umjetnik *Vanja Drach* umro je u subotu 5. rujna u 77. godini, nakon kratke i teške bolesti u zagrebačkoj Klinici za plućne bolnice Jordanovac, objavili su mediji.

Vanja Drach rođen je u Bošnjacima pokraj Vinkovaca

1932. Diplomirao je na zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti 1956. Nakon završenog studija dvije godine glumi u Dramskom kazalištu Gavella, a potom prelazi u Hrvatsko narodno kazalište (HNK) u Zagrebu.

Od 1975. kao slobodni umjetnik najviše nastupa u Teatru u gostima,

a povremeno u Teatru ITD te na Dubrovačkom ljetnom festivalu i Splitskom ljetu. Nakon pet godina vratio se u HNK.

Glumački talent potvrdio je u antičkim dramama, Shakespeareovim tragedijama i komedijama, Moliereovim komedijama te interpretacijama likova Miroslava Krleža.

Uz brojne značajne kazališne uloge Vanja Drach je odigrao više od dvadesetak uloga u igranim

filmovima različitih žanrova (*H-8, Careovo novo ruho, Godišnje doba, Čaruga, Obećana zemlja, Za sreću je potrebno troje...*) i televizijskim dramama i serijama (*Kapelski kresovi, Velo misto, Nepokoreni grad, Gruntovčani, U registraturi, Lud, zbunjen, normalan...*). Desetljećima je surađivao i u dramskom programu Hrvatskog radija. Dobitnik je nagrade »Tito Strozzi« (1994.) i nagrade »Vladimir Nazor« 2005. za životno djelo.

Objavljena prva knjiga u izdanju Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata

Zaboravljeni rječnik – govor golubinačkog kraja

Unakladi Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, krajem kolovoza iz tiska je izašla knjiga »Zaboravljeni rječnik – govor golubinačkog kraja« nedavno preminulog književnika, glazbenika i skladatelja tamburaške glazbe Ilije Žarkovića (1947.-2009.) iz Golubinača.

Recenzentica ove knjige dr. sc. *Ljiljana Kolenić*, profesorica Sveučilišta u Osijeku, o »Rječniku«, među ostalim, piše: »Ilija Žarković učinio je prvi, veliki korak u tom smislu. Zapisao je riječi koje se u Golubincima danas uglavnom ne čuju, koje tonu u zaborav, ali nisu u

cijelosti zaboravljene, jer ih inače ne bismo imali zapisane u rječniku koji je pred nama. Objelodanivanjem 'Zaboravljenog rječnika' sačuvano je dijalektno leksičko blago mjesta Golubinci u Srijemu«.

Značenje »Rječnika«, ističe dr. Kolenić, je u tome što je spasio riječi od nestajanja u posljednji trenutak, »a s riječima, s tim velikim jezičnim blagom, sačuvao je i sjećanje na život koji je prošao, kojega se sjećaju oni koji čuvaju najljepše uspomene iz djetinjstva«.

»Listajući rječnik Ilije Žarkovića mi upoznajemo golubinački život, običaje, igre, način odijevanja, bilj-

ke i životinje kao sastavni dio života u selu i tako ulazimo u jedan prošli svijet pa on postaje dio našega iskustva i dio našega svijeta«, ističe dr. sc. *Ljiljana Kolenić*.

Knjiga sadrži i uvodne bilješke autora Ilije Žarkovića, u kojima on objašnjava razlog, ali i način na koji je bilježio stare riječi u svojem mjestu.

Knjiga »Zaboravljeni rječnik – govor golubinačkog kraja« Ilije Žarkovića objavljena je kao prva u biblioteci Prinosi za dijalektološka istraživanja.

D. B. P.

Svršetak velikog projekta

Objavljen posljednji svezak Hrvatske enciklopedije

Prošloga tjedna objavljenim 11. sveskom Hrvatske opće enciklopedije završio je taj dugogodišnji, veliki projekt Leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža« koji će biti predstavljen javnosti otprilike za mjesec dana, piše Hina.

Vlaho Bogišić, glavni ravnatelj Leksikografskog zavoda, izjavio je tim povodom da je Hrvatska opća enciklopedija dovršena prije roka, pri čemu je podsjetio kako se u početku najavljivalo da će se svesci objavljivati svakih 18 mjeseci, a izdavanja su godinu za godinom. »Imali smo jak tempo, a izdavanje enciklopedije ne bi bilo moguće bez duge tradicije i iskustva Zavoda s općim enciklopedijama«, dodao je.

Bogišić očekuje da će u konačnici biti prodano oko deset tisuća kompleta, a zasad ih je prodano oko

pet do šest tisuća, što je, ocijenio je, odličan rezultat za hrvatske prilike, osobito u doba krize i sve manjeg zanimanja za enciklopedistiku u Europi.

Malo je zemalja koje su završile svoje nacionalne enciklopedije, naglasio je, napominjući kako je dovršetkom Hrvatske enciklopedije, čiji je prvi svezak bio objavljen 1999., »srušena loša karma« o tome kako nijedna hrvatska enciklopedija ne može doći do završnog sveska.

Hrvatska enciklopedija u jedanaest svezaka obuhvaća oko deset tisuća stranica i 70-ak tisuća članaka te više od milijun redaka teksta.

Broj angažiranih na projektu s godinama se mijenjao – uz dvadesetak profesionalaca, leksikografa i redaktora iz Zavoda, u radu je sudjelovalo nekoliko stotina suradnika

iz znanstvene i kulturne zajednice, rekao je Bogišić.

Posljednji, 11. svezak Hrvatske enciklopedije obuhvaća natuknice od slova Tr do Ž, a na 932 stranice tiskane su 5942 natuknice. Knjiga je ilustrirana s 276 crteža i 1431 fotografijom.

Hrvatska enciklopedija, čiji je ogledni arak bio predstavljen 1994., donosi opća znanja iz svih područja te prikaz hrvatske povijesti i kulture, geopolitičkoga smještaja, prirodnih bogatstava i ljepota Hrvatske, te njezina zemljopisna obilježja i gospodarstvo. Na enciklopediji su radila trojica glavnih urednika – *Dalibor Brozović*, *August Kovačec* i *Slaven Ravlić*.

Prigodom predstavljanja oglednog arka, prvi glavni urednik *Dalibor Brozović* istaknuo je kako će ta enciklopedija ujediniti dva giganta – Hrvate i Hrvatsku.

Bogišić je rekao da Leksikografski zavod nastavlja rad na svojim projektima, među kojima je još jedno temeljno izdanje Zavoda – Hrvatski biografski leksikon.

(Hina)

Tomislav Žigmanov sudjelovao na znanstvenom skupu u Beču

Kulturni problemi Hrvata na prostoru nekadašnje monarhije

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata prof. *Tomislav Žigmanov* sudjelovao je prošloga tjedna na međunarodnom interdisciplinarnom znanstvenom skupu »Croatica Austro-Hungarica« koji je održan u Beču, u organizaciji tamošnjeg Hrvatskog povijesnog instituta. Žigmanov je ovom prigodom pred-

stavio rad na temu »Bibliografija i bibliografska praksa kod podunavskih Hrvata«.

Na skupu su, inače, tematizirani problemi iz kulture hrvatskih zajednica u Hrvatskoj, Austriji, Mađarskoj, Srbiji i Rumunjskoj, odnosno u državama nastalim na prostoru nekadašnje Austro-Ugarske. Zajednički okvir pred-

stavljenih stručnih radova bilo je jedinstveno naslijeđe kulturnog prostora te povijesne monarhije.

Na skupu, koji je trajao dva dana, sudjelovalo je jedanaest znanstvenika iz Hrvatske, Austrije, Mađarske, Poljske i Srbije.

Hrvatski povijesni institut osnovao je 1990. Filozofski fakultet Družbe Isusove u Zagrebu, radi

udovoljavanja trajnoj potrebi i želji hrvatske intelektualne javnosti za prikupljanjem povijesne građe o hrvatskoj prošlosti, posebice iz prebogatih bečkih arhiva, te njezina objelodanivanja i poučavanja. Od kraja 2007. godine Institut vodi doc. dr. sc. *Sanja Vulić*.

D. B. P.

Dejan Šorak, »Gdje je nestala haljina Blažene Djevice Marije Snježne«, Algoritam, Zagreb, 2009.

Rekonstrukcija izgorjela svijeta

Ova zbirka priča je spomenik svijetu, zavičaju, jeziku i ljudima kojih više nema, s obzirom da je mjesto radnje Kamensko – selo nastalo oko pavlinskog samostana na desnoj obali Kupe – porušeno i spaljeno tijekom Domovinskog rata

Piše: Đurđica Stuhldreiter

Dejan Šorak rođen je 1954. godine. Diplomirao je režiju na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. Scenarist i redatelj je cjelovečernih igranih filmova »Mala pljačka vlaka«, »Oficir s ružom«, »Krvopijci«, »Vrijeme ratnika«, »Garcia«. Dobio je mnoge nagrade i priznanja kao što su: Zlatna arena za scenarij, Zlatna vrata za najgledaniji film, nagradu »Vladimir Nazor« za najbolji film, nagradu za Najbolji film HDFS te Jadran filma. Sudjelovao je na festivalima u Valenciji, Montrealu, Kairu, Munchenu, Indiji. »Oficir s ružom« prodan je za prikazivanje u desetke zemalja širom svijeta.

Nedavno je iz tiska izašla njegova zbirka priča »Gdje je nestala haljina Blažene Djevice Marije Snježne«, koja je na objavljivanje čekala od početka sedamdesetih. Zanimljivo je da je i njegov prvi roman na objavljivanje čekao dvadeset godina, a tu činjenicu Šorak objašnjava riječima: »Ovu zbirku pripovijetki koju sam napisao sa sedamnaest godina, nisam pak nikome nudio, sve do urednika Krune Lokotara i Algoritma. Svih trinaest priča imaju isto mjesto radnje - Kamensko. Selo je u međuvremenu spaljeno u Domovinskom ratu. Odrastao sam u Kamenskom na desnoj obali Kupe, pokraj pavlinskoga samostana utemeljenog 1407. godine.

Djetinjstvo sam proveo u ozračju Kupe, hrastovih lugova i polja, Đalskoga, Turgenjeva, Gogolja. Sve je to na izvjestan način amalgamirano u tih četrnaest priča 'Gdje je nestala haljina Blažene Djevice Marije Snježne'. Kamensko je doživjelo dva potpuna razaranja, 1526. godine od Turaka, i 1991. u srpskoj agresiji.«

DVA DOKUMENTA, DVIJE PRIČE

Četrnaest priča ove knjige, koju možemo smatrati i rubnim romanom zbog tematsko-stilske koherencije i ulančanosti, uokvireno je

s dvama dokumentima – latinskim, koji govori o staroj slavi grada Kamenskog, i socijalističkim, kojim se birokratskom greškom udaljava učitelj iz sela Kamensko – i s dvjema pričama – s prvom o svećeniku i s posljednjom o učitelju, o sakralnom i sekularnom skrbniku zajednice. A između njih, između te dvije priče, pravilno se smjenjuju godišnja doba, svećenici, krčmari, poplave, urodi za šljivovicu i vino, potezanja noža, maskare; živi se seljački – po kalendaru – i umire, gotovo po običaju. Primijećeno je da su Šorkovi portreti i »studije karaktera i mentaliteta Kamenščaka, i seljaka

općenito, s pravom će u svijest dozvati Krležine, pučku stravu i grotesku ranog Gogolja, kao i babeljevski svijet lirsko-naturalističkih kontrasta i konflikata. Njegovi likovi, ubojica iz strasti Jandra Klapac, pjeskar Štica Smulj koji se sveti progresu, lugar Pavle Škanjac, župnik Fink ili konobari-

ca Ana, strasni su u životu i fatalistički pomireni s njim, spremni na grubost i nasilje, ali i na oprost i sućut. U njihovim životima kob je ono što ih čini elementarno bliskima i gotovo bizarno različitima.«

SPOMENIK ZAVIČAJU KOJEG VIŠE NEMA

»Gdje je nestala haljina Blažene Djevice Marije Snježne« spomenik je svijetu, zavičaju, jeziku i ljudima kojih više nema; spomenik koji ne može izgorjeti kao svijet koji je ova knjiga (re)konstruirala. Naime, među ovim se koricama krije cijeli jedan nestali svijet – svijet polovine prošlog stoljeća, posljedatni zemljoradnički kadar koji je budućnost zacrtavao brazdama, a onda je nestala i ta budućnost, s obzirom da je Kamensko – selo nastalo oko pavlinskog samostana na desnoj obali Kupe – tijekom Domovinskog rata temeljito porušeno i spaljeno. Dakle, što mentalna, što stvarna, arheologija je u cijelosti usisala Kamensko i njegove priče.

Možda će najbolja preporuka za čitanje knjige biti ulomak kojim završava naslovna pripovijetka, jer na uvjerljiv način sažima sve rečeno o ovoj zbirci.

»Stajao je Juraj Gregorić pred oltarom oslonjen na batinu. Propuh je odnekud zaljuljao svjetla svijeća i zaiskrili su dragulji iz Djevičine krune. Došao se župnik u taj kasni sat pomoliti Bogorodici. No od neke iznenadne tuge nije mogao izustiti riječi.

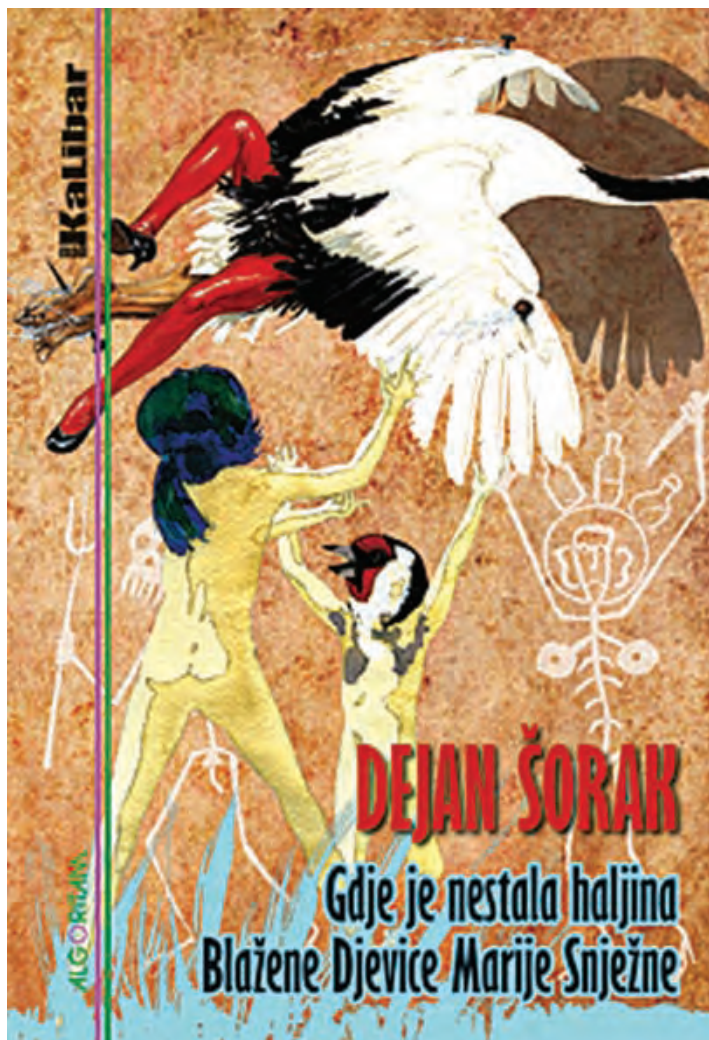
Haljinu Marije Snježne nije našao. Otići će okaljan, zbog neznatne stvari koja je kao blatna kap u bistrom moru njegova životnog truda.

– Kako sve što je izgrađeno na čovjeku počiva na slabim temeljima – pomišlja župnik ne zamjerajući. – Svijet je tako uređen.

Gasi svijeće slabašnim dahom. Plamičak se hrve kao div i nestaje. Crkva uranja u tamu i Juraj Gregorić odlazi praćen pogledom Bogorodičina kipa.«

Dejan Šorak

JEZIČNI SAVJETNIK

Nije pravilno – Pravilno je

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Stigli smo *blagovremeno*.
Stigli smo **pravodobno**.

U Subotici je temperatura 20 stupnjeva *celzijusa*.
U Subotici je temperatura 20 stupnjeva **celzija**.

Ona *često puta* dolazi.
Ona **često** dolazi.

Ljudi imaju pet *čula*.
Ljudi imaju pet **osjetila**.

Danas ću *da dođem*.
Danas ću **doći**.

Često dobivam *internet* poštu.
Često dobivam **internetsku** poštu.

Da li hoćeš kavu?

Hoćeš li kavu?

Molim vas, platite mi *kešom*.
Molim vas, platite mi **gotovinom**.

Želila bih vas vidjeti.
Željela bih vas vidjeti.

Ana ima *trojicu* braće.
Ana ima **tri brata** (ili **troje** braće).

U školi danas nema dva učenika i *tri* učenice.
U školi danas nema **dva**ju učenika i **tri**ju učenica.

U knjižnici nema ni jednoga *Šenoinoga* romana.
U knjižnici nema ni jednoga **Šenoina** romana.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Vladimir Nazor

Vladimir Nazor

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Pjesnik, novelist, romanopisac i esejist **Vladimir Nazor** rođen je u Postirama na Braču 30. svibnja 1876. godine. Pučku školu polazio je u Ložišćima i Bobovišćima. U Splitu je završio realnu gimnaziju. Nakon ispita zrelosti 1894., upisao je studij prirodnih znanosti u Grazu koji dovršava 1902. godine. Po svršetku studija prirodnih znanosti predavao je u mnogim gradovima: Splitu, Zadru, Pazinu, Koprnu, Kastvu i Zagrebu. U mirovinu odlazi 1933. s dužnosti direktora Druge zagrebačke muške realne gimnazije. U Zagrebu je od 1931. do 1936. radio i kao upravitelj dječjega sirotišta na Josipovcu. Zajedno s Ivanom Goranom Kovačićem odlazi 1942. u partizane. Za rata je predsjednik ZAVNOH-a.

Temeljno je obilježje Nazorova opusa njegova žanrovska, tematska i stilska raznolikost. U neprekinutome stvaralačkom lučju tijekom više od pet desetljeća nastaju mnogobrojne lirske i epske pjesme, novele, romani, priče i pjesme za djecu, putopisi, dnevni te književnoteoretske rasprave i eseji. Uz to, bavi se i prevodenjem s talijanskoga (Dante, Carducci, Pascoli, D'Annunzio), njemačkoga (Goethe, Heine), francuskoga (Hugo, A. de Musset) i engleskoga jezika (Shakespeare), odnosno prevodenjem hrvatskih pjesnika (»Lirici croati«, 1942.) i vlastitih djela na talijanski (»L'Orso Brundo«, 1942.).

Nazor se u književnosti javlja lirskim pjesmama koje objavljuje tijekom 1892. godine u »Narodnom listu«. Pjesme, nastale na tragu klasičnih i romantičarskih poetika, nastaviti će objavljivati u brojnim zadarskim (»Narodni list«, »Iskra«), zagrebačkim (»Prosvjeta«, »Vijenac«) i sarajevskim (»Nada«) listovima i časopisima. Nakon tog razdoblja Nazor na

izvorima mitologije sastavlja zbirku pjesama »Slavenske legende« (1900.), te ep »Živana« (1902.). Na istom tragu nastaje pjesnička zbirka »Hrvatski kraljevi« (1912.), ep »Medvjed Brundo« (1915.) i roman »Veli Jože« (1908.). Optimizam, te zadivljenost prirodom osnovna su crte Nazorovih pjesničkih zbirki »Lirika« (1910.) i »Nove pjesme« (1913.), kao i proznih »Istarskih priča« (1913.). U vrhuncima Nazorove poezije dominira vitalistički pogled na svijet i opijenost pejzažnim slikama. Njegove su antologijske pjesme: Cvrčak, Dionizijske pjesme, Čempres i Maslina. Optimizam dotadašnje Nazorove lirike smjenjuju sumorniji intimistički tonovi zbirki »Intima« (1915.), »Pjesni ljuvene« (1915.), »Niza od koralja« (1922.) i »Pjesme o četiri arkandela« (1927.). Promjena pjesničkog subjekta vidljiva je i u autobiografski intoniranim pripovijetkama »Priča iz djetinjstva« (1924.), »Priče s otoka, iz grada i s planine« (1927.), »Tri pripovijetke iz jednog dječjeg doma« (1929.) te

u romanu »Šarko« (1930.). Autor je romana »Pastir Loda« (1938.-1939.) kojim povezuje realističnu temu povijesti rodnog otoka i simboličnost mitologije, dok je se Nazorovo nešto čvršće oslanjanje na realističke teme i postupke prisutno u zbirci »Zagrebačke novele« (1942.). Realističnost stvarnosti i fantastičnost legende spojio je i u svojim djelima vezanim uz partizanski pokret (»S partizanima«, 1943.-1944.; »Legenda o drugu Titu«, 1946. i dr.). Nazorova lirika metrički je raznovrsna (elegijski distih, dvanaesterci, netipični jedanaesterci i dr.), ali uvijek povezana s istraživanjem mogućnosti strogo vezanog stiha.

Jedan od najplodnijih hrvatskih pisaca, Nazor je svojim djelima, kao lukom, nadmostio i povezao četiri razdoblja hrvatske književnosti: od moderne, preko ekspresionizma i modernog objektivizma dočekavši vrijeme socrealističkog utilitarizma. U svim je razdobljima cijenjen kao pjesnička veličina koja nadilazi ideološke suprotnosti.

Svečana proslava u obnovljenoj kapeli

Srijemski Karlovci – Blagdan Male Gospe tradicionalno je proslavljen 8. rujna u obnovljenoj kapeli Gospe od Mira u Srijemskim Karlovcima. Mnoštvo vjernika župe Srijemski

Karlovci i iz susjednih župa Srijemske biskupije, nazočili su euharistijskom slavlju.

Svečanost je predvodio župni vikar župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima *Ivan Rajković*, uz koncelebraciju

dekana petrovaradinskog dekana- ta preč. *Tomislava Kovačića*, mjesnog župnika *Ivice Čatića*, župnika župe Čerević-Beočin *Marka Lončara*, župnika župe Petrovaradin-3 *Marka Loša* i župnika župe Petovaradin-2 *Stjepana Vukovca*. Svečanost je pjesmom uveličao crkveni zbor župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima.

U propovijedi župni je vikar govorio o slavlju rođenja Blažene Djevice Marije – predskazanju budućeg mira. Istaknuo je kako rođenjem BDM, njezinim pristankom i kroz nju na zemlju je došao Božji mir. Na svijet je došao Sin Božji – Izmiritelj, koji je nama ljudima objavio tajnu vječnog nebeskog mira. Župni vikar *Ivan Rajković* završio je propovijed ovim riječima: »Po rođenju Isusovom, BDM taj Mir ne zadržava za sebe, nego ga daje svima nama, pruža ga svima koji ga želimo primiti. Zato danas slavimo rođendan naše Gospe. Taj dan nama je navještaj Mira koji ima

doći i nastaniti se na ovome svijetu. Ona je prava Gospa od Mira, Kraljica trajnog Mira koji Bog ljudima šalje na zemlju. Zato, ako smo u nemiru bilo sami sa sobom, s drugim ljudima ili smo se udaljili od Boga, zamolimo našu Gospu da nam pomogne da se pomirimo. Neka nas ona privede bliže Bogu – izvoru svakog istinskog Mira. Ako je iskreno zamolimo na tu nakanu, takvu nam molbu sigurno neće odbiti. Stoga, radujmo se! Blago nama što imamo takvu zagovor-

nicu na nebu.«

Na kraju mise župnik domaćin *Ivica Čatić* uputio je riječi pozdrava i zahvale svima koji su pomogli u organizaciji i izvedbi ove proslave blagdana Male Gospe i obavijestio o daljnjem tijeku obnove kapele Mira u Srijemskim Karlovcima, da su u tijeku radovi na drugoj etapi izgradnje ograde oko kapele, te da je raspisan tender za izgradnju nove sakristije za kapelu Mira.

Tomislav Mađarević

Prvi susret mladih Međunarodne biskupske konferencije

Odrastajmo zajedno u vjeri

Na inicijativu Ureda za pastoral mladih Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda ove se godine organizira prvi susret mladih MBK sv. Ćirila i Metoda u Mužlji. Želja organizatora je da se mladi iz svih biskupija i nadbiskupije bolje upoznaju, međusobno druže, upoznaju naše nad/biskupije te da zajedno odrastaju u vjeri. Po riječima biskupijskog povjerenika za pastoral u Srijemskoj biskupiji vlč. *Ivice Damjanovića*, svaka biskupija ima svoje susrete mladih, dok će ovaj susret okupiti mlade iz cijele zemlje.

Geslo ovoga susreta je: »Težite za ljubavlju, čeznite za darima Duha« (1 Kor 14,1). Susret će biti održan u Mužlji, u Zrenjaninskoj biskupiji, 26. rujna. Oni koji žele sudjelovati na ovome susretu trebaju se prijaviti do 15. rujna biskupijskom povjereniku za mlade. Na susret su pozvani učenici osmih razreda, srednjoškolci, studenti i mladi radnici.

Program ovoga susreta počinje u 11 sati, zatim će mladi imati priliku posjetiti znamenitosti Zrenjanina, imat će zajednički ručak, rad po grupama, evaluaciju rada, euharistijsko slavlje, večeru, te zabavni dio susreta. Završetak susreta predviđen je za večernje sate.

Šid, župa Presvetoga Srca Isusova

Sвета миса за почетак нове школске године

U župi Presvetog Srca Isusova u Šidu, u nedjelju 6. rujna župnik *Nikica Bošnjaković* služio je svetu misu za uspješan početak nove školske godine. Misno slavlje započelo je procesijom u kojoj je sudjelovalo dvadesetak učenika od prvog do osmog razreda. Svako je dijete imalo na leđima svoju školsku torbu s knjigama koju je odložilo ispred oltara. Župnik je u homiliji podsjetio djecu da se u svojim školskim brigama moraju pouzdati u Isusa, jer je Njegova ruka uvijek nad njima. Istaknuo je značaj školskog vjeronauka i priopćio djeci i roditeljima da će od ove školske godine po prvi put katolički svećenik dočekati djecu od prvog do četvrtog razreda u školi, na vjeronauku.

Do sada je u Šidu u višim razredima katolički vjeronauk predavala vjeroučiteljica, a od ove godine u dvjema osnovnim školama bit će katolički vjeronauk i za niže razrede, koji će predavati župnik.

Nakon homilije uslijedio je blagoslov školskih torbi i učenika. Sve molitve roditelja, djedova, baka i cijele župne zajednice bile su namijenjene uspješnom početku nove školske godine. Tako su šidski učenici i ove jeseni započeli školsku godinu zazivom Duha Svetoga.

Ana Hodak

EUROPA I OGRANIČENE EKONOMSKE VREDNOTE

NE ŽIVI ČOVJEK SAMO O KRUHU

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Polako stiže jesen. Stara je uzrečica »Gospojina Mala – jesen prava«. S jedne strane ta nas činjenica jeseni približava otajstvu života sa snažnom porukom prolaznosti. Sve prolazi što god je stvoreno u vremenu. Prolaznost je stvarnost koju čovjek prihvaća da bi kvalitetnije živio. Pavao poručuje: Sada je čas – vrijeme je kratko. Ta činjenica prolaznosti temeljito opečačuje svu prirodu. Utješno je što priroda ne »osjeća« tu činjenicu prolaznosti.

No, čovjek koji je kruna svega stvorenoga, teško se miri s tom činjenicom da i on prolazi. Htio bi zaustaviti mladost – ne može. Htio bi zaustaviti zdravlje – ne može. Htio bi zaustaviti vrijeme, a to najmanje može. Ostaje mu dva ishoda: ili biti trajno nezadovoljan i protestirati protiv te neumoljive činjenice ili biti čovjek optimizma, nade – još više realnosti – i prihvatiti sebe u tim granicama, te stvarno živjeti kvalitetnije.

RECESIJA

Već je davno zapisano da ljudski život ne čini kvalitetnim duljina dana, nego kvaliteta života. Spomenuh, došla je jesen. Ona se ove godine »nadvija« kao sumorna. Nalazimo se u tzv. »svjetskoj ekonomskoj krizi«. Mnogi govore o vremenu recesije. To znači štedjeti na svemu i na svakomu. Temeljna tvrdnja je: bit će nam bolje. A čemu bi se i nadali negoli boljem, jer iza svake tame dolazi svjetlo. Iza svake noći sviće novi dan. Međutim, ta recesija, koja je sada temeljna preokupacija svih društvenih kretanja, je kao rijeka koja je dosegla vrhunac svojih obala i postoji opasnost da se prelije preko vlastitih obala. Dok je u koritu, ona može biti korisna i plodna. Stvarno mogu doći bolji dani. Ali ako se izlije izvan svojih tokova – izmakne kontroli – počet će poplava koja iza sebe ostavlja samo pustoš i mulj. Čovječanstvo strepi pred tom opasnošću. Što ako izmakne kontroli i prelije se preko nasipa? Zasigurno nas tada čeka jedna dublja kriza i puno opasnija, a ona je na pomolu kao opasna kriza vrednota. Može se, možda i treba, štedjeti na ekonomskim vrednotama. Može se, možda i treba živjeti skromnije, ali se ne može štedjeti na temeljnim ljudskim pravima, na radu, na vrednotama obitelji i, konačno, ni na vrednotama vjere. Što se događa? U ime te tzv. recesije postoji opasnost da se povrijede prava koja ne proizlaze iz društva niti pozitivnih zakona, nego iz naravnih prava koje je čovjeku osigurao Bog i čovjek ih ne smije uskratiti. To je neotuđivo pravo na život, pravo na školovanje, pravo na zdravstvenu zaštitu i mnoga druga naravna prava koja čovjek ne stiče, nego rađanjem dobiva. Što će se dogoditi ako se »pravila« recesije protegnu i na područje naravnog prava čovjeka? To je to sudbonosno »probijanje nasipa«. Da bismo štedjeli, trebamo spajati razrede u školama. Da

Može se,

možda i treba,

štedjeti

na ekonomskim

vrednotama.

Može se,

možda i treba živjeti

skromnije, ali se

ne može štedjeti

na temeljnim

ljudskim pravima,

na radu, na

vrednotama obitelji i,

konačno, ni na

vrednotama vjere

bismo štedjeli, trebamo ukidati neke predmete. Da bismo štedjeli, trebamo »getoizirati« neke sustave, a sve to samo na području školstva, primjerice, dodiruje neotuđivo pravo čovjeka na cjelovito obrazovanje, na vlastitu kulturu, na vlastiti jezik i konačno i iznad svega - vlastitu slobodu živjeti i biti odgojen u vlastitoj zajednici, pa i u vlastitoj vjeri. To je samo jedan mali isječak realne stvarnosti koja prijete kao opasnost sukoba »racionalne štednje«, a nauštrb naravnih prava bilo većinskoga naroda ili manjina.

NEKA SE OKUPE RAZBORITI I MUDRI

U ovom času je pozvana i izazvana mudrost onih koji odlučuju da svijetle savjesti stanu pred onu Mudrost koja je stvoritelj čovjeka, a time i onaj koji se providonosno brine o čovjeku. Niti se nadamo, niti mislimo da svatko tko je na vlasti treba biti vjernik, ali tvrdimo da sada u vrijeme krize, na vlasti treba biti onaj i oni koji posjeduju izvanredne kvalitete nadnaravne mudrosti i razboritosti. Jer ako se u ovakvim okolnostima dogodi da časovita kriza uništi temeljne vrednote, onda će trebati jako puno vremena da se društvo obnovi na bilo kojoj razini. Da ne govorimo o šteti koja se nanosi ljudskoj duši, koja je jedino sposobna isplivati i preživjeti i poplavu. Ako se sada ne okupe razboriti i mudri i ne postave straže na nasipe rijeke koja prijete, doživjet će i sami i cijelo društvo katastrofalne posljedice poplave. Tko će onda u mulju iza poplave prepoznati vrijednu baštinu svega onoga što je jedna civilizacija stvarala? Europa niti je, niti će moći postojati samo na prolaznim i ograničenim ekonomskim vrednotama. Ona će preživjeti i spasiti se i od najnovijih opasnosti samo snagom svoje »europske duše«. Ta europska duša počiva na temeljima koji su etični i moralni, a nikli su u kolijevci kršćanstva. Ne želi Crkva ni u ovom času biti ni nadzornik ni »tutor«, ali mora biti glas onoga koji je Riječ, koja je za nas tijelom postala i učovječila se da bi čovjek znao kojim putem treba poći i onda kad ga ugrozi zemljotres ili ošteti poplava. U tim – ne daj Bože – katastrofama, čovjeka kao biće spasiće samo duhovna snaga, a ne materijalna dobra koja će tom poplavom i propasti. Što je poruka za nas kršćane u ovom času povijesti i ove jeseni? Prvo: biti čovjek nade koji je sposoban prepustiti u Božje ruke, ali svjesno, ovo vrijeme. Drugo: moliti predano da se i u naše vrijeme očituje da Bog ne napušta čovjeka, nego da ga spašava po Isusu Kristu. Treće: na svakom mjestu, pa i javno, braniti neotuđiva prava pojedinca, zajednice i naroda, njegove duhovnosti i kulture identiteta pred zatornim interesima samo ekonomskih vrednota. Jer ako je ikada istina, onda je sada stvarnost da čovjek »ne živi samo o kruhu«.

MARICA DOMIĆ SAMA UREĐUJE OKUĆNICU U DUHU TRADICIJE

Ne da se bakina ruka

*Rođena 1924. godine, nikad udavana, bez vlastita potomstva, sama živi u svojoj kući u Sonti * Staračkom rukom održava okućnicu u duhu šokačke tradicije * Svakog dana sjedi na stoličici pred ulazom u kuću i željno iščekuje nailazak nekoga od mlađih srodnika*

Piše: Ivan Andrašić

U kući starinskoga sjaja u Sonti, živi sama staraica, 85-godišnja *Marica Domić*. Kuća, građena u stilu prvih nabijača pokrivenih biber-crijepom, s ulice je oličena u bijelo. Poput dva staračka oka, s pročelja vas gledaju dva prozora uvijek zatvorenih kapaka. Tu su, u selu jako rijetka i vraća, odnosno ulična vrata kroz koja se nekada ulazilo u gank.

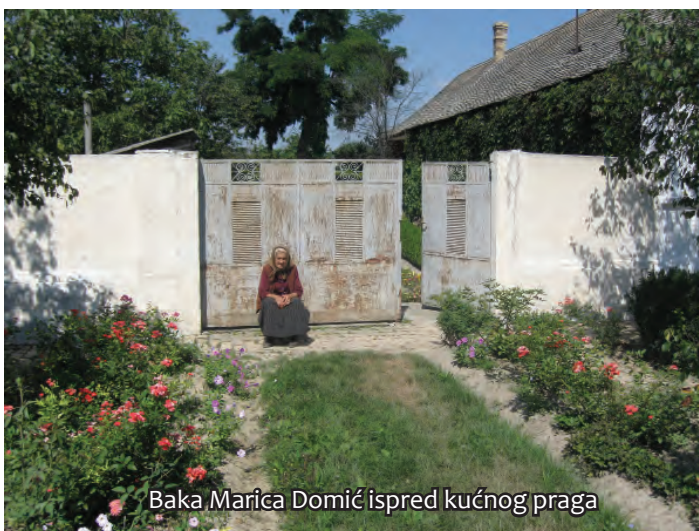
Ulični prostor ispred kuće, kolskim ulazom podijeljen na dva dijela, obrubljen je živom ogradom od šimširovine. S obiju strana kolskog ulaza posadene su ružičice.

UPORABLJEN SVAKI PEDALJ

Baka Marica još uvijek poštuje tradiciju po kojoj je zemlja bila najveća dragocjenost, pa domaćinski uporabi svaki pedalj. Ove je godine na površinu oivičenu šimširovinom posadila krumpir.

»S ovoga komadića zemlje imam ću krumpira onoliko koliko mi je dovoljno za potrošnju kroz cijelu godinu. Dogodine ću, ukoliko mi Bog da zdravlja, posijati grah. Samo, iz godine u godinu ruke su sve slabije, pa ne znam dokle ću moći. Eto, malo mi pomognu susjedi, malo rodbina i tako nekako preživljavam. U mlađim godinama sam dosta povrtlarskih proizvoda prodavala na tržnici, a sada jedva proizvedem i onoliko koliko je meni potrebno«, pripovijeda ova pobožna staraica, sjedeći pred kućnim pragom i željno iščekujući nailazak nekoga od mlađih rođaka.

Ukoliko uđete u dvorište, prožet će vas osjećaj kako ste se vratili bar pola stoljeća u prošlost. Prava stara šokačka »baščica« prostrijet će vam se pred očima. S desne i lijeve strane kolskog prolaza živa ograda od šimširovine. Iza ograde cvjetnjak, ali ne bilo kakav. Od ulice do ograde od »stražnjega dvora« zasađene su redom ružičice, celer, muškatla, sabljice, opet muškatla i na koncu dva grma nezaobilaznog bosiljka. Između cvjetnjaka i ganka po cijeloj duljini je zasađena vino-

Baka Marica Domić ispred kućnog praga

va loza, koja tvori »lomaču« duž cijeloga ganka, od ulice do ograde koja dijeli prednje od zadnjeg dvorišta. Lomača je gusta, vidi se da je održavana, a u ganku je i po najvećoj vrućini ugodna hladovina. Grozdovi se bijele i šarene. Kalam zrije, on i kraljica dolaze prvi, zrna kadarko polako plave, ova vrsta dozrijeva potkraj rujna.

BAGREM PONOVO CVJETA

S lijeve strane dvorišta zubu vremena još uvijek odolijevaju »litnja kujna« i bunar. Oko bunara i iza litnje kujne zasad rajčice i paprike, pozadi su i dva reda mrkve i peršina.

»Eto, nemam baš puno placa, tako da mi je povrtnjak tu, pod rukom, ali i blizu bunara, kako bih ga mogla najlakše zaliti«, kaže baka Marica.

Pogled se otima dalje, u zadnje dvorište. Svojom visinom dominira stari bagrem, lijevo od njega je i neizbježni orah.

»Vidite, bagrem ponovno cvjeta. Stari kažu da je to najava duge i tople jeseni. Samo, žao mi je što mu se osušila ona grana pri vrhu, a nema se tko popeti i otpiliti je. Valjda će je otkinuti kakav vjetar. A bagrem je star, jako star. A star je i ovaj orah. U dvorištu tvori lijepu hladovinu, a i dosta je rodan, pa kad se koji kilogram proda, bit će to mala dopuna kućnog proračuna«, objašnjava baka-Marica.

Izlaskom na ulicu ova čarolija prestaje. Svakodnevnica se vraća, ne dopušta vam ostanak u ovoj oazi prošlosti. One prošlosti, svima nama drage, onih sjećanja na prstom probušen celofan na tegli s pekmezom, na krišom uzeto jaje ispod kokoške i »kupovinu« kugle sladoleda »od Joze«, na tolike nevine nestašluke upravo iz vremena u koja vas boravak u ovoj kući vraća. Baka Marica sjeda na svoju stoličicu ispred kućnog praga. Čeka, čeka da naide netko tko će s njom prozoriti koju...

Piše: dr. Marija Mandić

Ozljede kod djece

Djeca mlađa od pet godina češće se ozljeđuju od starije djece, dok su ona mlađa od dvije godine u najvećoj opasnosti, jer nisu razvila osjećaj samozaštite. Pad sa stola za presvlačenje pelena jedan je od najčešćih načina ozljeđivanja djece do godinu dana.

Predškolska djeca su u najmanjoj opasnosti od ozljeda, ali statistika pokazuje kako se stvar mijenja kod djece između 12 i 13 godina. U toj skupini ozljede u sportu ili prometu su veoma česte.

POSJEKOTINE, OGREBOTINE I RANE

One su neizbježan dio svačijeg života i, srećom, ova oštećenja obično brzo zacijele. Ukoliko dođe do njih, treba odmah poduzeti dva osnovna koraka: očistiti ranu i zaustaviti krvarenje. Prije no što počnete pomagati djetetu, operite svoje ruke sapunom i toplom vodom. Zatim pustite da rana malo krvari, jer na taj način krv koja istječe ispira prljavštinu iz rane. Zatim operite ranu pod tekućom vodom blagim sapunom i nježnom krpicom za pranje radi odstranjivanja veće prljavštine. Nakon što ste

očistili ranu, stavite na nju sterilnu gazu ili čisti komad tkanine, dok se ne osuši. Zatim možete staviti flaster ili zavoj te antibiotičnu mast. Ukoliko je krvarenje veoma obilno i nije stalo laganim pritiskom na mjesto ozljede, neophodno je pružiti ozbiljniju prvu pomoć pritiskom na veće krvne žile i čim prije potražiti liječničku pomoć.

Kod ubodnih rana, pokraj čišćenja rane, nanosi se antiseptična otopina i rana se nikako ne prekrija flasterom ili mašću.

OPEKLINE

Djeca su podložnija težim opeklinama zbog toga što ima je koža tanja. Najčešće su opekline od dodira vrelag predmeta (peći, pećnice, pegle...), ili prolijevanja vrela tekućine po tijelu. Za prvu pomoć odmah odmaknite dijete od izvora opekline, skinite svu odjeću i nakit s opečenog dijela tijela i stavite opečenu kožu pod hladnu tekuću vodu, te kada bol popusti prekrijte kožu čistom suhom tkaninom. Ne nanosite nikave masti, losione, maslac ili led. Ukoliko je opekline jačeg stupnja, nakon što ste pružili prvu pomoć odvedite dijete kod liječnika.

OZLJEDA GLAVE

Ozljede glave su obično ozbiljnije ako dijete padne na tvrdu podlogu s visine koja je ista ili veća od njegove visine, ili ako je pogođeno teškim predmetom. Odmah pozovite liječnika ili hitnu pomoć ako u razdoblju od 6 sati poslije ozljede

glave vaše dijete pokazuje bilo koji od sljedećih znakova:

- gubitak svijesti
- vrtoglavicu ili glavobolju koja traje duže od jednog sata i koja remeti normalne aktivnosti i/ili spavanje.
- otežano buđenje
- povraćanje, češće, jednom ili dva puta

- krvarenje ili curenje vodenaste tekućine iz nosa ili uha, plavo-crne modrice oko očiju i iza ušiju, ulegnuće na lobanji
- neuobičajeno bljedilo koje se ne povlači u prvom satu, a niti kasnije
- teškoće pri hodanju ili nespretnost, ili nemogućnost pomicanja ruke, noge ili drugog dijela tijela
- neuobičajen način govora ili ponašanja (nerazgovjetan govor, izuzetna razdražljivost)
- nejednaka veličina zjenica

IŠČAŠENJA RAMENA I LAKTA

Ozljede lakta nastaju najčešće kada u žurbi ili zbog straha (jer je dijete krenulo iznenada na kolovoz ili u neku baru) roditelji naglo povuku dijete za ruku, kako bi ga vratili uz sebe. Jednako tako, ozljede ramena su česte kada rodi-

telji podignu dijete u zrak držeći ga za šake i vrte ga ukruć ili kada dijete povremeno »leti« dok hoda između roditelja.

U trenutku nastanka ozljede bol je izuzetno jak. Nekada se zglobov vrati sam na mjesto nakon prestanka djelovanja sile koja ga je izvela iz fiziološkog položaja. Ako nije došlo do spontanog vraćanja i taj bol i oštećena funkcija zglobova i dalje traju, treba dijete odvesti kod liječnika.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Dragi čitatelji Hreckovog kutka!

Većina prvašića čekala je novi početak koji ih je doveo u svijet obrazovanja i dodatnih obveza. Krenuli su u školu s velikim torbama na leđima i širokim osmijehom na licu. Već prošlog petka članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Stanislava Stantić-Prčić posjetila je OŠ »Matko Vuković« u Subotici te je pozdravila sve prvašiće, kao i sve učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Svake godine ona obiđe neku drugu školu. Svim prvašićima, koji su bili jako ponosni i sretni, uručila je prigodne darove i čestitala im na

novom početku. Također, da ne mislite možda kako niste i vi spomenuti, Stanislava Stantić-Prčić je spomenula sve učenike koji pohađaju nastavu na materinjem jeziku. U znak zahvalnosti na posjeti i darovima mališani su otpjevali poneku pjesmicu i odrecitali poneki stih.

Kako nam je rekla ravnateljica ove škole *Marija Crnković*, ove godine u popodnevnu smjenu idu svi učenici od 1. do 4. razreda koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Svi se skupa druže, igraju i pomažu jedni drugima. Tu su i poneki mlađi ili stariji brat i sestra, te svi skupa s učiteljicama funkcioniraju kao jedna velika obitelj. Školski hodnici i učionice odišu zajedništvom i pozitivnim ozračjem. S djecom

MI ZA NOVI POČETAK

iz prvog razreda radi učiteljica *Jelena Korponaić*, s drugim razredom učiteljica *Ljubica Ramović*, s trećim *Vesna Nimčević* i s četvrtim *Ana Čavrgov*.

Ovom prilikom i mi smo posjetili ovu školu i prvašiće te vam donosimo nekoliko zanimljivih fotografija naših mališana.

Ravnateljica škole:
Marija Crnković

HRCKOVE VIJESTI

POZIV MALIM SLIKARIMA!

I tijekom ove školske godine Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice organizira školu crtanja, gdje možete naučiti još bolje crtati i slikati, ali i svladati neke druge likovne tehnike. Postanite i vi članovi dječje sekcije Likovnog odjela! Sate će držati čika Geza Verebeš, nastavnik likovnog odgoja, a u prostorijama Hrvatske čitaonice. Ako ste zainteresirani javite se na telefon: 600-188 ili 063/518-218.

TAMBURAŠI

Subotički tamburaški orkestar poziva svu zainteresiranu djecu koja žele naučiti svirati tamburu. Jedino što je potrebno na upisu jest dobra volja i želja. Upisati se mogu sva djeca od 2. razreda osnovne škole pa nadalje. Obuka i primanje novih članova je u zgradi Nove općine, gdje se inače održavaju probe, ponedjeljkom i četvrtkom od 17 do 19 sati. Oni koji nemaju tamburu mogu je posuditi iz ovoga orkestra, a s djecom rade Stipan Jaramazović i Danijela Romić. Svi ste pozvani!

MISA ZA POČETAK ŠKOLE

Organizacijski odbor Festivala bunjevački pisama i ove godine organizira susret djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Već po tradiciji, dva dana prije samog Festivala bunjevački pisama, dakle 23. rujna, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske bit će održana sveta misa u povodu nove školske godine. Misno slavlje počinje u 10 sati, a nakon sv. mise djeca će moći pratiti generalnu probu Smotre dječjih pjevača i zborova. Svi ste pozvani.

SMOTRA DJEČJIH PJEVAČA I ZBOROVA

Peta po redu, Smotra dječjih pjevača i zborova bit će održana u četvrtak, 24. rujna, u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici. Ulaz je slobodan.

LIKOVNI NATJEČAJ

Ustanova kulture ART kino »Aleksandar Lifka« iz Subotice, raspisuje likovni natječaj na temu »Moj omiljeni filmski lik«. Uvjeti i način sudjelovanja na natječaju su sljedeći: mogu se prijaviti djeca predškolskih ustanova i učenici osnovnih škola s teritorija Grada Subotice; radovi se prihvaćaju izrađeni u bilo kojoj tehnici; na pozadini rada treba naznačiti ime djeteta (učenika), ime predškolske ustanove odnosno škole, razred koji pohađa, ime odgojitelja, profesora likovne nastave ili razrednog starješine, telefonski broj. Radovi se mogu poslati poštom ili donijeti osobno u ured ustanove koja se nalazi na adresi: Harambašićeva 4. Subotica, telefon: 024/ 527-110

Natječaj je otvoren do 11. prosinca 2009., ocjenjivanje prispjelih radova će obaviti stručni žiri koji će ih podijeliti tri skupine: predškolska skupina, 1.-4. razreda, 5.-8. razreda. Prispjeli radovi se ne vraćaju! Dodjela nagrada bit će 19. prosinca 2009.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Klug i Petrović – Trgovina mješovite robe

Mala je povijest jednako važna kao i tzv. velika ili službena. One se međusobno ne isključuju. Dapače, u njihovom se prepletanju odvija ljudski život. Teško je shvatiti zbog čega se uči uglavnom opća povijest, a zanemaruje upoznavanje prošlosti rodnog kraja, mjesta, ulica, pojedinih zgrada, trgovina, obrtničkih radionica, ustanova, udruga, gostionica. Tako mnogi znaju kako je Kosovska bitka bila 1389. godine, a ne znaju svoje podrijetlo i ime svoga pradjeda i prabake.

U Plavni je nekada bilo desetak prodavaonica, više obrtničkih radnji, mesnica, pekarni, »bircuza«, kovačnica, sodara, slastičarnica. Sve su to »male povijesti« Plavne, koja je nekada bila znatno brojnija i stoga s više romantike, idile i sadržajnijeg života nego danas. Ipak, malo je pisanih dokumenata o prošlosti ovoga sela, a priče o njegovoj povijesti nisu potpune, često su nedorečene, nejasne, s puno praznina u sjećanju žitelja ovoga mjesta.

Nakon Drugoga svjetskoga rata polako nestaju iz sjećanja mnoge zanimljivosti ovih prostora, zaboravljaju se narodni običaji, pjesme, plesovi. Briše se razlika između sela i grada, ali ponajviše u negativnom smislu. Nijemci, koji su

činili znatan broj žitelja ovoga mjesta, primorani su napustiti ovaj

kraj. A oni su bili prvi majstori, trgovci, gostioničari. Bili su i vla-

snici skoro svih trgovačkih obrta u Plavni. U samom središtu sela živio je ugledni trgovac s velikim posjedom *Franz Finck*. Nakon rata svima su im oduzeti i zatvoreni trgovački obrti. Stari se mještani još sjećaju njihovih prezimena: *Fuchs, Rothschild, Kempf, Benzilger, Gestermayer, Schendlinger, Molnar, Fleischmann, Klug*.

Pred nama je jedna od rijetkih fotografija jedne trgovine u Plavni, nastala koncem tridesetih godina prošloga stoljeća. U ulici koju su tada nazivali Sonta (današnja Ulica Nikole Tesle) u kući *Antuna Petrovića* bila je smještena trgovina mješovite robe *Klug i Petrović*. Tada je u Plavni bilo 9 takvih prodavaonica u kojima se moglo kupiti sve što je bilo potrebno za život na selu.

Na fotografiji su *Katarina i Ivan*, kći i sin suvlasnika radnje *Antuna Petrovića*, i njihova majka *Magdalena Petrović* rođena *Wenzler*. *Ivan Petrović* je u to vrijeme završavao trgovačku školu u Bačkoj Palanci i jedan je od prvih svršenih trgovaca u Plavni. Nažalost, ovaj su trgovački obrt, kao i mnoge druge, nove vlasti 1948. godine zatvorile i zapečatile. Ali, time nije zapečaćena i jedna od »malih povijesti« ovoga mjesta od kojih je satkan običan život Plavanjaca.

Zvonimir Pelajić

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

Jutro u gradu

Subotica 8. rujna

Ping pong

Subotica je prošloga tjedna bila sva u znaku stolnog tenisa, sporta po kojemu je godinama, zahvaljujući svojim sportskim legendama, bila poznata širom svijeta. Bijela loptica letjela je s jedne na drugu stranu natjecateljskih stolova, donoseći nekome radost, a nekome tugu. Baš kako to često biva u životu koji ponekad zna upravo sličiti stolnom tenisu. Samo, nije dobro kada ljudi bivaju ta loptica, a drugi s njima igraju »ping pong«.

D.P.

Životinjska radna snaga...

STOLNI TENIS

- Koje su dimenzije stola za stolni tenis?
- Kolika je visina mreže?
- Kako se igra po novim pravilima?
- Koje su proporcije novih loptica?
- Kada je započeo razvoj ping ponga?
- Koje godine je održano prvo Svjetsko prvenstvo?

2,74 m x 1,52m, stol je visine 76 cm
15,25 cm
Set se igra do 11 osvojenih poena, a svaki igrač servira po dva puta
40 mm uz težinu 2,7 grama
U Engleskoj 1899. godine
1926 godine u Londonu, kada je osnovana i međunarodna svjetska
federacija ITTF

U sedam ujutro stiže muž doma i zatiče uznemirenu suprugu na vratima stana.

- Nešto si okasnio, Supermene? – zapita ga.
- Mogu ti sve pojasniti. Bio sam s klijentima...
- ...i onda si cijelu noć diskutirao s njima, Supermene?
- Ma pusti me da kažem. Našao sam jednog novog i dobrog klijenta pa smo otišli na večeru.
- ...i to do 7 ujutro, ma zar me toliko glupom smatraš, Supermene?
- Ma priznajem poslije smo otišli u noćni bar, popili i ostali do 3.
- ...da, da, Supermene. A što je bilo od 3 do 7?
- Paaa, poslije smo otišli u plesni klub, ali meni je bilo jako dosadno pa sam samo gledao...
- Sve OK, Supermene. I sada bih ja sve to trebala povjerovati?
- Ma, pusti me da završim. Nego, zašto me stalno zoveš Supermen?
- Samo Supermen nosi gaće preko hlača!

EUROPSKO PRVENSTVO MJEŠOVITIH PAROVA U STOLNOM TENISU

Subotica opravdala očekivanja

Svi sudionici i brojni gosti uputili najljepše riječi hvale za organizaciju natjecanja koje je grad ping ponga ponovno vratilo na stolnotenisku kartu Europe

Piše: Dražen Prčić

Povijest svjetskog i europskog stolnog tenisa sadrži nekoliko slavnih stranica koje nose imena velikana celuloidne loptice rođenih na ovim našim bačkim prostorima. Spomen imena braće *Harangozo (Vilim i Tibor)* ili *Zorana Kalinića* izaziva veliko poštovanje svih zaljubljenika »pingića«, a priče o njihovim pobjedama nad velikim majstorima ovoga sporta prepričavat će se još dugo. Baš kao što će se još dugo govoriti i o nedavno završenom Europskom prvenstvu stolnoteniskih parova igranom prošloga vikenda u subotičkoj Dvorani sportova.

Jer, jednim ovako velikim natjecanjem Subotica je ponovno našla svoje mjesto na europskoj stolnoteniskoj karti, a brojne riječi pohvale za odličnu organizaciju navještaju kako bismo i u skorijoj budućnosti ponovno mogli uživo gledati vrhunski ping pong.

AGROBANKA EUROPSKO PRVENSTVO MJEŠOVITIH PAROVA

Naslov europskih prvaka u konkurenciji mješovitih parova (Beograd 2007.) u Subotici je branila srpsko-

litavska kombinacija *Aleksandar Karakašević - Ruta Paskauskiene*, koja je u prvoj fazi natjecanja bila raspoređena u A kvalifikacijsku skupinu u kojoj je zauzela prvo mjesto ispred konkurenata iz Rumunjske, Turske, Bjelorusije i crnogorsko-ruskog para. Po dvije prvoplasirane kombinacije iz kva-

lifikijskog dijela izborile su nastavak u četvrtfinalnu završnicu natjecanja iz koje je izlučnim borbama vodio put do naslova prvaka Europe. Karakašević-Paskauskiene su u četvrtzavršnici bili bolji od *Žolta Petea* i *Gabriele Feher* (Srbija) s 4-2, u polufinalu su poslije velike borbe svladali

rumunjski par *Andrei Filimon-Elizabeta Samara* s 4-3, dok je finale predstavljalo samo potvrdu šampionske kvalitete uvjerljivom pobjedom protiv Bjelorusa *Evguenia Chtchetininea* i *Viktorie Pavlovič* 4-1.

Pobjedom u Subotici mješoviti par Aleksandar Karakašević (Srbija) i Ruta Paskauskiene (Litva) obranili su naslov europskih prvaka, osvajajući ga do sada četiri puta, a treći puta uzastopno.

Evo što su višestruki europski prvaci i pobjednici turnira u Subotici izjavili neposredno nakon osvajanja četvrtog naslova.

ALEKSANDAR KARAKAŠEVIĆ (SRBIJA)

Mješoviti par skupa s Rutom sam počeo igrati posve slučajno jer je isprva njezina majka tražila *Slobodana Grujića* (današnji izbornik Srbije i nekadašnji par Karakaševića u muškom dublu) za njezinog partnera, ali on je tada bio zauzet. U to vrijeme, bilo je to 2000. godine, nisam baš bio nešto pretjerano zainteresiran za igru u »mixu«, ali je na intervenciju tadašnjeg izbornika *Lazara Kurtea* došlo do formiranja ove

ZORAN KALINIĆ, predsjednik STSS-a

Organizacija jednog ovako velikog natjecanja iziskivala je zbilja golem posao koji smo radili posljednja tri mjeseca nastojeći sve urediti na najbolji mogući način. Turnir je opravdao sva naša očekivanja i pružio našim igračima veliku priliku za dokazivanje što su i učinili ostvarivši odlične rezultate. Iako su u pitanju relativno manji turniri, upravo se na ovakvim natjecanjima postaje veliki igrač. Osim Jevtovića koji je trijumfovao u singlu, to se dogodilo i mladoj Rumunjki Samari koja je upravo ovdje, pobjedom u Subotici navijestila svoju veliku igrački potencijal. Ovo EP za samu Suboticu znači njen povratak na stolnotenisku kartu Europe, gdje joj je i mjesto. Osobno mi je žao što tijekom svoje bogate aktivne igračke karijere nisam imao prilike igrati na nekom sličnom, većem natjecanju u svom gradu, pa mi je drago što sam barem u organizacijskom smislu pridonio realiziranju jednog većeg europskog natjecanja i to poslije punih 39 godina, od posljednjeg sličnog turnira organiziranog u Subotici.

Zoran Kalinić dodjeljuje cvijeće najboljima

naše kombinacije, koja se eto po četvrti puta, na našu sreću, pokazala vrlo uspješnom. Naslove smo osvojili u Bremenu (2000.), Arhusu (2005.), Beogradu (2007.) i evo i ovdje u Subotici, što mi je izuzetno drago. Najteži meč je bio jamačno polufinalni duel protiv rumunjske kombinacije Filimon-Samara, kada smo gubili 7-4 u sedmom, odlučujućem setu i iskreno sam mislio kako je već sve gotovo, osobito što je Elizabeta Samara cijeli turnir igrala odlično. Ipak, uspjeli smo pobijediti, a potom sam znao kako u finalu nećemo imati nikakvih problema na putu osvajanja još jednog europskog naslova. No, moram reći kako mi je psihički najteže bilo igrati u četvrtfinalu protiv naših, i

to još u meču za medalju, žao mi je jer se slično kao i u singlu dogodilo da upravo mečevi naših predstavnika eliminiraju jednog od njih u borbi za odličja. Uspoređujući sva dosadašnja europska prvenstva u mješovitim parovima, ovo je za mene osobno bilo najteže od svih i zbog toga sam izuzetno sretan zbog osvajanja ovoga naslova, trećega uzastopno.

RUTA PASKAUSKIENE (LITVA)

Četvrtfinalni i polufinalni dueli su bili vrlo stresni i posve rezultatski neizvjesni sve do samoga kraja. Osjećali smo veliki pritisak, kao glavni favoriti za osvajanja prvoga

Rita Paskauskiene i Aleksandar Karakašević

mjesta, ali smo ipak uspjeli sve to izdržati i na koncu, posve zaslužno, pobijediti u Subotici. Grad mi se vrlo dopao, organizacija je bila super i vjerujem kako ću ponovno doći i igrati. Slijedi nastup u

Stuttgartu (Njemačka) gdje ću braniti naslov u pojedinačnoj konkurenciji, što će biti vrlo teško i očekuje me i nastup u ekipnoj konkurenciji protiv Mađarske, Poljske i Češke.

SLOBODAN GRUJIĆ, izbornik Srbije

Kao izbornik reprezentacije, nakon dva zlata Jevtovića u singlu i Karakaševića u mješovitim parovima, prezadovoljan sam nastupom naših igrača na oba turnira odigrana u Subotici. Kao domaćini smo se odlično pokazali, a igrački mislim kako smo posve spremni za predstojeće Europsko prvenstvo u Stuttgartu.

Srbija Open

Pobjeda Jevtovića

Prigodnu uvertiru Europskom prvenstvu mješovitih parova predstavljao je stolnoteniski turnir SRBIJA OPEN iz kategorije PRO TOUR na kojem su se za novčani nagradni fond natjecali stolnotenisači i stolnotenisačice u pojedinačnoj konkurenciji. Naslov najboljeg u muškoj konkurenciji pripao je reprezentativcu Srbije Marku Jevtoviću koji je u finalnom duelu svladao Slovačka Ljubomira Pišteja 4:0 (11-10, 11-2, 10-8, 10-8), dok je u ženskom singlu najbolja bila Rumunkinja Elizabeta Safarova pobijedivši Viktoriju Pavlovič iz Bjelorusije 4:3 (11-7, 8-11, 9-11, 10-12, 11-7, 11-8, 12-10)

ITF TURNIR U SKOPLJU

Bauer nadmoćno prva

SOMBOR - U Skoplju je nedavno održan ITF turnir za igrači do 18 godina. Predstavnice više od 20 zemalja iz čitavog svijeta borile su se za trofej i prestiž u najjačoj međunarodnoj konkurenciji. Samo najbolje i najspremnije su se uspjele probiti do završnice.

U kvalifikacijama je *Elizabeth Bauer* iz TK »Žak« iz Sombora sva tri meča riješila u svoju korist. Po setu nije gubila više od dva gema. Uslijedio je i glavni turnir, gdje je u prvom kolu petnaestogodišnjakinja iz Sombora u znatno starijem društvu navijestila zavidan plasman. U prva tri kola

pobijedila je predstavnice Izraela, Turske i Makedonije rezultatima 6:0, 6:1; 6:1, 6:2 i 6:1, 6:1. Popularna Beta je u polufinalu svladala poznatu Talijanku *Martu Bertolaso* sa 6:1, 6:1. U finalu je nadigrala i renomiranu rivalku *Isidoru Radojković* iz Beograda, članicu TK »Gemaks«, trijumfirajući uvjerljivim rezultatom 6:1, 6:1.

Z. G.

NOGOMETNI SAVEZ BAČKE PALANKE

Sloga poražena u 3. kolu kupa

PLAVNA – Nakon uspješne igre u prve dvije kup utakmice u okviru Nogometnog saveza Bačke Palanke, Sloga je pretrpjela prvi poraz. Na gostovanju u Tovariševu izgubila je od NK Vojvodine rezultatom 4:2. Prvo poluvrijeme završeno je u korist domaćih rezultatom 2:1, a tijekom utakmice s očito spremnijom ekipom Sloga se nije lako predavala i pružala je solidan otpor. Golove za Slogu postigli su *V. Nikolić* i *T. Nikolić*. Slogi sada preostaje ozbiljnije se posvetiti prvenstvenim utakmicama koje uskoro počinju.

Sloga: *Novaković, Nonković, Elesin, Ljajić, Tučev, Pupovac, Gajić ml., V. Nikolić (Jovanović), Probojčević (Nikolić), B. Nikolić (Gajić st.), Stojanović.*

Z. P.

MEĐUNARODNI NOGOMETNI TURNIR

Izrael i Ukrajina remizirali u Tavankutu

TAVANKUT – U sklopu 16. memorijalnog međunarodnog nogometnog turnira »Stevan Čele Vilotić«, NK »Tavankutu« je pripala čast organizirati jedan od turnirskih susreta i ugostiti omladinu Izraela i Ukrajine. Utakmica je odigrana 3. rujna, a prije samog oglašenja pištaljke suca iz Novog Žednika *Zorana Vasića*, stadionom su odjeknuli zvuci himni gostujućih timova. Prvo poluvrijeme je bilo uspješno za Izrael, koji je poveo s 1:0, a na koncu je susret završen rezultatom 1:1. Svoj gol su Ukrajinci postigli u trećem minutu sudačke nadoknade.

Tavankučani su napunili tribine i s oduševljenjem su primili strane timove i, prema riječima nazočnih, iskreno se nadaju tome da će i dogođine imati prigodu prikazati svoje uspješno domaćinsko umijeće.

S. G.

MEĐUOPĆINSKA LIGA

Poraz u posljednjim sekundama

SONTA – U 4. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor-Apatin-Odžaci-Kula, u općinskom derbiju u Svilojevu sončanski NK Dinamo zabilježio je po igri nezasluženi poraz od ekipe Terekveša. Utakmica je bila tvrda, prava prvenstvena, s puno nedopuštenih startova. U prljavoj igri prednjačili su domaćini, kojima je sudac *Mojsović* iz Apatina dodijelio 5 žutih i jedan crveni karton, sve zbog nedozvoljenih startova, a trebao je bar još toliko. Dinamovci su dobili tri žuta kartona, od kojih jedan zbog prigovora.

Terekveš je poveo u 13. minuti zgoditkom *Gorana Gola*, a rezultat je poravnao *Željko Tadijan* u 43. minuti. Domaćinima je pobjedu od 2-1 osigurao *Dalibor Kaurin* u posljednjoj minuti utakmice. Dinamovci mogu žaliti i za nedosuđenim očitim jedanaesterom pri rezultatu 1-1 i za još nekoliko propuštenih »zicera«.

Po tko zna koji put, nogometaši Dinama su imali slabu zaštitu djelatnika pravde. Kako inače objasniti izostanak bilo kakve reakcije glavnog suca *Mojsovića* čak i na najvulgarniju, nacionalistički obojenu psovku jednog domaćeg igrača, inače pojačanja iz Apatina, upućenu nogometašu *Dinam Brkinu*, na samo dva metra od njega? To je problem koji se često javlja na provincijskim nogometnim terenima i reguliran je pravilnikom o natjecanju. Međutim, niti se pravilnika pridržavaju suci, niti na ove situacije reagiraju službeni predstavnici klubova u obliku prigovora u zapisniku s utakmice.

Ostali rezultati: Aleksa Šantić - OFK Metalac 1-3, OFK Odžaci - Panonija 4-0, Sport - Dunav 0-2, Jedinstvo - Jedinstvo (K) 2-1, OFK Hajduk - Sloga 1-3 i Hajduk - Graničar 10-0.

I. A.

GRADSKA NOGOMETNA LIGA SUBOTICE

Đurđin poveo utrku

Prvim kolom odigranim prošlog vikenda započelo je i natjecanje u Gradskoj nogometnoj ligi Subotice. Izuzev pobjede Severa na gostovanju, sve domaće momčadi su zabilježile uspjeh, a najbolji su bili nogometaši Đurđina u visokoj pobjedi protiv gostiju iz Višnjeveca.

Mala Bosna - Lokomotiva 1:0, Solid - St. Žednik 2:1, Poljoprivrednik - Subotica 3:2, Elektrovojvodina - Hajduk 6:0, Bratstvo - Sever 1:2, Đurđin TB - Udarnik 4:0.

PRIJATELJSKI NOGOMETNI SUSRET

Čika Vargini igrači u Đurđinu

Nekadašnji nogometaši NK Bačke iz Subotice, popularno zvani »Čika Vargini igrači«, odigrat će u utorak, 15. rujna, s početkom u 17 sati u Đurđinu prijateljski nogometni susret protiv istoimenog člana Gradske nogometne lige. Za ovu revijalnu momčad nastupaju isključivo nogometaši koje je nekada u njihovim pionirskim i omladinskim danima trenirao *Ladislav Varga*, legenda najstarijeg nogometnog kluba na ovim prostorima.

D. P.

TURNIR »STEVAN VILOTIĆ ČELE«

Pobjeda selekcije Srbije

SUBOTICA - Posljednjim susretom na stadionu NK Bačke, odigranom između reprezentativnih U-19 selekcija Srbije i Ukrajine (1-0), završio je 16. međunarodni memorijalni omladinski nogometni turnir »Stevan Vilotić Čele«, koji je igran prošlog tjedna u Subotici. Zaslužno prvo mjesto pripalo je reprezentaciji Srbije koja je pobijedila u sva tri natjecateljska susreta (Mađarska 2-0, Izrael 2-0, Ukrajina 1-0) i pritom nije primila niti jedan gol. Uz odličnu organizaciju svih susreta koji su u sklopu turnira odigrani još i na Gradskom stadionu u Subotici, te terenima u Senti i Tavankutu, svi ljubitelji nogometa mogli su vidjeti igračku

budućnost nekoliko europskih zemalja. Šesnaesti međunarodni memorijalni nogometni turnir »Stevan Vilotić Čele« održava se u spomen na istaknutog trenera koji je svoj cijeli radni vijek proveo u nogometu, a gotovo od početka do kraja uspješne karijere radio je s mladim nogometašima. Rođen je u Šapcu 15. rujna 1925. godine. Karijeru je počeo u NK »Mačvi« za koju je igrao 18 godina, afirmirao se u Partizanu kao trener omladinaca, a u sezoni 1971./1972. bio je trener Rijeke. Rad s mladima je bio i ostao njegova opsesija i životno opredjeljenje. Umro je 27. lipnja 1989. godine, a prvi turnir koji je nosio njegovo ime održan je od 15. do 17. srpnja 1994. godine u Subotici. Ovaj memorijalni nogometni turnir je zaživio i svake se godine, prvog ili drugog vikenda u rujnu, održava u Subotici, odnosno na Paliću i drugim mjestima na sjeveru Bačke, a trenutno je i najdugovječniji omladinski turnir koji se igra u svijetu.

Srbija: *Dmitrović, Krneta, Radovanović, Čosić, Đoković (Puhalak), Šćepović (Trujić), Đuričić (Gudelj -), Marković (Krčmarević), Miljković (Rodić), Deak, Brašanac.*

D.P, S.G

LIGA EUROPE

Dinamo - Anderlecht

U prvom susretu skupine A novoformirane nogometne Lige Europe, hrvatski prvak Dinamo će u četvrtak, 17. rujna, na svom stadionu ugostiti Anderlecht (Belgija). Susret počinje u 19 sati.

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
 POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
 Tel.: 024/557-130

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,
 telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
 telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovođa i umrlice na
 Internetu: www.funero.co.yu
 e-mail: funero@funero.co.yu
 Mogućnost odloženog plaćanja

EP U KOŠARCI

Polovičan uspjeh

Hrvatska košarkaška reprezentacija zabilježila je jednu pobjedu (Izrael 86-79) i jedan poraz (Grčka 68-76) u prvim susretima skupine A na Europskom prvenstvu koje se igra u Poljskoj. Identičan start zabilježila je

i reprezentacija Srbije uvodnom pobjedom protiv (Španjolske) i porazom u drugom susretu protiv Slovenije (80-69) u svojoj skupini C. U nastavak natjecanja plasiraju se prve tri momčadi iz svake kvalifikacijske skupine.

US OPEN

Odlični Čilić

Pobjedom u osmini finala protiv 2. tenisača svijeta *Andy Murraya* (7-5, 6-2, 6-2) najbolji hrvatski tenisač *Marin Čilić* se plasirao među osam najboljih na posljednjem Grand Slam turniru sezone i nakon 1996. godine (*Ivanišević*) ostvario najbolji rezultat jednog hrvatskog igrača na US Openu. *Ivan Ljubičić* je u paru s *Francuzom Llodrom* uspio zabilježiti plasman u četvrtfinale igre parova, gdje su od njih bili bolji *Knowles* i *Bhupati* (6-4, 4-6, 7-6).

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev investitora »EKO FLOR – NORD TRADE« D.O.O., Palić, Barska br. 34, za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja projekta »Skladištenje i tretman otpada koji nije opasan« koji se nalazi na katastarskoj čestici 1276/3 KO Palić, grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće – ured 226, u razdoblju od 11. 9. 2009. godine do 21. 9. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

PETAK
11.9.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.08 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Orangutanski dnevnik
 2, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - Idemo na put:
 Švicarska
 14.05 - Jelovnici izgubljenog
 vremena: Medimurska
 kuhinja iz bajke
 14.30 - Vijesti
 14.45 - George Gently, serija
 16.15 - Skica za portret
 16.35 - Iza ekrana
 17.10 - Stani, pa gledaj:
 Kaskaderski spomenar,
 dokumentarni film
 17.45 - Vijesti
 17.55 - Kazalište u kući, serija
 18.30 - Hrvatska uživo
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 10, serija
 21.05 - Korak ispred, film
 22.50 - Dnevnik 3
 23.25 - Ciklus mladih autora:
 Škver Blues,
 dokumentarni film
 23.55 - Zvezdane staze:
 Voyager 3, serija
 00.40 - U uredu 3, serija
 01.00 - Falcon Beach 2, serija
 01.45 - Velemajstor 2, serija
 02.30 - Ksena - princeza
 ratnica 2, serija
 03.15 - reprizni program
 03.20 - La Serenissima -
 venecijanske priče,
 dokumentarni film
 03.55 - Škver Blues,
 dokumentarni film
 04.20 - Jelovnici izgubljenog
 vremena: Medimurska
 kuhinja iz bajke
 04.40 - Posebni dodaci,
 emisija o filmu
 05.20 - Oprezno s anđelom
 06.55 - Šaolinski obračun

07.15 - Crtana serija
 07.40 - Na kraju ulice:
 Poljubac
 07.55 - Predstava: Marry
 Poppins
 08.10 - Moji su roditelji
 izvanzemaljci, serija
 08.35 - Waterloo Road 2

09.30 - Vip Music Club
 10.05 - Ally McBeal 4, serija
 10.50 - Dragi John 2,
 humoristična serija
 11.10 - Prijatelji 5,
 humoristična serija
 11.30 - Prijatelji 5,
 humoristična serija
 12.00 - Veliki uspjesi
 hrvatskog sporta - rukomet,
 finale Svjetskog
 prvenstva 2003.:
 Hrvatska - Njemačka
 13.35 - Znanstvena petica
 14.05 - La Serenissima -
 venecijanske priče,
 dokumentarni film
 14.40 - Google - stroj koji
 misli, dokumentarni film
 15.40 - Falcon Beach 2, serija
 16.30 - Ksena - princeza
 ratnica 2, serija
 17.10 - VIP Music Club
 17.45 - Hokej na ledu,
 EL - emisija
 17.55 - Hokej na ledu:
 Medveščak - Jesenice,
 1. trećina
 18.45 - Hokej na ledu:
 Medveščak - Jesenice,
 2. trećina
 19.35 - Hokej na ledu:
 Medveščak - Jesenice,
 3. trećina
 20.15 - Hokej na ledu,
 EL - emisija
 20.25 - Odmori se, zaslužio
 si 2 - TV serija
 21.05 - Otvaranje Vinkovačkih
 jeseni, prijenos
 22.50 - Mesija 5: Božji sud,
 mini-serija
 23.45 - Mesija 5: Božji sud,
 mini-serija
 00.35 - Državnik novog kova
 4, humoristična serija
 01.00 - Posebni dodaci,
 emisija o filmu
 01.40 - TV raspored

05:45 Lude 70-e, serija
 06:45 Kralj Queensa, serija
 07:45 Fifi i cvjetno društvo
 08:15 Roary, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 11:20 Rebelde, serija
 12:15 Otvori svoje srce, serija
 13:10 IN magazin
 13:50 Inspektor Rex, serija
 14:45 Baywatch, serija
 15:40 Nacionalna sigurnost,
 igrani film
 17:15 Vijesti Nove TV
 17:30 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin by Bijele
 udovice
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Medaljon, igrani film
 21:35 88 minuta, igrani film
 23:20 Izvan zakona, film

00:55 Ezo TV, tarot show
 01:55 Yakuza, igrani film
 03:45 U ime časti, igrani film
 05:15 IN magazin by Bijele
 udovice
 05:45 Kraj programa

07.25 Pink Panther
 07.40 SpužvaBob Skockani
 08.00 Punom parom,
 kulinarski izazov
 08.25 Korak po korak, serija
 08.55 Pod istim krovom, serija
 09.40 Astro show, emisija
 11.45 Kako sam upoznao vašu
 majku, serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.40 Rat u kući, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 13.50 Tajna čokolade
 14.45 Heroji iz strasti, serija
 (dvije epizode)
 16.20 Korak po korak, serija
 16.50 Pod istim krovom, serija
 17.15 Kako sam upoznao vašu
 majku, serija
 17.40 U dobru i zlu, serija
 18.05 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 Punom parom,
 kulinarski izazov
 20.00 Policajac s Beverly
 Hillsa 2, film, akcijska
 komedija
 21.40 Vatrene kacige, film,
 kriminalistička drama
 00.05 Vijesti
 00.15 Crna udovica, igrani
 film, triler
 01.55 Astro Show, emisija

SUBOTA
12.9.2009.

06.05 - Najava programa
 06.10 - Iza ekrana
 06.55 - Čarolija 10, serija
 07.45 - Vijesti
 07.55 - Kinoteka - ciklus kla
 sičnih vesterna:
 McLintock!
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Normalan život
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - Prizma
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Jelovnici izgubljenog
 vremena
 15.00 - Reporter - izbor: Izgu
 bljeni svijet komu
 nizma - Kraljevstvo

zaborava
 16.00 - Znanstvene vijesti
 16.10 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.45 - Vijesti
 16.55 - Hrvatska kulturna
 baština: Motovun
 17.10 - Moja susjeda Tanja
 18.15 - Lijepom našom:
 Zaprešić
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 10, serija
 21.05 - Festival kajkavske
 popevke 2009.
 22.50 - Dnevnik 3
 23.25 - Zauvijek moja
 01.25 - Filmski maraton:
 Whisky
 03.00 - Filmski maraton
 04.30 - Reporter - izbor: Izgu
 bljeni svijet komu
 nizma - Kraljevstvo
 zaborava
 05.25 - Oprezno s anđelom

07.00 - TV vodič
 07.05 - Najava programa
 07.10 - Vrijeme je za Disneyja:
 101 dalmatinac
 07.35 - Vrijeme je za Disneyja:
 Legenda o Tarzanu
 07.55 - Na kraju ulice
 08.20 - Leo, serija za djecu
 08.45 - Sportske igre mladih
 09.00 - Koga briga
 09.25 - Ekstremne životinje,
 dokumentarna serija
 09.55 - Igrajmo se
 10.10 - Briljanteen
 11.00 - Udbina: Dan hrvatskih
 mučenika - prijenos
 mise
 13.05 - Gimnazija
 13.55 - Monza: Kvalifikacijska
 utrka F1 za Veliku na
 gradu Italije, prijenos
 15.10 - KS automagazin
 15.40 - 4 zida
 16.15 - Put oko svijeta kroz 80
 vrtova: Mediteran
 17.20 - U vrtu pod zvijezdama
 17.50 - Zadar: Jedrenje, EP -
 klasa 49, reportaža
 18.15 - Solun: Atletika, Svjet
 ski finale - prijenos
 20.00 - Volim nogomet
 23.05 - Sportske vijesti
 23.20 - Bitange i princeze
 23.55 - Noć u kazalištu -
 W.Shakespeare:
 Tit Andronik
 01.35 - Solun: Atletika,
 Svjetski finale - snimka
 02.20 - TV raspored
 07.15 Power Rangers, serija
 07.40 Winx, crtana serija
 08.05 Dora istražuje

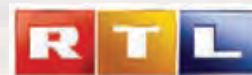

HTV2 13.09.2009.
Nedjelja 09:50

Duhovni velikani, dokumentarni film

 Naslov epizode: **MARIJA PROPET**
PETKOVIĆ

Mariju Propetog Isusa Petković, koji je rođen 1903. u Dubrovniku, uzdignuo na čast oltara, Crkva slavi Djevojku iz bogate obitelji rođenu u otoku Korčuli s istinskim je osjećajem sirota i udovica, siromašnu i zapuštenu. 4. listopada 1920. zaslugom dubrovačkog biskupa Josipa Marčelića utemeljila je red, stavila na otvaranju kuća diljem Hrvatske, do Preka i od Zagreba do Subotice, uputila na južnoamerički kontinent, tada bile narasle i potrebe iseljenog hrvatskog naroda. Urednik: Neno Kužina
 Redatelj: Ninoslav Lovčević

08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Lude 70-e, serija
 11:30 U sedmom nebu, serija
 12:25 Smallville, serija
 13:20 Medaljon, igrani film
 14:55 Ne zaboravi stihove,
 glazbeni kviz
 15:50 Nad lipom 35,
 humoristično - glaz
 beniški show
 16:45 Vijesti
 16:55 Kod Ane, kulinarski
 show
 17:40 Mr. Bean, serija
 18:10 Lud, zbunjen, normalan,
 serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Smrtonosni kontakt:
 Ptičja gripa
 21:35 Crveni zmaj, igrani film
 23:45 88 minuta, igrani film
 01:30 Smrtonosne laži,
 igrani film
 03:00 Prevarena, igrani film
 04:45 Marijini ljubavnici,
 igrani film
 06:30 Kraj programa

07.20 Heroji iz strasti,
 dramska serija
 08.50 Astro Boy, crtana serija
 (dvije epizode)
 09.35 Ulica Sezame,
 animirana serija
 10.20 Ben 10, crtana serija
 11.00 Tajna čokolade,
 telenovela
 11.55 Valovi Havaja,
 reality drama
 12.20 Veće od neba,
 igrani film
 14.10 Policajac s Beverly
 Hillsa 2, igrani film
 15.55 Premier liga:
 Manchester City
 - Arsenal, prijenos
 18.00 Zvijezde Ekstra: 10 naj

OG ISUSA

ju je papa
ubrovniku
9. srpnja.
u Blatu na
m za plać
enu djecu
rovačkog
Družbu Kćeri Milosrđa. Nije se zau-
rčule, u Dubrovniku preko Opuzena
nego je 1938. članice svoje Družbe
najprije u Buenos Aires u kojemu su
hrvatskog čovjeka. Trajanje: 48 min.

šokantnijih holivudskih
razvoda (2. dio)

- 18.30 Vijesti
- 19.05 Discovery: Preživjeti
divljinu - Everglades,
dokumentarna serija
- 20.00 Krokodil Dundee 2,
igrani film
- 21.55 Klokani Jack, igrani film
- 23.25 Vatrene kacige,
igrani film
- 01.40 Crna udovica,
igrani film

NEDJELJA
13.9.2009.

- 06.10 - Najava programa
- 06.15 - Lijepom našom:
Zaprešić (1.)
- 07.15 - Alpe-Dunav-Jadran
- 07.45 - TV kalendar
- 08.00 - Vijesti
- 08.10 - Završnica Natjecanja
kraljice Elizabete
u Brüsselsu (2/2)
- 09.10 - Znanstvenopopularni
film
- 09.50 - Vijesti iz kulture
- 10.00 - Vijesti
- 10.09 - Vrijeme danas
- 10.10 - Svečani mimohod
Vinkovačkih jeseni,
prijenos
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Plodovi zemlje
- 13.25 - Rijeka: More
- 14.00 - Istraživanje vremena,
dokumentarni film
- 15.00 - Mir i dobro
- 15.35 - Vijesti
- 15.50 - Ujak Vanja, snimka
kazališne predstave
- 16.55 - Dokumentarni film
- 17.35 - K-9, američki film
- 19.15 - LOTO 6/45
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Shane, američki film

- 22.10 - Dnevnik 3
- 22.45 - Šarada, američki film
- 00.40 - reprizni program
- 04.30 - Plodovi zemlje
- 05.20 - Rijeka: More

- 06.45 - Najava programa
- 06.50 - Obitelj Addams,
crtana serija
- 07.15 - Dvostruka zbrka,
serija za djecu
- 07.40 - Tjorven och skrallan,
švedski film za djecu
- 09.10 - Jura Hura (10/10)
- 09.35 - Sportske igre mladih
- 09.50 - Duhovni velikani:
Marija Propetoga
Isusa Petković

- 10.40 - Biblija
- 10.50 - Portret mjesta i Crkve
- 11.00 - Borićevac: Misa,
prijenos
- 12.00 - Strani igrani film
- 13.25 - Studio F1
- 13.50 - Monza: Formula 1 za
Veliku nagradu Italije,
prijenos
- 15.50 - Studio F1
- 16.15 - Sportski prijenos ili
snimka
- 17.45 - Magazin Lige prvaka
- 18.20 - Solun: Atletika,
Svjetski finale
- 20.10 - HNL: Varteks -
Hajduk, prijenos
- 22.10 - Sportske vijesti
- 22.20 - Boris Novković:
Zajedno u dobru i zlu,
snimka koncerta
- 23.20 - Nove avanture stare
Christine 2
- 23.45 - Nove avanture stare
Christine 2
- 00.05 - TV raspored

- 07.20 Power Rangers, serija
- 07.45 Winx, crtana serija
- 08.10 Dora istražuje,
crtana serija
- 08.35 Kralj Queensa, serija
- 09.05 Kućanice iz visokog
društva, serija
- 10.00 Zbogom, bivši, serija
- 10.55 Automotiv,
auto-moto magazin
- 11.25 Magazin Lige prvaka
- 11.55 Novac,
business magazin
- 12.25 Ulica sjećanja, serija
- 13.20 Šakalov dan, igrani film
- 15.45 2001. suluda odiseja u
svemir, igrani film
- 17.00 Vijesti
- 17.10 2001. suluda odiseja u
svemir, nastavak filma
- 17.40 Mr. Bean, serija
- 18.10 Lud, zbunjen, normalan,

- serija
- 19.15 Dnevnik Nove TV
- 20.00 Nad Lipom 35,
humoristično
- glazbeni show
- 21.00 Kraljević i ja,
igrani film
- 22.50 Red Carpet,
showbiz magazin
- 00.10 Televizijska posla, serija
- 01.10 Život Davida Galea,
igrani film
- 03.20 Gospodar Ballantraea,
igrani film
- 05.45 Red Carpet, showbiz
magazin
- 06.00 Kraj programa

- 08.35 Zvijezde Ekstra: 10 naj
šokantnijih holivudskih
razvoda (2. dio)
- 08.55 Skrivenne poruke,
humoristična serija
- 09.20 Astro Boy, crtana serija
(dvije epizode)
- 10.10 Ulica Sezame, crtana
serija
- 10.55 Ben 10, crtana serija
- 11.20 Discovery: Preživjeti
divljinu - Everglades,
dokumentarna serija
- 12.15 Valovi Havaja,
reality drama
- 12.40 Ljubav je na selu, doku
mentarna sapunica
- 13.35 Najveći hrvatski miste
riji, talk show
- 14.30 Klokani Jack, igrani
film, komedija
- 16.00 Krokodil Dundee 2,
igrani film
- 17.55 Odred za čistoću, doku
mentarna emisija
- 18.30 Vijesti,
informativna emisija
- 19.05 Ekkluziv, magazin
- 20.00 Kladioničari,
igrani film, triler
- 21.30 CSI: Miami,
kriminalistička serija
- 22.20 Vrsta 3, igrani film,
znanstveno-fantastični
- 00.15 CSI: Miami,
kriminalistička serija

PONEDJELJAK
14.9.2009.

- 06.10 - Najava programa
- 06.15 - Drugo mišljenje
- 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.05 - Vijesti
- 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.35 - Vijesti
- 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
- 09.05 - Čarolija 10, serija
- 10.00 - Vijesti
- 10.15 - Orangutanski dnevnik

- 2, dokumentarna serija
- 11.10 - Treća dob, emisija
za umirovljenike
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Oprezno s anđelom,
telenovela
- 13.20 - McLeodove kćeri 1,
serija
- 14.10 - Vijesti
- 14.25 - TV kalendar
- 14.40 - Normalan život
- 15.35 - Direkt
- 16.10 - Hrvatska uživo -
Vijesti
- 16.15 - Hrvatska uživo
- 17.40 - Najslabija karika, kviz
- 18.25 - Jelovnici izgubljenog
vremena
- 18.45 - Odmori se, zaslužio si
3 - TV serija
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Latinica
- 22.00 - Potrošački kod
- 22.35 - Otvoreno
- 23.30 - Vijesti
- 23.45 - Poslovne vijesti
- 23.50 - Vijesti iz kulture
- 00.00 - Na rubu znanosti
- 00.55 - Zvezdane staze:
Voyager 3, serija
- 01.40 - Ksenia - princeza
ratnica 2, serija
- 02.25 - Momci s Madisona
2, serija
- 03.10 - Skica za portret
- 03.20 - Latinica
- 05.05 - Oprezno s anđelom,
telenovela

- 06.50 - Najava programa
- 06.55 - Šaolinski obračun,
crtana serija
- 07.15 - crtana serija
- 07.40 - Na kraju ulice
- 07.55 - Program za djecu
- 08.20 - Moji su roditelji izvan
zemaljski
- 08.45 - Waterloo Road 2,
serija
- 09.30 - Vip Music Club
- 10.00 - Ally McBeal 4, serija
- 10.45 - Above and Beyond,
američki film
- 12.35 - Dokumentarni film
- 13.30 - Dragi Johnie 2, humori
stična serija
- 13.55 - Prijatelji 5, humoristič
na serija
- 14.20 - Ksenia - princeza ratni
ca 2, serija
- 15.10 - Bazar u Urfi, doku
mentarni film
- 16.15 - Zvezdane staze:
Voyager 3, serija
- 17.05 - Na rubu znanosti
- 18.00 - Vijesti na Drugom
- 18.15 - Županijska panorama
- 18.47 - Dva i pol muškarca 4,
humoristična serija
- 19.08 - Simpsoni 17, crtana
serija

- 19.30 - VIP Music Club
- 20.05 - TV Bingo Show
- 21.05 - Bitange i princeze 5,
humoristična serija
- 21.45 - Vijesti na Drugom
- 22.00 - Momci s Madisona
2, serija
- 22.50 - Crna knjiga, nizozem
sko-njemački film
- 01.10 - Kraj programa

- 05:30 Lude 70-e, serija
- 06:30 Kralj Queensa, serija
- 07:30 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
- 08:00 Roary, crtana serija
- 08:15 Tomica i prijatelji, crta
na serija
- 08:30 Ezo TV, tarot show
- 09:30 Nova lova, TV igra
- 10:40 Rebelde, serija
- 11:40 Otvori svoje srce, serija
- 12:40 IN magazin
- 13:20 Inspektor Rex, serija
- 14:20 Baywatch, serija
- 15:20 2001. suluda odiseja u
svemiru, igrani film
- 17:15 Vijesti Nove TV
- 17:30 Inspektor Rex, serija
- 18:25 IN magazin
- 19:15 Dnevnik Nove TV
- 20:00 Najbolje godine, serija
- 21:00 Lud, zbunjen, normalan,
serija
- 22:00 Privatna praksa, serija
- 23:00 Mr. Bean, serija
- 23:35 Vijesti
- 23:50 Seinfeld, serija
- 00:20 Baywatch, serija
- 01:20 Život na sjeveru, serija
- 02:15 Ezo TV, tarot show
- 03:15 Poslije ponoći, igrani
film
- 04:50 Seinfeld, serija
- 05:15 Život na sjeveru, serija
- 05:30 Kraj programa

- 06.50 Pink Panther, crtana
serija
- 07.05 SpužvaBob Skockani,
crtana serija
- 07.25 Punom parom, kulinar
ski izazov
- 07.50 Korak po korak, humo
ristična serija
- 08.15 Pod istim krovom,
humoristična serija
- 09.05 Astro show, emisija
- 11.10 Kako sam upoznao vašu
majku
- 11.35 U dobru i zlu, humori
stična serija
- 12.00 Rat u kući, humoristična
serija
- 12.30 Ekkluziv, magazin
- 13.20 Večera za 5,
lifestyle emisija

13.50 Tajna čokolade, telenovela
 14.45 Heroji iz strasti, dramska serija
 16.20 Korak po korak, humoristična serija
 16.50 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.15 Kako sam upoznao vašu majku
 17.40 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.05 Rat u kući, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5
 19.35 Punom parom, kulinarSKI izazov
 20.00 Kickboxer 4, film
 21.30 Pad crnog jastreba, igra ni film, ratni
 00.00 Vijesti
 00.10 Noć pokera, show
 01.45 Kickboxer 4
 03.10 Noć pokera, show
 04.45 Astro show, emisija

**UTORAK
15.9.2009.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.20 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Orangutanski dnevnik 2, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 1, serija
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Među nama
 15.35 - S Međunarodne smotre folklor: Veleševac, Mirlović, Zagora, Šiškovci
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.25 - Jelovnici izgubljenog vremena
 18.45 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.50 - Jugoslavija - zemlja za jedno stoljeće, dokumentarna serija
 21.55 - Poslovni klub

22.35 - Otvoreno
 23.30 - Vijesti
 23.45 - Poslovne vijesti
 23.50 - Vijesti iz kulture
 00.00 - Drugi format
 00.55 - Zvezdane staze: Voyager 3, serija
 01.40 - Ksena - princeza ratnica 2, serija
 02.25 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
 03.10 - Čarolija 10, serija
 04.00 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Šaolinski obračun, crtana serija
 07.15 - crtana serija
 07.40 - Na kraju ulice
 07.55 - Program za djecu
 08.20 - Moji su roditelji izvan zemalji
 08.45 - Waterloo Road 2, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Ally McBeal 4, serija
 10.45 - Ghost of a Chance, američki film
 12.35 - Dokutka - R.Grič: Svaki je čovjek dobar čovjek
 13.30 - Dragi John 2, humoristična serija
 13.55 - Prijatelji 5, humoristična serija
 14.20 - Ksena - princeza ratnica 2, serija
 15.10 - Stjenjak, dokumentarna serija
 16.15 - Zvezdane staze: Voyager 3, serija
 17.05 - Drugi format
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.15 - Županijska panorama
 18.47 - Dva i pol muškarca 4, humoristična serija
 19.08 - Simpsoni 17, crtana serija
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Čarolija 10, serija
 21.00 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
 21.50 - Vijesti na Drugom
 22.10 - Jackie Brown, američki film
 00.40 - Ljiljani, serija
 01.30 - Kraj programa

05.30 Lude 70-e, serija
 06.30 Kralj Queensa, serija
 07.30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 08.00 Roary, crtana serija
 08.15 Tomica i prijatelji, crtana serija

08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.50 Rebelde, serija
 11.50 Otvori svoje srce, serija
 12.50 IN magazin
 13.30 Inspektor Rex, serija
 14.30 Najbolje godine, serija
 15.30 Mama, tata i ona, film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Inspektor Rex, serija
 18.25 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 20.45 Liga prvaka - utakmica
 22.45 Vijesti
 23.00 Mr. Bean, serija
 23.30 Sažeci Lige prvaka
 00.00 Seinfeld, serija
 00.30 Baywatch, serija
 01.30 Život na sjeveru, serija
 02.25 Ezo TV, tarot show
 03.25 Odbačen život, igrani
 05.00 Seinfeld, serija
 05.30 Kraj programa

07.25 Pink Panther
 07.40 SpužvaBob Skockani
 08.00 Punom parom
 08.25 Korak po korak
 08.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 09.40 Astro show, emisija
 11.45 Kako sam upoznao vašu majku
 12.10 U dobru i zlu
 12.40 Rat u kući
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5
 13.50 Tajna čokolade
 14.45 Heroji iz strasti, dramska serija (dvije epizode)
 16.20 Korak po korak
 16.50 Pod istim krovom
 17.15 Kako sam upoznao vašu majku
 17.40 U dobru i zlu
 18.05 Rat u kući
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5
 19.35 Punom parom
 20.00 Najveći hrvatski mističari, talk show
 20.55 Američka pita 4, igrani film, komedija
 22.25 Chuck, akcijska serija
 23.20 Vijesti
 23.30 Noć pokera, show
 01.05 Pad crnog jastreba, igra ni film
 03.20 Noć pokera, show
 04.50 Astro show, emisija

**SRIJEDA
16.9.2009.**

05.50 - Najava programa

05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 09.20 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Prirodni svijet: Sjeverni medvjedi i grizliji - Medvjedi na vrhu svijeta
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - McLeodove kćeri 1, serija
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Riječ i život, religijski program
 15.35 - Eko zona
 16.10 - Hrvatska uživo
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.20 - Jelovnici izgubljenog vremena
 18.40 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Heroji Vukovara, dokumentarna serija
 21.05 - Luda kuća, TV serija
 21.45 - Paralele
 22.25 - Otvoreno
 23.20 - Vijesti
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.40 - Vijesti iz kulture
 23.50 - e-Hrvatska
 00.30 - Znanstvene vijesti
 00.45 - Zvezdane staze: Voyager 3, serija
 01.30 - Ksena - princeza ratnica 2, serija
 02.15 - Velemajstor 2, serija
 03.00 - Skica za portret
 03.15 - Paralele
 03.45 - Eko zona
 04.15 - Domaći putopisi i dokumentarne serije za širu publiku (Milić, current affairs)
 05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

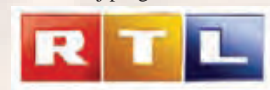

06.50 - Najava programa
 06.55 - Šaolinski obračun, crtana serija
 07.15 - crtana serija
 07.40 - Na kraju ulice
 07.55 - Program za djecu
 08.40 - crtana serija
 09.05 - Moji su roditelji izvanzemaljski
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Ally McBeal 4, serija
 10.45 - Veliki uspjesi

hrvatskog sporta
 12.25 - Reprizni program
 13.30 - Dragi John 3, humoristična serija
 13.55 - Prijatelji 5, humoristična serija
 14.20 - Ksena - princeza ratnica 2, serija
 15.10 - Stjenjak, dokumentarna serija
 16.15 - Zvezdane staze: Voyager 3, serija
 17.05 - e-Hrvatska
 17.45 - Znanstvene vijesti
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.15 - Županijska panorama
 18.47 - Dva i pol muškarca 4, humoristična serija
 19.08 - Simpsoni 17, crtana serija
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.40 - Nogometna Liga prvaka: Inter - Barcelona, 1. poluvrijeme
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Nogometna Liga prvaka: Inter - Barcelona, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogometna Liga prvaka - emisija i sažeci
 23.25 - Velemajstor 2, serija
 00.15 - Ljiljani, serija
 01.05 - Kraj programa

05.30 Lude 70-e, serija
 06.30 Kralj Queensa, serija
 07.30 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Roary, crtana serija
 08.15 Tomica i prijatelji
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.50 Rebelde, serija
 11.50 Otvori svoje srce, serija
 12.50 IN magazin
 13.30 Inspektor Rex, serija
 14.15 Najbolje godine, serija
 15.15 Šesti čovjek, igrani film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Inspektor Rex, serija
 18.25 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 21.00 Nestali za 60 sekundi
 23.00 Vijesti
 23.15 Seinfeld, serija
 23.45 Baywatch, serija
 00.40 Život na sjeveru, serija
 01.35 Ezo TV, tarot show
 02.35 Osumnjičen, igrani film
 04.35 Seinfeld, serija
 05.00 Život na sjeveru, serija
 05.30 Kraj programa

07.25 Pink Panther
 07.40 SpužvaBob Skockani

08.00 Punom parom
08.25 Korak po korak
08.55 Pod istim krovom, humoristična serija
09.40 Astro show, emisija
11.45 Kako sam upoznao vašu majku
12.10 U dobru i zlu
12.40 Rat u kući
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5
13.50 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti, dramska serija
16.20 Korak po korak
16.50 Pod istim krovom
17.15 Kako sam upoznao vašu majku
17.40 U dobru i zlu
18.05 Rat u kući
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5
19.35 Punom parom
20.00 CSI, serija
20.50 Put osвете, serija
21.40 Kost, serija
22.30 Stvorenja, serija
23.25 Vijesti

08.35 - Vijesti
09.20 - Odmori se, zaslužio si 3 - TV serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - I štakori snove snivaju, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 1, serija
14.10 - Vijesti
14.25 - TV kalendar
14.40 - Trenutak spoznaje
15.35 - Domaći dokumentarni film
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.25 - Jelovnici izgubljenog vremena
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Magazin
22.00 - Pola ure kulture
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Vrijeme za knjigu
00.55 - Zvezdane staze: Voyager 3, serija
01.40 - Ksenia - princeza ratnica 2, serija
02.25 - Bez traga 5, serija
03.10 - Oprah Show
03.55 - Magazin
04.40 - Pola ure kulture
05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

ČETVRTAK
17.9.2009.

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život, religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska

06.50 - Najava programa
06.55 - Šaolinski obračun, crtana serija
07.15 - crtana serija
07.40 - Na kraju ulice
07.55 - Program za djecu
08.40 - crtana serija
09.05 - Moji su roditelji izvanzemaljci
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Ally McBeal 4, serija
10.45 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta
12.25 - reprizni program
13.30 - Dragi John 3, humoristična serija
13.55 - Prijatelji 5, humoristična serija
14.20 - Ksenia - princeza ratnica 2, serija
15.05 - Kalkuta - Rikša zvana čežnja
16.05 - Zvezdane staze: Voyager 3, serija
16.50 - Vrijeme za knjigu
17.40 - VIP Music Club
18.15 - Vijesti na Drugom
18.30 - Europska nogometna liga - emisija
18.55 - Europska nogometna liga: Dinamo - Anderlecht, 1. poluvrijeme
19.55 - Europska nogometna liga: Dinamo - Anderlecht, 2. poluvrijeme
20.50 - Europska nogometna liga - emisija
21.20 - Vijesti na Drugom
21.35 - Obiteljske veze, američki film

23.15 - Bez traga 5, serija
00.05 - Vip Music Club LP
02.05 - Kraj programa

05:30 Lude 70-e, serija
06:30 Kralj Queensa, serija
07:30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
08:00 Roary, crtana serija
08:15 Tomica i prijatelji, crta na serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:35 Rebelde, serija
11:35 Otvori svoje srce, serija
12:35 IN magazin
13:15 Inspektor Rex, serija
14:15 Najbolje godine, serija
15:15 Neobične prijateljice, igrani film
17:15 Vijesti Nove TV
17:30 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Metro, igrani film
23:10 Vijesti
23:25 Seinfeld, serija
23:55 Baywatch, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Piknik, igrani film
04:30 Seinfeld, serija
04:55 Život na sjeveru, serija
05:30 Kraj programa

07.25 Pink Panther

07.40 SpužvaBob Skockani
08.00 Punom parom
08.25 Korak po korak
08.55 Pod istim krovom
09.40 Astro show, emisija
11.45 Kako sam upoznao vašu majku
12.10 U dobru i zlu
12.40 Rat u kući, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5
13.50 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti, dramska serija
16.20 Korak po korak
16.50 Pod istim krovom
17.15 Kako sam upoznao vašu majku
17.40 U dobru i zlu, serija
18.05 Rat u kući, serija
18.30 Vijesti, informativna emisija
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
20.55 Uvod u anatomiju, dramska serija
21.45 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
23.30 Vijesti, informativna emisija
23.40 Noć pokera, show
01.15 Put osвете, kriminalistička serija
02.00 Kost, kriminalistička serija
02.45 Noć pokera, show
04.15 Astro show, emisija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 15,10 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektr, također nedjeljom u 13 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16,30 na RTV2 a repriza utorkom u 12,10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kvifskontroll.se

[illegible]

Copyright 2004 by The McGraw-Hill Companies, Inc. All rights reserved. Printed in the United States of America. This book is printed on acid-free paper.

ENTY-ZINN 115 P-100